

**„STYX” Barlangkutató Csoport
Balatonederics 1997. évi jelentése**

***"STYX" Barlangkutató Csoport
Balatonederics 1997. évi jelentése***

**" SEMMIT SEM REJT EL A FÖLD,
AMIT AZ IDŐ NE TÁRNA FÖL."**

HORATIUS (KR. E. 68-8.)

TARTALOMJEGYZÉK

Mottó	2
I.A. A Styx Barlangkutató Csoport 1997. Évi munkaterve	3
II.A. Összefoglalás	6
II.B. A Styx Barlangkutató Csoport bemutatása	10
III.A. A Styx Barlangkutató Csoport feltáró, kutató tevékenysége	13
1.: Csodabogyós - barlang	13
2.: Böjt - barlang kutatása	14
3.: Szent György - hegy "Jég -barlang"	18
III.B. Kutatótáborokban végzett tevékenység	23
1.: Tavaszi tábor	23
2.: Tavaszi térképező tábor	26
3.: Nyári tábor	27
4.: Őszi kutatótábor	32
III.C. Barlangvédelem	
1.: Turisztikai hasznosítására való kiépítés a Csodabogyós - b-ban	35
2.: A barlang más területein végzett kiépítési munkálatok	42
3.: Barlangfeltörés a Csodabogyós - barlangban	44
4.: Környezetvédelmi tevékenység	48
IV. Tudományos tevékenység	53
IV.A. Klimamérés a Szent György - hegyi "Jég - barlangnál	53
IV.B. Denevér megfigyelés a Csodabogyós - barlangban	57
IV.C. Hírhálózat kiépítése	58
V.A. Függekerti könnyű túra	59
V.B. Csodabogyós - barlangi túra (Nehéz túra)	67
VI.A. Publikációk	71
VI.B. A Styx Barlangkutató Csoport Benedek Endre pályázata	86
VI.C. 1.: Kirándulás a Tapolcai - medence vulkáni tanúhegyein	99
2.: Felszíni túrák az Edericsi - fennsíkon	102
VI.D. Czárán Gyula Emléktúra	104
VI.E. Bakonyi Barlangi Mentőszolgálat	109
VI.F. Szezonnyitó	112
VI.F. Dr. Nagy Endre emléknep	113
VI.F. Barlangi nyíltnap	114
VI.F. Túravezetés a helyi polgárőrségnek	116
VI.F. Diákönkormányzati nap, barlanglátogatással	119

ÖSSZEFOGLALÁS

A Styx Barlangkutató Csoport 1997. Februárjában alakult, nagy lelkesedéssel, és elszántsággal. Elnöke John Szilárd, aki nem kisebb feladatot vállalt, mint azt, hogy ezt a kis lelkes csapatot vezeti a barlangba és megtanítja nekik a barlangkutatás minden csínyját - binnyát.

1997-ben az egyesület fő feladatául a tagtoborzást tűzte ki, valamint a barlangjáráshoz szükséges felszerelések beszerzését. Az elmúlt egy évben inkább túrázással, és a barlang barátkozásával foglalkoztunk, a tudományos munkára kevesebb hangsúlyt fektettünk. Ezt az 1998-as évben szeretnénk bepótolni, hisz a Szent György hegyi kutatások erre adnak lehetőséget. A kutatásokhoz és vizsgálatokhoz szükséges felszereléseket (mérőműszereket) szeretnénk beszerezni, és segítségükkel eredményes munkát végezni.

Úgy érzem, hogy a csoport kezd összeérni, és a közösségi élet lehetővé teszi a csoportmunkát, és így akár nagyobb sikereket is elérhetünk. De az 1997-es évben is végeztünk fontos feladatokat, mint például: sikerült elindítani a Csodabogyós-barlang kiépítését, így a nagyközönségnek is lehetősége nyílik arra, hogy mit rejt a balatonedericsi mészkő-hegység a "gyomrában". Ezen kívül a Szent György hegyen is végeztünk megfigyeléseket az 1998-as évi feladatok előkészítéséhez.

Ifjúsági tagjaink részt vettek az országos Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület által kiírt pályázaton, melynek témája egy barlangi élmény leírása volt. A csoportélet sikerét mi sem bizonyítja jobban, hogy a 4., 2., és az első helyezést is a STIX tagjai szerezték meg, mely tanúsítja, hogy a "kis csapat" élvezi azt, amit csinál, és szeretné minél precízebben és mélyrehatóbban megismerni e csodálatos tevékenység csínyját-binnyját.

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezetünk védelmére is, hisz a barlang védelméhez ez is hozzátartozik. Szemégyűjtő akciókat szervezünk, melyhez a balatonedericsi önkormányzat is segítséget nyújt, és támogatja elképzeléseinket, tevékenységeinket.

Részt veszünk a Bakonyi Barlangi Mentőszolgálat gyakorlatain is, hogy megtanuljunk a segítségnyújtás feladatait, hisz egy rossz mozdulat a barlangba, és akár hatalmas katasztrófák is történhetnek, és amíg a helyszínre érkezik a segítség addig mi is el tudjuk látni a sérültet és segíthetünk rajta.

A sajtó visszhangja is azt tükrözi, hogy érdemes folytatnunk amit elkezdtünk, mert van értelme a kitartásnak.

A sikerekre felbuzdulva még nagyobb lelkesedéssel és elszántsággal vetjük bele magunkat a munkába, és áldozzuk szabadidőnket e nemes cél érdekében, hogy megismerjük: mit rejt e föld a mélységes zugaiban!

A STYX BARLANGKUTATÓ CSOPORT 1997. ÉVI MUNKATERVE

Tevékenységi kör: barlangkutatás, terepbejárások, barlangindikációk felderítése-megkutatása, Barlangi Mentőszolgálati munka, sziklamászás, felszíni túrák.

FELTÁRÓ KUTATÁS:

A Csoport fő kutatási területének a Balatonederics felett húzódó Keszthelyi-hegységet, és annak É-D-i rövid folytatását tekintti.

A területre jelenleg érvényes kutatási engedélyünk még nincsen, de mielőbb szeretnénk megszerezni. Addig amíg ez nem sikerül, az engedéllyel rendelkező csoportokkal közös kutatótáborok során a következő barlangokat szeretnénk kutatni Balatonedericsen.

1. Csodabogyós-barlang:

Az ACHERON BARLANGKUTATÓ CSOPORT-tal együttműködve szeretnénk végezni a barlang kutatását, természetvédelmi gondozását, állagmegóvását.

2. Böjt-barlang:

Az ACHERON BARLANGKUTATÓ CSOPORT kutatási területe. Az eddigi bontásokat az ACHERON balatonedericsi tagjai végezték. A gyakorlat valószínűleg nem változik, csak a tagok már nem az ACHERON-ban dolgoznak, hanem a STYX BARLANGKUTATÓ CSOPORT-ban.

A tapolcai PLECOTUS BARLANGKUTATÓ CSOPORT-tal kialakult jó kapcsolat eredményeképpen vezetőjük közös kutatómunkát ajánlott fel a következő barlangokra:

3. November 7 barlang:

Víznyelő barlang, dolomitban képződött. Erősen huzatol; nagy reményeket fűzünk hozzá.

4. Vaddisznós-barlang:

Tektonikus keletkezésű, dolomitban képződött. Hossza kb. 350 m.

5. Széllik-barlang:

Rendszere kb. 20-25 méterre megközelíti a Csodabogyós-bg. rendszerét. Köztük összeköttetés van, melyet füstpróbákkal sikerült bebizonyítani. Nagy reményeket fűzünk hozzá.

Budapesti kutatótársaink számára szeretnénk elérni, hogy ismét legálisan kutathassanak a Mátyás-hegyi-barlangban, közösen a Vass Imre Csoporttal.

Balatonederics közvetlen közelében helyi lakosok több barlangindikációra hívták fel a figyelmünket. Ezek jelenleg szűz területen vannak, nem valamely más csoport kutatási területén. Az indikációk eddig még sehol sem kerültek dokumentálásra. Csoportunk ezen kigőzöléseket, nyelőket megkutatná, dokumentálná, kutatási engedélyt kérne rá, amennyiben valóban érdemesek a kutatásra.

DOKUMENTÁCIÓS ÉS TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG

- Az általunk kutatott barlangokban térképezés és fotódokumentációk készítése.
- Klímamérés a Csodabogyós-barlangban.
- Denevér megfigyelés.
- Radonmérés.
- A Csodabogyós-barlangban talált csontlelet megvizsgálata.
- Részvétel a Cserszegtomaji-kútbarlangban megrendezésre kerülő Élettani és klimatológiai kutatótáborban.

KUTATÓTÁBOROK

- Az edericsei-fennsíkon minden évszakban megrendezésre kerülnek kutatótáborok. Ezek közül kiemelkedő fontosságúak az ACHERON-nal közös táborok, általában 1 hetes időtartammal.
- Részt veszünk továbbá a PLECOTUS nyári táborában néhány napos időtartamban.
- Szeptemberben részt veszünk a salgótarjáni SZ.H.B.K. meghívására a Csörgőlyuk-barlang kutatására szervezett kutatótáborban, Ágasváron.
- Május 17-19 Észak-Bakony (Kék-hegy): ACHERON-STYX közös kutatótábor.

TÚRÁK

- Július 4-9 Románia Bihar-hegység (Pádis-fennsík)
- Július 25- augusztus 5 MONT-BLANC túra. Mindkettő ACHERON szervezés.
- Szeptemberben 1 hét az Északi-középhegységben (Csörgőlyuk-bg., Baradla bg., Béke bg. megtekintése.)
- Látogatás Budapest nagy barlangjaiban (Pál-völgyi-bg., Mátyás-hegyi-bg., Szemlő-hegyi-bg., József-hegyi-bg., Bátoribg.)

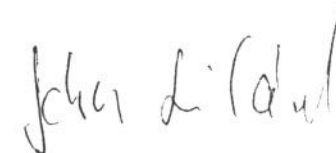
KÖRNYEZETVÉDELEM

- A helyi önkormányzattal közösen a barlangok környékén és a barlangokhoz vezető turista utak mentén rendszeres szemétyűjtést végzünk.
- Ezen kívül a kutatott barlangjainkat tisztán tartjuk, folyamatosan takarítjuk.

EGYÉB TERVEINK

- Részvétel a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat rendezvényein, pályázatain, barlangversenyeken.
- Tagtársaink továbbképzése, lehetőség szerint beiskolázása túravezetői-, kutatásvezetői tanfolyamokra.
- A Csodabogyós-barlang lejáratainak stabilizálása.
- Közreműködés a Csodabogyós-barlang részleges turisztikai bemutatásának megvalósításában az Országos Természetvédelmi Hivatallal, a Balatonedericsi Önkormányzattal, és az ACHERON Barlangkutató Szakosztállyal együttműködve.
- Autóval járható út kiépítése a Csodabogyós-barlanghoz.
- Részvétel a Bakonyi Barlangi Mentőszolgálat gyakorlatain, évente négy alkalommal. Az első március 22-23.-án volt Tapolcán a Kórház-, illetve Tavas-barlangban.
- Kutatott barlangjainkban vezetékes telefonhálózat kiépítése. A barlang lejárata és a faluban levő kutatóbázis között pedig vezeték nélküli rádiókapcsolat létesítése. (CB rádió, vagy rádiótelefon).
- A csoport heti klubfoglalkozásait szerdánként délután 5 órakor tartja. Minden szombat-vasárnap barlangkutatással, illetve barlangi túrázással foglalkozunk. Terveinkben szerepel a csoport vagyont továbbfejlesztésére szolgáló felszerelésekkel bővíteni, illetve a barlangi témájú videó anyagunkat hazai és külföldi filmekkel kiegészíteni.

Balatonederics, 1997. Április 25.

John Szilárd
SE Elnök

Levélcím: STYX Barlangkutató Csoport
Balatonederics Bakosdomb ut 2. 8312
Tel.: 06-87-466-313

II.B. A "STYX" BARLANGKUTATÓ CSOPORT BEMUTATÁSA

A Styx Barlangkutató Csoport 1997. február 5-én alakult 23 fő alapító taggal.

Elnöke John Szilárd, elnökhelyettese Sikos Zoltán.

A Cégbírószági bejegyzés 1997. április 14-én történt meg. (Sportegyesületként)

A Csoport székhelye: 8312 Balatonederics Bakosdomb u. 2.

Az SE célja:

- Tagjainak rendszeres sportolási lehetőség biztosítása
- Környezetünkben az ilyen sportra való igény felkeltése
- Túrák szervezése és lebonyolítása
- Barlangi feltáró kutatások végzése
- Barlangokban állagmegóvási munkák végzése
- Részvétel a BBMSz. munkáiban, gyakorlatain

A Styx Barlangkutató Csoport tagja az MKBT-nek.

A Styx Barlangkutató Csoport megalakulása nem előzmények nélküli.

Alapító tagjaink közül többen évekig tagjai, rendszeres dolgozói, kutatói voltak a budapesti székhelyű Acheron Barlangkutató Csoportnak.

Az Acheron 1996-os kutatási jelentésében a balatonedericsi kollektíva önállóan 14 gépelt oldalnyi kutatási anyagot adott le.

Jelenlegi taglétszám: - 23 fő rendes tag
 - 6 fő ifjúsági tag
 - 14 fő pártoló tag

Létszámunk tehát szinte megduplázódott. A megnövekedett létszámot viszont nem tudtuk a kutatás szolgálatába állítani, mert az edericisi fennsíkon kutató csoportok vezetői szóban nagyon készségesek voltak, sokat ígértek, viszont az írásban is benyújtandó közös kutatási kérelem előtt tétován kitértek, még ha előtte szóban már még is ígérték. A kutatásból így felszabaduló időt túrákra, elméleti, gyakorlati, technikai oktatásra, gyakorlásra fordítottuk.

Ilyen előjelek után nagy előrelépést jelentett, hogy a Szent György - hegyen az úgynevezett " Jég - barlangra " önálló kutatási engedélyt kaptunk. 1997. októberében a területen megtartottuk első kutatótáborunkat, melyet a későbbiekben ismertetnénk.

Lakóhelyünkön eddig ismeretlen volt a szervezett barlangkutató. A csoportra néhányan elég furcsán néztek. Ők nem tudták mi a különbség a barlangász és többi földi halandó között. A barlangot rókalyuk szerű képződménynek, vagy maximum kőfülkének képzeltek. Nem tudták miből is áll a barlangkutató, miért is van rá szükség.

A Styx Barlangkutató Csoport tagjainak összetétele:

Rendes tag: 23 fő

- Lakóhely szerinti megoszlás: - Balatonederics : 14 fő
- Keszthely: 4 fő
- Budapest: 4 fő
- Magyarbánhegyes: 1 fő

Életkor: 19-45 év

Ifjúsági tag: 6 fő

- Lakóhely szerinti megoszlás: - Balatonederics: 6 fő
- Életkor: 13-15 év

Pártoló tag: 14 fő

- Lakóhely szerinti megoszlás: - Balatonederics: 6 fő
- Keszthely: 1 fő
- Nemesvita: 2 fő
- Budapest: 1 fő
- Tapolca: 2 fő
- Salgótarján: 2 fő

Életkor: 25-50 év

**II. A STYX BARLANGKUTATÓ CSOPORT 1997. ÉVI
ESEMÉNYNAPTÁRA**

<i>Időpontja</i>	<i>Felszíni túra</i>	<i>Csodabogyós barlang</i>	<i>Böjt barlang</i>	<i>"Jég" barlang</i>
Január	9.;25.	18.;26.;27.		
Február	8.;22.	1.;15.	22.	
Március		9.;16.;30.	1.	
Április		2.;3.;4.;20.	5.;12.;26.	
Május		1.;2.;3.;4.;10.; 24.	17.	
Június		22.	7.;14.	
Július		18.;22.;27.;31.		
Augusztus		10.;14.	13.;17.	13.;17.;25.
Szeptember	29.	3.;13.;29.	6.;20.	28.
Október				4.;18.;19.
November	15.;29.	2.;5.;12.		15.
December		20.;27.;29.		

- Egyéb:*
- Március 22-23. Tapolca mentőgyakorlat
  - Június 27-28. Csőszpuszta mentőgyakorlat
  - December 7. Tapolca Kórház és Tavas-barlang
  - December 20. Cserszegtomaj Kút-barlang

III. A. A STYX BARLANGKUTATÓ CSOPORT FELTÁRÓ, KUTATÓ TEVÉKENYSÉGE

III.A/1.: Csodabogyós - barlang

Alapító tagjaink kiválása az Acheronból, és Styx megalakulása következtében Kárpát József nem engedte, hogy a barlangban folytassuk a korábban jól bevált gyakorlatot, mely szerint a barlangba bármikor leszállhattunk kutatási szándékkal. 1997. június 30-án kelt emlékeztetőben a két csoport vezetője megállapodott, hogy a barlangot közös táborokban kutatják. A Styx tagjai a barlangba túrázó és gyakorló szándékkal John Szilárd vezetésével bármikor leszállhatnak. Ilyen előzmények ellenére mégis szép sikereknek voltunk részesei:

- Tavaszi kutatótábor: Lustaság - ág felfedezése
Járat hossza: kb:300 m

STYX kutatók a felfedezésnél:

- Lukács Attila (Salgótarján)
- Benkovics Barnabás
- Molnár Györgyi
- Zsanda Géza
- Buda László (Salgótarján)
- Szabó Károly (Acheron)

Lustaság - ág részei: Villám akna, Hófehérke szobácskája,
Kolbászlapító, ... - akna, Negatív terem,
Kolosszeum, Palánk, Fotós -ág

Önálló kutatásokat nem folytattunk a barlangban, a többi táborunk ideje pedig megegyezett az Acheronéval.

Tagjaink a következő munkákban vettek még részt:

- Térképező tábor
Időpontja:1997. Május 1-4.
- Turisztikai hasznosításra való kiépítés
- Nehéz zónákban való kiépítés

III.A/2.: Bőjt - barlang kutatása

A barlangot 1995. tavaszán az Acheron és a salgótarjáni SzHBCs tagjai közösen találták.

1995. augusztusától a barlangot csak az Acheron balatonedericsi tagjai, majd a belőlük alakult Styx Barlangkutató Csoport kutatja.

A barlang egy észak - dél irányú főhasadék, és az azt keresztező északkelet - délnyugat irányú kereszthasadék mentén alakult ki.

<i>Kutatási eredmények:</i>	év	mélység
	1995. Húsvét	6 m
	1995. December	9 m
	1996. December	12 m
	1997. December	17 m

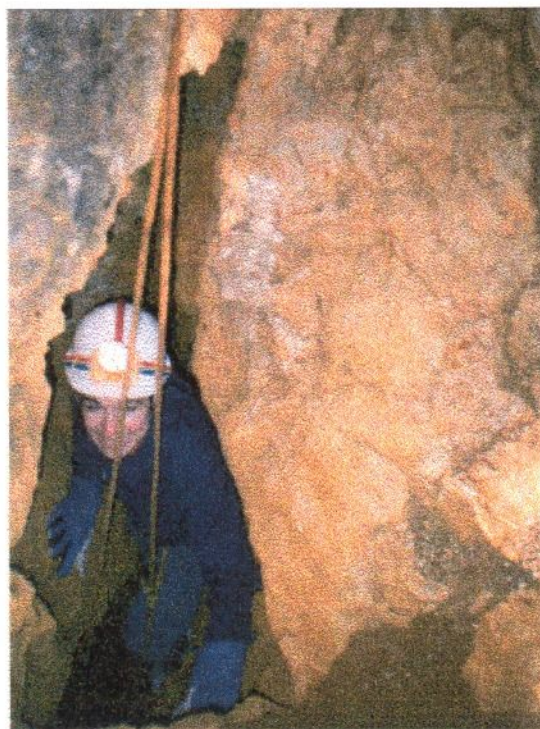
Bejárata szűk, babapiskóta alakú. Alatta kissé bővülő, megtalálásakor 6 m mély akna volt található. Az akna falát oldás formák, cseppkőkéreg, és helyenként borsókő díszíti. Ez volt látható 1995. tavaszán az első bejutáskor. Ez a 6 méteres szint. Év végére bontásunk eredményeként egy kis terem alakult ki, melynek falait gazdagon borította a borsókő. Cseppkő képződmények itt már alig fordulnak elő. - 9 méteres szint.

1996. tavaszától a munkákat folytattuk, és év végére a - 12 méteres szintre jutottunk. Nagy mennyiségű anyagot termeltünk ki, de munkánk mégis lassan haladt, a mostoha körülmények és a szelvény nagysága miatt.

Kitermelt anyag összetétele: földes agyagos összlet, limonit, mészkő.

Év végére a kitermelhető anyag látszólag kifogyott a barlangból. Továbbjutás sehol sem látszott. Eljött az aludjunk rá egyet ideje.

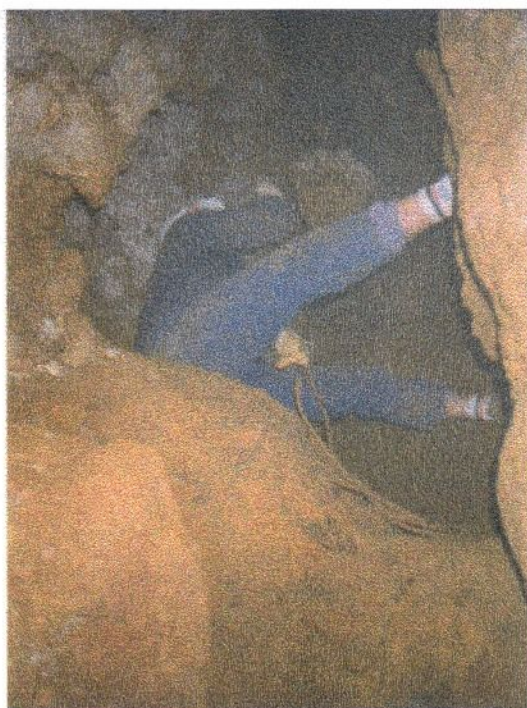
1997. február 22. Zsanda Géza és John Szilárd vezetésével elkezdődtek az újabb kutatások. A helyzet szinte reménytelen volt. Ásni nem lehet, a kövek nem

mozdultak, ahol lyuk volt (Stanga - nyelő) - huzatolt is - iszonyú sokat kellett volna ásni, teljesen bizonytalan hosszúságban. A Stanga - nyelő egy lábfej széles és 2,5 - 3 m mélységben belátható lefele, huzatol.

Mégsem itt sikerült továbbjutni, hanem a hasadékok találkozásánál. Sikerült eltörni, fessegetni, kivenni egy nagy követ szinte embertelen kínok árán. Szabad volt az út újra.

Év végére a 17 méteres szintre jutottunk le. Az akna melyben dolgoztunk kb. másfél barlangász széles, melyben oldásformákat mutató kőzetdarabok nyúlványai lógnak be. Szűkítve az amúgy sem nagy teret. A végponton újabb szűkület állja utunkat, de ennek legyőzése már az 1998-as esztendő feladata lesz.

A kitermelt anyag összetétele változatlanul agyag, és nagy mennyiségű limonit. Ezen anyag teljes mennyiségét a felszínre kell juttatni, mert a barlangban továbbra sem tudunk depózni, hisz az szinte egy teljesen egybefüggő, osztatlan függő akna. 15-16 méteres szint bontásakor a kitermelt anyagban nagyobb mennyiségű denevércsont maradványt találtunk.

A zirci Természettudományi Múzeum munkatársa telefonon történő kérdésünkre elmondta, hogy az anyag vizsgálatát nem tudják vállalni.

A csontok vizsgálatát Dr. Hir János fogja elvégezni.

Az anyag felszínre juttatását gátolja továbbá a bejárati szűkület. Ennek átvésését abban az esetben tervezzük, ha a Balaton - felvidéki Nemzeti Park szakemberei számunkra engedélyezik a Böjt - barlang lezárását. A lezárás azért szükséges, mert a barlangtól kb. 200 méterre helyezkednek el a környékbeli nyaraló telkek. A barlang 17 méteres mélysége idegenek számára élet és balesetveszélyes. Véletlen beleesés gyakorlatilag kizárt. Baj csak szándékos belemászás esetén történhet. Idegenek barlangba történő behatolásának egyszer akadtunk a nyomára, 1997. október 17-én a barlangba belógó műszálas madzagot találtunk. Rongálást nem tapasztaltunk.

A Böjt - barlang 1997. évi kutatásán a következő kollektíva dolgozott a legtöbbet:

- John Szilárd 11 alkalommal
- Forgács Gyula 8 alkalommal
- Kocsis Zsuzsanna 7 alkalommal
- Gonda Krisztina 4 alkalommal
- Izer Gábor 4 alkalommal
- Gróf Mónika 3 alkalommal
- Tar-Lukács Marianna 3 alkalommal
- Zsanda Géza 2 alkalommal
- Mezösi Balázs 2 alkalommal
- Gergely Sándor 2 alkalommal

Az egy alkalommal résztvevő személyeket nem jelöltük.

A barlang kutatására 1997-ben 329 munkaórát fordítottunk.

BÖJT-BARLANG TÉRKEPE

(1:70)

Felmérte : John Szilárd
Sikos Zoltán

1m

(Váltakozó hossz-szélvág.)

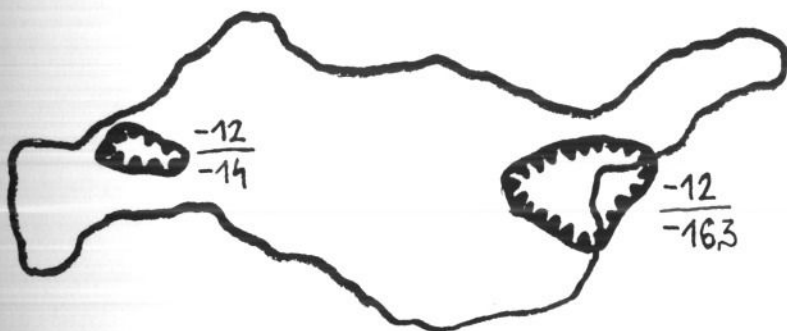
0m

-6m

-10m

-12m

(Felülnézet)

-16.3m

III.A/3.: Szent - György - hegy "Jég (Sárkány) - barlang"

Kutatási előzmények:

A Styx Barlangkutató Csoport nyári kutató táborát tartott Balatonedericsen a Kőfejtőnél. Ekkor kaptuk a hírt, hogy a Szent György - hegyen van valami, és érdemes megnézni. 1997. augusztus 13-át írtak ekkor.

Informátorunk, s a jelenség megmutatója, Ángyán Imre, raposkai lakos. Azt azért sejtettük, hogy nem valami monumentális "Jég - barlangra" kell számítanunk, hisz akkor szakmai berkekben ismertebbnek kellene lennie, vagy ha nagy nyilvánosságot nem is élvezne, de legalábbis a környék rabszolgái ott tárolnák a halat a vadat s mi jó falat. Ez nem így volt. Sőt a kocsmárosok sem tartották ott a sört. Mit is találtunk a helyszínen? - kb. úgy nézet ki mint egy kőbánya robbantás után.

Nagyon nagy kőtömbök hevertek szerte szét a területen. Barlangnak első látásra se híre se hamva.

Hol a barlang? - kezdetű költői kérdésünkre Ángyán Imre azt felelte "Itt volt, csak egy kicsit rádőltek az orgonák. Keressétek meg!"

Pár perc telt el odaérkezésünk óta, s egy érdekes jelenségre lettünk figyelmesek. Mindenki fázott, didergett.

Ahonnán jöttünk ott szélcsend, gyönyörű napsütés, 32 °C hőmérséklet volt. Itt a Hűvös-völgyben talpunk alól az omladékból tör elő a szinte jeges huzat, napfény nincs mert a terület északra néz, a völgyben pedig ember magasságban hömpölyög lefelé a nagy mennyiségű hideg levegő. Ennek a helynek különleges klímája van.

Jelen voltak:

- Ángyán Imre,
- John Szilárd,
- Kocsis Zsuzsa,
- Izer Gábor,
- Forgács Gyula,
- Bogdán Zoltán

Augusztus 17.

Nyári táborunk zárónapján újra visszamentünk a helyszínre alaposan körülnéztünk, klímamérést végeztünk.

Részvevők:

- John Szilárd,
- Johnné Ángyán Julianna,
- Lukács Attila,
- Lukácsné Zsíros Ágnes,
- Benkovics Barnabás,
- Molnár Györgyi)

Augusztus 25.

Megbeszélés a Tájvédelmi Körzet vezetőjével, Békásy Gábor Úrral,
Klímamérés.

Részvevők:

- John Szilárd,
- Sikos Zoltán,
- Virágh Annamária

Szeptember 28.

Terepbejárás, klíma megfigyelés.

Részvevők:

- John Szilárd,
- Johnné Ángyán Julianna

Október 4.

A kutatásvezetők újabb helyszíni szemlét tartottak, és mérlegelve a morfológiai és geológiai lehetőségeket, úgy látták, hogy a bazalttörmelék kibontása érdekes lehetőséget nyújthat egy törmelék blokkok között illetve bazalthasadékok mentén kialakult ember számára is bejárható üregrendszer megismerésére. Ezt látszanak alátámasztani a megfigyelt klimatológiai jelenségek is.

Ezek az indikációk és földtani jelenségek azt a gondolatot adták, hogy a helyszínt kutatás - bontás módszerével megvizsgáljuk, és feleletet adjunk arra a kérdésre, hogy létezik-e egy ember számára is hozzáférhető üregrendszer a hegyoldal bazalttömbjei és hasadécai közt.

Ezen célok megvalósítására kutatótábort szerveztünk.

Október 18-19.

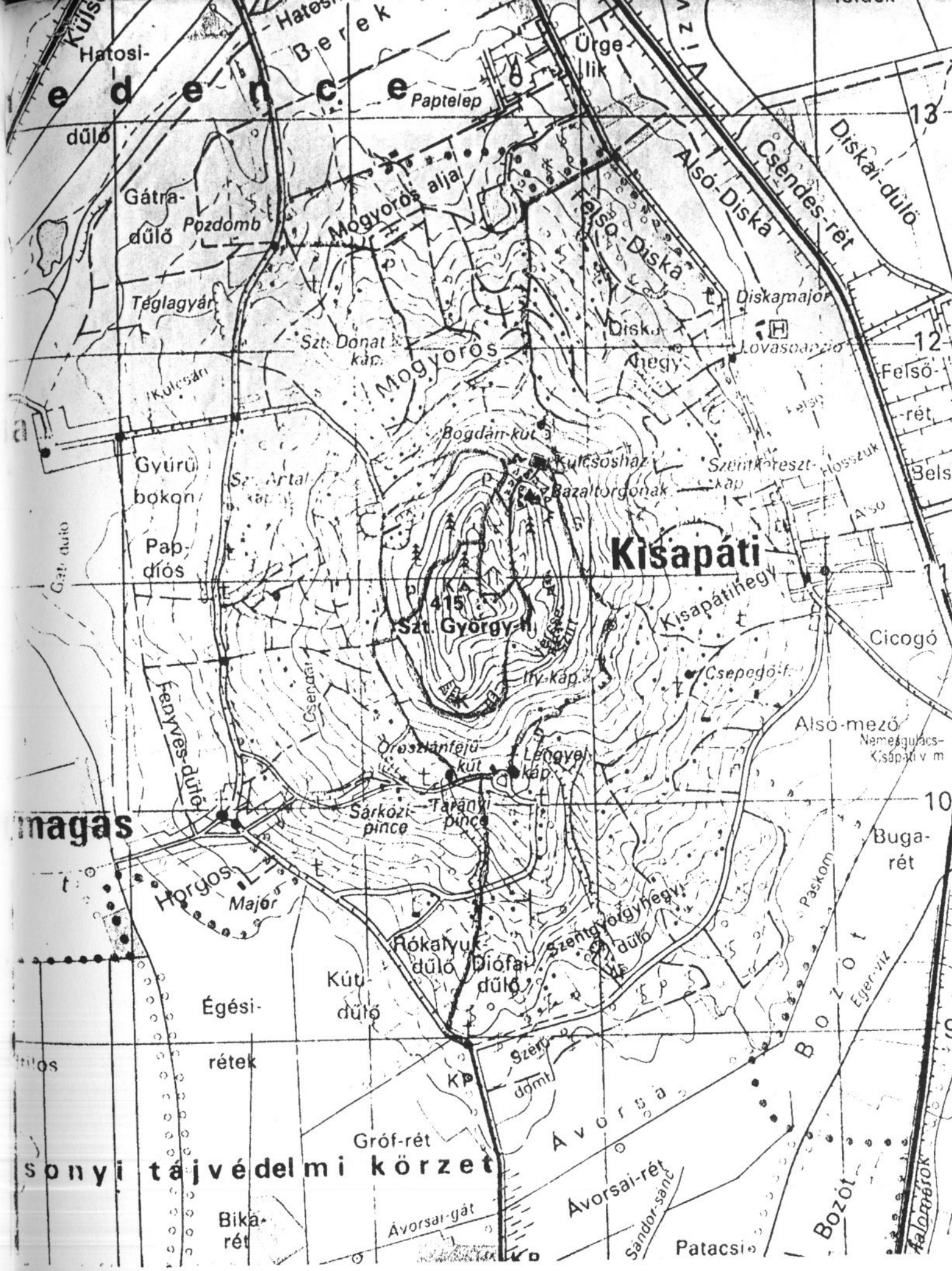
Őszi kutatótábor (részletesebben a 3. és az 5. és 7. fejezetben)

Végzett tevékenység:

- Felszíni terepegyengetés
- Kutatóakna mélyítése
- Klimatológiai megfigyelés
- Környezetvédelmi munkák
- Turistaházban végzett munkák

November 15.

Felszíni túra, a környező vulkanikus tanúhegyek tanulmányozása.
Klimatológiai megfigyelés.

sonyi tájvédelmi körzet

Kisapáti

Szt. György-hegy

Magas

Alsó-mező
Nemesgulács-
Kisapáti v. m

Égési-
rétek

Gróf-rét

Avorsai-rét

Bozót

Bika-
rét

Patacsi

Falomsók

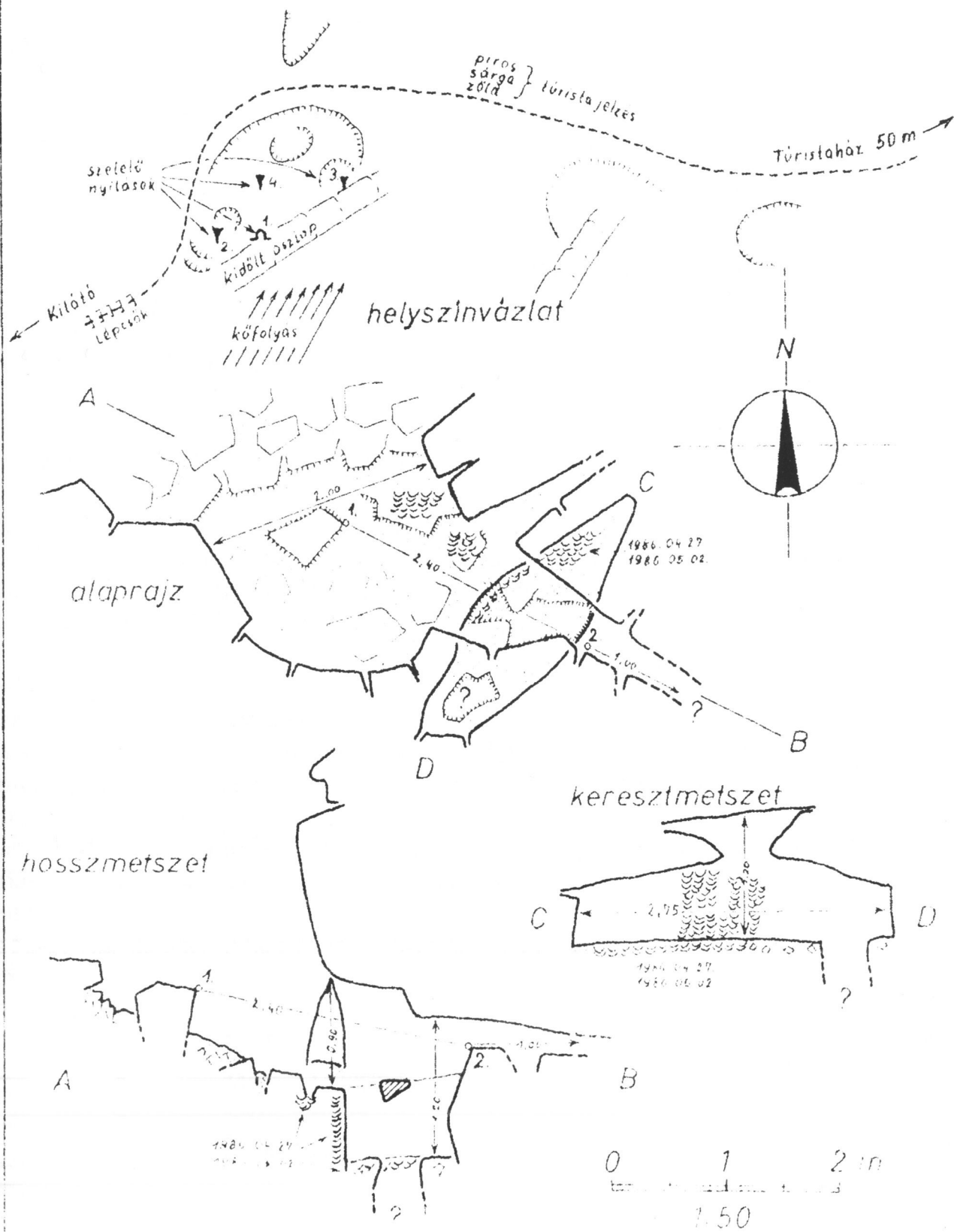
TAPOLCA, SZENTGYÖRGY-HEGY

SÁRKÁNY-BARLANG

Felmérte: Eszterhás István és Gönczöl Imre 1986. ápr. 27-én

Mért. hossz: 8,40 m, járható hossz: 2,50 m, mélység: 1,30 m

A bejárat tengerszint feletti magassága 280 m

III.B.: KUTATÓTÁBOROKBAN VÉGZETT TEVÉKENYSÉG

III. B/1.: Tavaszi – tábor

Helye: balatonedericsi fennsík, a Csodabogyós – barlangtól 100 m-re lévő kis faháznál.

Időpontja: március 29 – április 6 –ig

Tábor szervezője az Acheron Barlangkutató Csoport

Megvalósult programok:

Acheron szervezés	Styx szervezés
- Csodabogyós – barlang kutatása	- Túravezetés a Csodabogyós - barlangban
	- Böjt – barlang kutatása
	- Kötéltechnikai gyakorlás és mentés gyakorlatok a Kőfejtőben
	- Diavetítés Balatonedericsen

Tevékenységünk a tábor ideje alatt:

Április 2.

Túravezetés a Csodabogyós – barlangban a Bejárat, Óriás – terem, Függőkert útvonalon.

Résztevők: 18 fő, vezető: John Szilárd

Próbabontás az Ikarusz – terem alatti omladékban. Eredmény 5 m új járat, mely a Liberó – akna felé tart. Később kiderült a Nyomasztó – terembe lyukad ki.

Résztevők száma: 5 fő

Április 3.

Túra a Csodabogyós – barlangban a Függőkertig.

Résztevők száma: 7 fő, köztük volt Szijártó János a Napló (Veszprém – megye napilapja) újságírója, és Kiss Károly a Tapolca rádió tulajdonosa. Vezető: John Szilárd.

Szabó Béla és Manga Mihály tagtársaink kimászták a Feneketlen – hasadékot. A barlang megtalálása óta eltelt hat év alatt Béla a 6. Mihály a 7. volt ki ide lejutott.

Az 52-es csapdája nevű helyen is tevékenykedtek kutatóink.

Styx résztvevők:

- Lukács Attila,
- Benkovics Narna,
- Molnár Györgyi,
- Sikos Szilvia,
- Zsanda Géza

Április 4.

Túra a Csodabogyós – barlangban.

Résztevők száma négy fő. Vezető: John Szilárd

Új rész felfedezése a barlangban, neve: Lustaság – ág.

Résztevők:

STYX Barlangkutató Csoport:

- Lukács Attila,
- Benkovics Barna,
- Molnár Györgyi,
- Zsanda Géza

Acheron Barlangkutató Csoport:

- Szabó Károly

SzHBCs:

- Buda László

Április 5.

Táborzárás a fennsíkon.

Böjt – barlang: Zsanda Géza vezetésével 6 fő folytatja a barlang tovább kutatását.

Résztevők:

- Gergely Sándor
- Virágh Annamária
- Pető I.
- Forgács Gyula
- Izer Gábor

Köfejtő:

A Bakonyi Barlangi Mentőszolgálat tagja kötéltechnikai bemutatót, oktatást tartanak.

A bemutatott gyakorlatok:

- Flaschenzug építése
- Mentés mélyből
- Mentés magasból
- Mentés kötélről

A gyakorlatok bemutatói, végrehajtói:

- Régensperger Tamás
- Zsanda Géza
- Lukács Attila
- John Szilárd
- Sikos Zoltán

A Kőfejtő másik oldalán Buda László az SzHBCs elnöke (Salgótarján) rögtönzött sziklamászó tanfolyamot tartott, melyben elmélet, gyakorlat egyaránt szerepelt. Nagyszámú közönsége előtt szép sikert aratott.

Diavetítés: Bővebben a rendezvények rovatban.

Előadó: Buda László

Helyszín: Balatonedeics Bakosdomb u. 2.

Résztevők száma: 50 fő

Vetített anyag:

- Barlang: Csodabogyós, Csörgőlyuk, Hajnóczy, Szamentu
- Sziklamászás: Mátra, Tátra, Dolomitok, Mont – Blanc, Matternhorn

III. B/2.: Tavaszi térképező tábor

Helye: Balatonederics, Csodabogyós – barlang

Ideje: 1997. május 1-4.

Rendező: Acheron Barlangkutató Csoport

Tábor célja: A tavaszi táborban 1997. április 4-én talált új rész, Lustaság – ág térképezése.

Tábor résztvevői:

Acheron:

- Kárpát József
- Szin András
- Szlanka György

STYX:

- John Szilárd
- Szabó Béla
- Benkovics Barna
- Molnár Györgyi
- Zsanda Géza

Május 1.

Elméleti térképészeti oktatás a felszínen és a barlangban. Gyakorlati térképészeti oktatás, és gyakorlás az Óriás terem, Szív terem zónájában.

Oktató: Kárpát József

Május 2.

Térképezés a Homok teremtől az 52-es rendszer kuszodáján át a Lustaság – ág Kolosszeum terméig.

Május 3.

A Lustaság – ág tovább térképezése.

Kolosszeum terem, Palánk, Fotós – ág kopogtatásos vizsgálata.

Helye: A Csodabogyós – barlang bejáratától 309°-ra, és 27 m távolságra lévő kigőzölés.

Célja: A kigőzölésben végzett kopogtatás a barlangban hallik-e és hol.

Eredmény: A kopogtatás a barlang Tölcsér – termi felső beszállásánál hallatszott a legjobban.

Kopogtató: Kárpát József

Hallgatta: John Szilárd és csapata. A hallgatóság után gyakorló jellegű túra az M7-es Dobbantójáig.

Május 4.

Kötelek és egyéb felszerelések kiszerezése a barlangból. Táborzárás.

III. B/3.: Nyári – tábor

Helye: Balatonederics Kőfejtő

Ideje: 1997. augusztus 12-17.

Rendező: STYX Barlangkutató Csoport

Tábor célja: - Szakmai továbbképzés
- Ifjúsági tagok nevelése, képzése

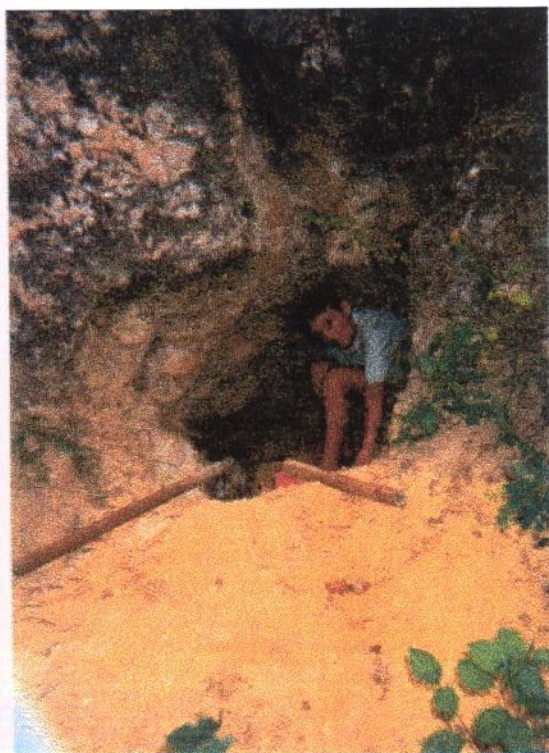
Programok: - Barlangkutató
- Barlangtúrák
- Környezetvédelem

A táborozást a Közép-Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság engedélyezte.

Augusztus 12.

Táborverés. Régi tűzrakóhely megszüntetése, új építése, ülőkék készítése.

Terepbejárás, indikációk keresése során találtunk néhány karsztos jelenséget, melyek barlangképződésre is utalhatnak, de bontásuk sok munkát, és bizonytalan sikert ígér. Egyik ilyen hely a Homok – barlang.

Homok – barlang

A kőfejtő nyugti oldalán helyezkedik el. Megtalálásakor kb: 50 cm hosszú, 10-20 cm magas légréssel rendelkezett. A tábor végére bontásunk eredményeként hossza meghaladta a 2 m-t, ezzel már bekerülhet a magyarországi karsztrendszerbe. Magassága a bejáratnál 1 m, a végponton 40 cm.

Elvégzett munkák: tereprendezés a bejáratnál, talpszint süllyesztés a barlang teljes hosszában.

Barlang keletkezése: befoglaló kőzet mészkő. (edericsi mészkő)

Kelet – Nyugat irányú repedés mentén hideg vizes oldással keletkezett. Jobb oldalában ökolnyi nagyságú, vizek által oldott járatok figyelhetők meg. Nyugati végpontján a tektonikus repedés folytatódik, de itt nem történt oldás, ezért beszűkül a járat. Déli oldalában lefele tartó járat figyelhető meg, de eltömődött.

HOMOK-BARLANG TÉRKEPE
/Balatonedericsi Köfeyőd/

(1:40)

Felmérte: John Szilárd
Sikos Zoltán

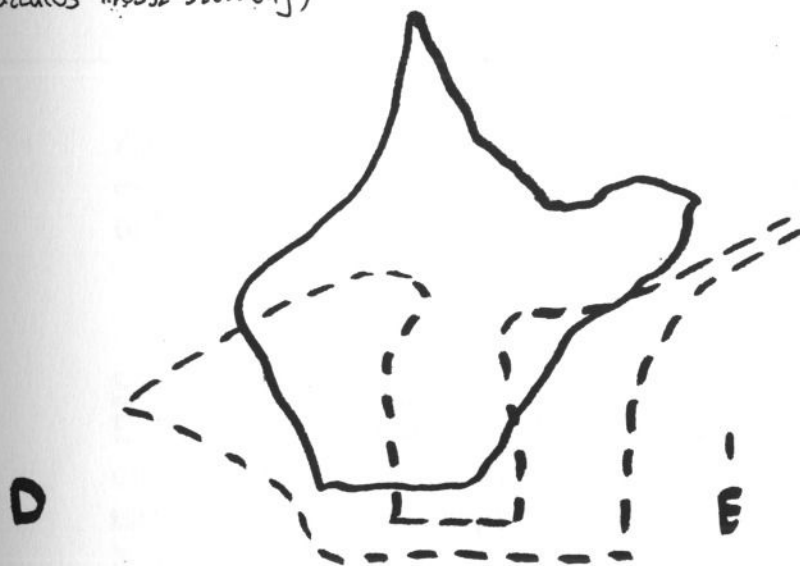
Hossza : 3 méter

1m

(Felülnézet)

(Vázlatos hossz-szelvény)

NY

(Vázlatos kereszt-szelvény)

K

Járhatóságára a későbbi bontások adhatnak választ. Keleti oldal (bejárat) a kőbányászat során került elő.

Képződmények: oldásos formák figyelhetők meg. Cseppkő borsókő nincs.

Tömedék anyaga: fehér, fehéres sárga színű homok, ellentétben a 4 m-rel felette húzódó öskarsztos nyelő okkerszínű agyagával.

Augusztus 13.

Böjt – barlang bontása.

A bontáson John Szilárd vezetésével 6 fő dolgozik.

Bontás helye a 16 m-es szint. Munkák lassan haladnak, mert a hely szűk, vésni is kell.

Környezetvédelem:

Ebéd után a Kőfejtő környékén illegálisan lerakott szemét összegyűjtése, és megfelelő helyre történő szállítása.

Részvevők:

- Styx Barlangkutató Csoport: 9 fő
- Környékbeli nyaralótulajdonosok: 5 fő
- Balatonedericsi Önkormányzat: 2 fő

Az összegyűjtött szemét elszállításához traktort a helyi önkormányzat biztosított.

Szent György – hegy

Ezen a napon mutatta meg Ángyán Imre raposkai lakos a „Jég – barlangot”. Az omladéktömbök közt található barlang megtekintése után terepbejárást tartottunk. Bejártuk a hegy felső harmadát, és a tetőt.

Nagyon érdekes geomorfológiai jellegzetességeket láttunk. Sajnos a hegy felső részét sok helyen szinte áthatolhatatlan bozót védi.

Nem akadtunk nyomára annak a helynek sem ahol a rendszer inhalál.

Részvevők: 8 fő

Augusztus 14.

Túra a Plecotus Barlangkutató Csoport által kezelt balatonedericsi Szél – lik barlangba.

Túravezető: Szilaj Rezső

Túra társak:

- John Szilárd
- Feigel Lóránt
- Sikos Szilvia
- Kocsis Zsuzsa
- Forgács Gyula
- Izer Gábor
- Tar-Lukács Marianna
- Kerekes Tibor
- Dombóvári Ildikó

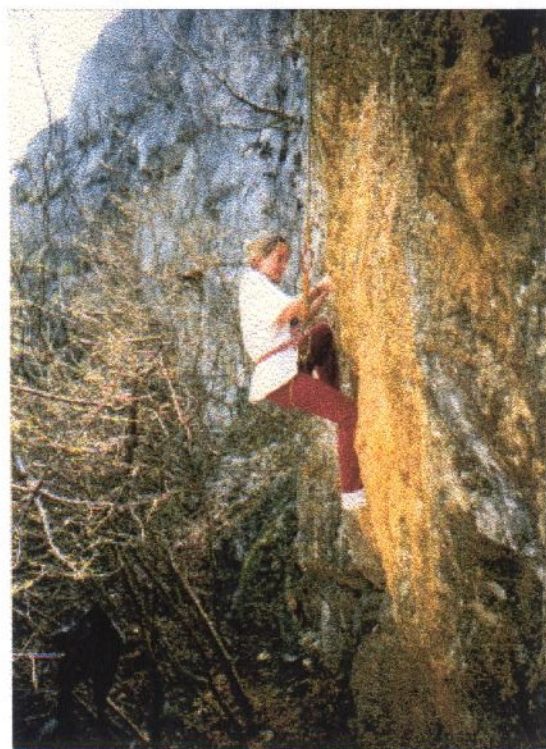
A túra befejeztével ellenőriztük a Csodabogyós – barlang lezárását is, ugyanis augusztus 10-én történt ellenőrzésünk során észleltük, hogy a barlang zárszerkezetét megrongálták, a barlangba behatoltak. Ebben az esetben nem tapasztaltunk rendellenességet.

Augusztus 15-16.

Kötéltechnikai oktatás, gyakorlás
Foglalkozás vezető: Lukács Attila,
 John Szilárd

Végzett gyakorlatok:

- Beszerelés
- Frog - technika normál körülmények közt.
- Átszerelés csomón
- Ferde kötélpályán való haladás
- Flaschenzug építés
- Tűzoltózás
- Pruszikolás
- Gép nélküli ereszkedés:
 Dülfer, Rapper
- Átjutás áthajláson

Augusztus 17.

Böjt - barlang bontása a 16 m-es szinten. A barlang továbbra is szűk, sokat kell vésni. A tábor ideje alatt a barlang fél métert mélyült.

Fotódokumentáció készítés: Benkovics Barnabás

Augusztus 13-án a Szent György - hegyen látottak felcsigázták az érdeklődésünket.

Ezért a tábor utolsó napján visszamentünk a helyszínre. Végzett tevékenység: klimatikus megfigyelés.

Fotó készítés: Benkovics Barnabás , Lukács Attila
Terepbejárás

Táborozás résztvevői voltak:

- John Szilárd
- Johnné Ángyán Julianna
- Kocsis Zsuzsa
- Sikos Szilvia
- Gróf Mónika
- Lukács Attila
- Lukácsné Zsíros Ágnes
- Benkovics Barnabás
- Molnár Györgyi

Ifjúsági tagjaink:

- Forgács Gyula
- Izer Gábor
- Tar Lukács Marianna

Plecotus:

- Szilaj Rezső

PTE Denevér:

- Feigel Lóránt

Vendégeink:

- Kerekes Tibor
- Dombóvári Ildikó (Kecskemét)

III. B/4.:   Őszi kutatótábor

Helye: Szent - György - hegy turista ház

Ideje: 1997. Október 17-19.

Tábor szervezője: Styx Barlangkutató Csoport

Tábor célja: A "Jég - barlang" kutatásának elkezdése

Tábor résztvevői:

STYX:

- John Szilárd
- Johnné Ángyán Julianna
- Bogdán Attila
- Benkovics Barnabás
- Molnár Györgyi
- Lukács Attila
- Bacsics László
- Somogyi Béla
- Kocsis Zsuzsa
- Zsanda Géza
- Szijártó János

Ifjúsági tagjaink:

- Izer Gábor
- Forgács Gyula
- Tar-Lukács Marianna

Acheron:

- Kárpát József
- Szlanka György
- Jankuly Imre
- Molnár Péter

Plecotus:

- Szilaj Rezső

Október 17.

Táborverés: A turistaház renoválása óta mi voltunk az elsők, kik itt laktak. Volt pár utómunka még hátra.

Terepbejárás: A "Jég-barlang"-tól a turistaház felé vezető út mellett újabb huzatoló üreget találtunk az omladékban. Egy helyi őslakos (Attila) elmondása szerint, a közelmúltban sokkal nagyobb barlang volt látható, mint most, csak néhány turistát a bányamentőknek kellett onnan kiségetni. Ők ezt megunták s az üreget berobbantották.

Táborzárás után többször is próbáltunk az információnak utánajárni. Környékünkön két bányavállalatnak van (volt) mentőbázisa.

- Bakonyi Bauxitbánya Vállalat

A vállalat volt dolgozójaként személyes jó ismerősöm (John Szilárd) a mentőállomás volt parancsnoka. (A vállalat leépítésével megszüntették az állomást is) Kérdésemre elmondta, hogy ők a területen robbantást nem végeztek, vagy az ajkaiak voltak, vagy illegális robbantás volt.

- Ajkai Szénbányák: tőlük sajnos nem sikerült az illetékest megtalálni.

Október 18.

Felszíni terepegyengetés.

Célja: A munkaterület járatóvá tétele.

Kutató-akna mélyítése

Célja: Az omladékon való átjutás, omladék vastagságának meghatározása, barlangrendszerbe való bejutás.

Helye: A térképen 2-es számú huzatóló nyílás

A mélyítés kezdetén pár követ még kézzel, spajszszer segítségével ki tudtunk venni, de utána kötél (Drótkötél) pályát kellett építeni, a munkagödör fellett vízszintesen, majd erre építettük a csigasort. A munkagödörben fémkosárba raktuk a köveket. Ezzel a módszerrel kb. 200 kg súlyú köveket tudtunk kihúzkodni. Az eredeti tömbök nagysága kb. ötször ekkora. A kiemelt köveket a turistaút túloldalán a völgyben helyeztük el.

Október 19.

Kutatóakna mélyítésének folytatása.

Az aknát minden oldalról omladék határolja. Az omladéktömbök közt minden érezhető volt a légmozgás.

Az akna méretei táborzáráskor:

- Lejárat szélessége: 2 x 2 méter
- Talpszint szélessége: 1 x 1 méter
- Akna mélysége: 2 méter

Az akna bal oldalán az omladék nem, a bontás során már megszokott módon helyezkedett el, és az omladékot alkotó kövek nagysága és formája is eltért attól. Amennyiben a következő táboraink során az akna mélyítése nem jár sikerrel, úgy ezt a zavart településű omladékot is meg fogjuk vizsgálni bontás módszerével.

Eltérés a két omladék között:

- Akna: a körülötte elhelyezkedő omladék "szabályos" településű. Jól nyomon követhető a valamikori orgonák dőlés iránya, és szöge, mely követi a valamikori terep felszín alakját. A kötötömbök nagyok, darabolásuk ledőléskor következett be. Nyolcszög alakúak, egymáshoz illeszthetők.

- Zavart település: A kövek sokkal kisebbek, szabálytalan alakúak. Valamely külső körülmény hatására felaprózódtak. Talán robbantás? Erre a kérdésre feleletet csak a későbbi kutatások adnak.

Klimatológiai megfigyelések:

A huzat hőmérsékletének, irányának megfigyelése, regisztrálása.

Az estleges jegesedés okainak vizsgálata.

(Bővebben a klímamérés a Szent - György - hegyen címszó alatt)

Környezetvédelmi tevékenység

A területen fellelhető, turisták által elhagyott szerves és szervetlen hulladékot, szemetet csoportunk tagjai összeszedték, és autóval Kisapáti községben található szemétgyűjtőhöz szállították.

A turistaházban végzett munkák:

Ezen munkák nem tartoznak a kutatási munkák közé, de a tábor ideje alatt 4-5 fő hölgy, illetve ifjúsági tagunkat vette igénybe.

A kisapáti Önkormányzat vezetőjével létrejött megállapodás szerint a házat díjmentesen használhatjuk, (egyébként 500 Ft/fő/nap) cserébe a házban és környékén takarítási és rendrakási munkákat végeztünk.

III.C.: BARLANGVÉDELEM TURISZTIKAI HASZNOSÍTÁSRA VALÓ KIÉPÍTÉS A CSODABOGYÓS - BARLANGBAN

Az első turisztikai hasznosításra való tervezetet Kárpát József dolgozta ki, melyet többször módosított. Utolsó módosítás időpontja 1996. március 21.

A balatonedericsi Polgármesteri Hivatal engedélykérelmet nyújtott a Csodabogyós - barlang turisztikai hasznosítására.

Az engedélykérelem ügyében helyszíni bejárás történt.

Helyszín: Balatonederics Csodabogyós - barlang

Időpont: 1997. szeptember 3.

Jelen vannak:

- Baross Gábor
- Oláh Ibolya (Közép - Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság)
- Németh József (balatonedericsi Polgármesteri Hivatal)
- John Szilárd (Styx Barlangkutató Csoport)
- Elekes Balázs (KTM Barlangtani és Földtani Osztály)

Jelenlevők bejárták a kérelemben megjelölt útvonalat és az engedélyezési dokumentációban szereplő pontok szerint felmérték a szükséges műszaki beavatkozásokat, a kiépítési engedélykérelem tervdokumentációjához.

A módosításokkal kiegészített tervdokumentáció, és hasznosítási kérelem ügyében Dr. Tardy János helyettes államtitkár úr a mellékelt határozatot hozta:

KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM
TERMÉSZETVÉDELMI HIVATAL
HELYETTES ÁLLAMTITKÁR

H-1121 Budapest, Költő u. 21. Telefon: 1751-093 Fax: 1757-457

Iktatószám: TVH-2488/1997.

J-303-3/1997.

Ügyintéző: Fórizsné dr. Kovács Ágnes

HATÁROZAT

Balatonederics Község Polgármesteri Hivatal (8312 Balatonederics, Kossuth u. 84., képviseli: Németh József polgármester) részére a Csodabogyós-barlang turisztikai hasznosítását 2000. október 31-i időszakra

engedélyezem

az alábbi feltételek mellett:

1. Az engedély a Bejárat - Óriás-terem - Meseország - Függekert barlangszakaszra vonatkozik.
2. Az engedély kiadását követő 30 napon belül a kérelmező a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatal Barlangtani és Földtani Osztály, valamint a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság képviselőivel közös állapotfelmérést köteles végezni, mely kiterjed a fellelhető rongálásokra, a képződmények állapotára, a mesterséges létesítményekre, valamint azok állapotára.
3. A bejárat megközelítése csak Balatonedericsről, az zöld jelzésű turistaúton történhet.
4. Az engedély a vállalkozási engedéllyel együtt érvényes.
Természetvédelmi és biztonságtechnikai okokból 6 fő látogató vezetéséhez 2 fő barlangi túra- vagy kutatásvezetői vizsgával rendelkező személy szükséges.
5. Jelen engedély nem mentesít a szükséges, egyéb engedélyek megszerzésének kötelezettsége alól.
6. Az engedélyes köteles védősisakot és a sisakra szerelt egyéni világítóeszközt mindenki számára biztosítani, kézilámpa csak pótvilágításként alkalmazható.
7. A vezető köteles a túra során magánál tartani 10 m-nél hosszabb biztosítókötetet.
8. A túrákról naplót kell vezetni, amelyben a túrák idejét, a résztvevők létszámát, illetve a Nemzeti Park Igazgatóság által esetlegesen előírt egyéb adatokat kell bejegyezni.

9. A balesetvédelmi felelősség az engedélyes terheli.
10. Az engedélyes köteles a rendkívüli eseményeket (feltörés, rongálás, omlás stb.) a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságnak (8200 Veszprém, Vár u. 31.) haladéktalanul jelenteni.
11. A bevétellel az engedélyes rendelkezik, de külön ellenérték nélkül, köteles ellátni az alábbi feladatokat:
- a barlang műszaki létesítményeinek karbantartása, kisebb javítása
  - üzemeltetési időn kívül a barlangnak legalább havi egyszeri ellenőrzése,
  - a barlangnak és környezetének tisztántartása,
  - látogatási engedéllyel rendelkezők számára, a díjmentes látogatás biztosítása.
12. A hasznosítás nem jelent kizárólagos jogokat, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság továbbra is engedélyezhet látogatást, illetve egyéb, a döntési hatáskörébe tartozó tevékenységet.
13. Az engedélyes köteles minden év január 31-ig az előző évi tevékenységéről a KTM TVH Barlangtani és Földtani Osztályának (1121 Budapest, Költő u. 21.) és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságnak (8200 Veszprém, Vár u. 31.) jelentést benyújtani, amely tartalmazza havi bontásban a forgalmi adatokat, valamint a barlang megőrzésével, állagváltozásaival kapcsolatos megfigyeléseket, észrevételeket.
14. A KTM TVH Barlangtani és Földtani Osztály, valamint a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatósága évente egy alkalommal ellenőrzést tart.
15. Az 1-10. pontokra vonatkozó részletes forgalmi, természetvédelmi és biztonságtechnikai előírásokat az engedélyes által 30 napon belül kidolgozott és a KTM TVH által jóváhagyott üzemeltetési szabályzatban kell rögzíteni.

A Balatonederics Község Polgármesteri Hivatal a Csodabogyós-barlang hasznosítási kérelmében szereplő kiépítési munkákat

e n g e d é l y e z e m

az alábbi feltételek mellett:

1. A Bejáratnál lévő tűzrakóhelyet meg kell szüntetni.
2. A kiépítést az alábbiak szerint kell végrehajtani:
Bejárat szelvénybővítés É-i irányba 1,5-2,0 X 2,0 m-es szelvényig 2,0 m mélységig, az áthajló oldalak megszüntetésével. A - 2,0 m alatti kötömbök közti hézagok kibetonozását helyi kőzetanyag fedéssel kell elvégezni.
3. A lezárás feletti teremben terméskő-beton támfalat (kb. 2,2 x 1,0 x 0,3 m) kell létesíteni a kötömbök alulról történő megtámasztására jobb oldalt végig

A lezárást célszerű a jelenlegi helyén meghagyni.

A Váró-teremben rögzített vaslétrát (2,5 m) a belógó kötömb alá terméskő-beton támaszlopot (1,2 x 0,4 x 0,4 m) kell építeni.

4. A Satu-terembe levezető szálkönyílásnak a beékelődött sziklatömbből való levéséssel történő tágításánál, a levéshető közetmennyiség legfeljebb $0,03 \text{ m}^3$.
5. A Satu-teremben a jelenleginél 1,5 m-rel hosszabb, rögzített vaslétrát (6,0 m) kell elhelyezni.
6. A Satu-terem alatti elágazásnál talpszint süllyesztést kb. $0,5 \text{ m}^3$ agyag és kötörmelék kitermelésével kell elvégezni.
7. A lejtős aknában 0,2 m vastag réteget kell lefejtani a járattalp törmelékéből és rögzített vaslétrát (4,0 m) kell beépíteni.
8. Az akna alatt talpszint süllyesztést 5,0 - 6,0 m hosszan, kb. 0,5 m-rel, $2,0 \text{ m}^3$ -nyi agyagos törmelék kitermelésével kell elvégezni.
9. A feneketlen hasadék előtti gödör kiegyenlítő célú részleges feltöltése a 7. pontban meghatározott, kitermelt anyaggal történhet.
10. Az Óriás-terme bejáratánál maximum 0,5 m-es talpszint süllyesztést kell elvégezni 2,0 m hosszan.
11. Az Óriás-terem talpán kisebb terepegyengetés szükséges, továbbá talajba vágott lépcsőket kell kialakítani a terem tetejéhez.
12. A Meseországhoz vezető lejáróba rögzített vaslétrát (2,0 m) kell elhelyezni.
13. A Meseország bejáratánál 2,0 m hosszan 0,5 m-es talpszint süllyesztést ugyancsak kötelező megcsináltatni a főtérben lévő képződmények érdekében.
14. Az Ötös-terembe vezető szűkület tágítása kb. $0,4 \text{ m}^3$ szálkő levésésével történhet.
15. Az Ötös-termi vaslétra közvetlenül a felső beszálláshoz illeszkedjen.
Az Ötös-teremnek és a továbbvezető csúszdának a 25-ös akna irányába eső oldalán biztonsági csőkorlátot kell elhelyezni.
16. A túraútvonal végén a Függekert határoló kötömb tetején, annak szélénél, a meredeken továbbmenő útvonalat csőkorláttal kell lezárni.

Határozatom ellen annak kézbesítését követő 15 napon belül a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszterhez címzett, de Hivatalomnál (Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatal 1121 Budapest, Költő u. 21.) benyújtott fellebbezéssel lehet élni.

INDOKLÁS

A Csodabogyós-barlang a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kiemelkedő természeti értékei közé tartozik. Morfológiája az országban egyedülálló, minél szélesebb körben történő bemutatása indokolt és a természetvédelmi tudatformálásban jelentős fontosságú.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 50. § (1) bekezdés a) pontja alapján kért - barlanghasznosításra szóló - tevékenység, hatóságomnak a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának engedélyéhez kötött.

A kérelemben szereplő túraútvonal helyesen megválasztott.

Az engedélyes ugyancsak kérte a Csodabogyós-barlang kiépítésének engedélyezését is.

A már hivatkozott 1996. évi LIII. törvény 50. § (1) bekezdés b) pontja alapján e tevékenység is a KTM Természetvédelmi Hivatalom hatósági, - engedélyezési - jogkörébe tartozik.

A tervezett kiépítés a barlang jellegében változást nem okoz, biztonságtechnikailag megfelelő.

A bejárat fokozottan védett területen található, ezért kizárólag a rendelkező részben előírtak szerint közelíthető meg.

A bejárat nyílást határoló vegyes méretű omladékkövek közti hézagok a felső 1 m-en humusszal kitöltöttek, lentebb összecementálódtak. A fagy és a kimosás hatásának kitett zónában az engedélyben szereplő bejárat-biztosítás szükséges. A Váró-teremig a főtét alkotó nagyméretű kötömbök omladéka a felszínig húzódik, így a kihorgonyzással történő közetbiztosítás nem alkalmazható, az engedély szerinti támfal építése szükséges.

A tervezett hasznosítás a természetvédelmi szempontoknak megfelel, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint az engedélyt megadtam.

Határozatom a fent hivatkozott jogszabályokon, valamint az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló, többször módosított 1957. évi IV törvény 42. §, 45. § és 62. § alapul. A kérelmező az illetékekről szóló, többször módosított 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján illetékmentességgel bír.

Budapest, 1997. szeptember 23.

dr. Tardy János

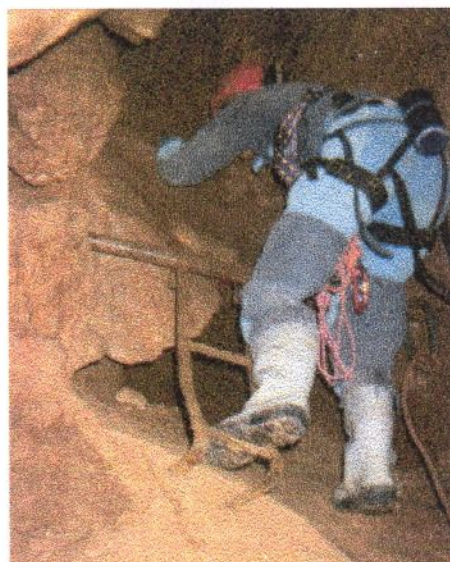
Ajánlott!
Tértivevényes!

A határozatot kapják:

1. Balatonederics Község Polgármesteri Hivatal (8312 Balatonederics, Kossuth u. 84.)
2. Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
3. KTM TVH TMF Barlangtani és Földtani Osztály
4. Irattár

Dr. Tardy János Helyettes Államtitkár Úr határozata alapján a következő munkákat végezte el a Styx Barlangkutató Csoport a barlangban:

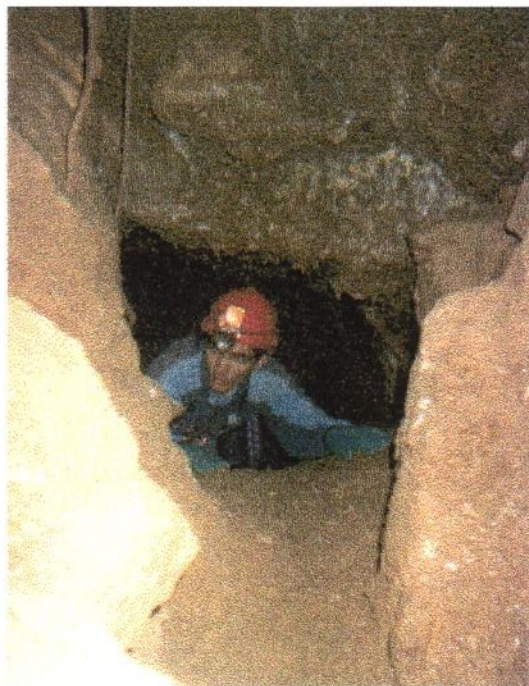
4. pont: Satu terem bejáratának bővítése véséssel.
6. pont: Satu terem alatti elágazás (Elosztó) talpszint süllyesztése.
8. pont: A Feneketlen - hasadék felé vezető járat talpszint süllyesztése folyamatban van.
9. pont: A Feneketlen - hasadék előtt tereprendezést végeztünk. Az úgynevezett gödör jelenleginél jobban való feltöltése szükségtelen. Szelvény magassága: 170-180 cm.
10. pont: Óriás terem és a Feneketlen - hasadék között a járatszelvény talp lesüllyesztése. Szelvény magassága: 170-180 cm.
Óriás terem bejáratának talpszintje szintén lesüllyesztve, szelvény magassága mint az előzőekben.
11. pont: A bejáratától a terem közepe felé 5 m hosszan a terepegyengetés megtörtént. A talp felgereblyézve. A terem keleti felében a meredek lejtőn, a talajba vágott lépcsőfokok elkészültek.
12. pont: A lejáró kialakítása folyamatban van a 13. pontban leírtakkal megegyezően, ugyanis a 13. pontban leírtak elvégzése következtében a 12-es pont lejáró talpa is mélyebbre került, így más méretű létra kell. A munkálatok megkönnyítésére egy rövidebb létrát már be is építettünk.

13. pont: A Meseországi bejáratától egészen az Ötös - termi szükületig végeztünk talpszint süllyesztést, egyengetést 6 m hosszan. Ebből 3 m hosszan állva járható a szelvény, 3 m pedig először görnyedten, majd négykézláb. A korábbi 40 cm-es bejárati magasságot 1 m-re növeltük. A kitermelt anyagból falat építettünk a járóosztály és a törmelék lejtő elválasztására.

Készítették:

- John Szilárd
- Sikos Zoltán
- Izer Gábor
- Forgács Gyula
- Kocsis Zsuzsa

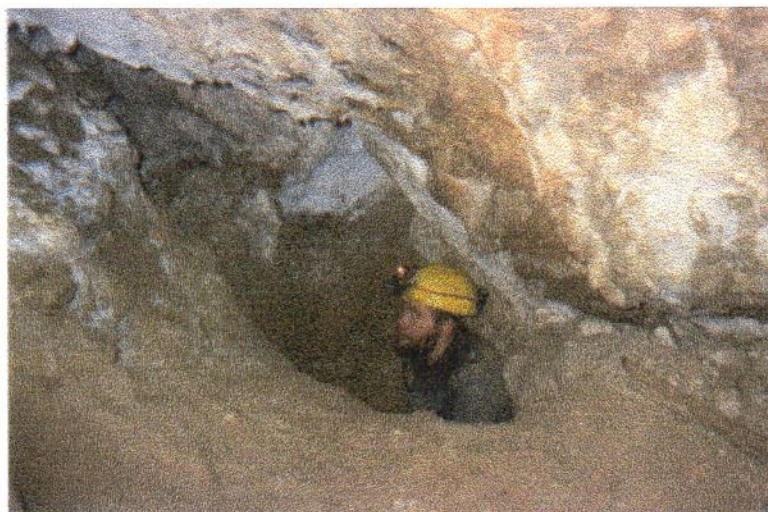
Nehéz.

III.C/2.: A BARLANG MÁS TERÜLETEIN VÉGZETT KIÉPÍTÉSI MUNKÁLATOK

Könnyűzónában végzett kiépítések:

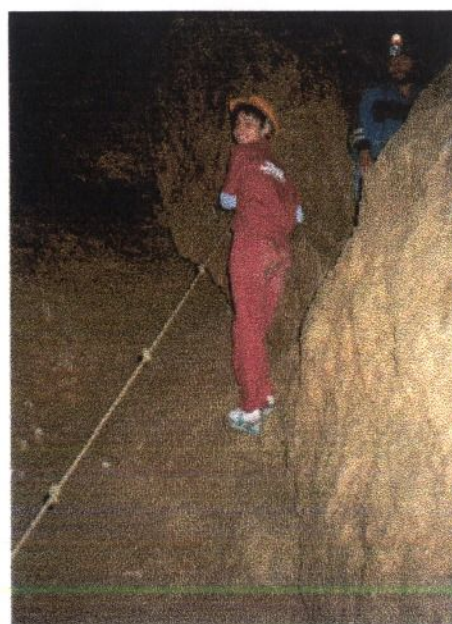
- Óriás terem és Szív terem közötti bővítési munkálatok. *Résztevők:*
  - Riba Attila
  - Szabó Béla

- Békázó: szelvénybővítés.
Résztevők:
  - Sikos Zoltán
  - Szabó Béla

- Lián terem: talajba vágott lépcsőfokok készítése. *Résztevők:*
  - Gonda Krisztina
  - Kocsis Zsuzsa

- Fügőkert: A cseppköves részeket elkerülő útvonal felújítása. A kapaszkodó kötel cseréje, nittek befúrása, mert kötömbökhöz kikötött kötel állandóan eldörzsölődött.
Résztevők:
  - John Szilárd
  - László Árpád

Nehéz zónákban végzett kiépítések:

- Lustaság - ág kiépítése: - BBGY - aknában kötélhíd elhelyezése, nittek befúrása.
 - Hófehérke szobácskájáig kötélletra beépítése
 - Kolbászlapító bővítése
 - Nagy - akna: Kötélhíd, kötélletra, nittek, függőleges kötélpálya kiépítése.

Részvevők:

- Lukács Attila
- Buda László

- 25 - ös akna: nittek beszerelése

Részvevők:

- John Szilárd
- Sikos Zoltán

- Tölcsér terem: Felső beszállásnál nitt befúrás, a kötélhíd építése.

Részvevő:

- John Szilárd

III.C/3.: BARLANGFELTÖRÉS A CSODABOGYÓS - BARLANGBAN

A nyíregyházi P.T.E. Denevér Barlangjáró Csoportja, a Csodabogyós - barlangban történő túravezetésre kérte fel a Styx Barlangkutató Csoportot.

A barlang lejáratahoz érve nagyobb mennyiségű eldobált szemétre lettünk figyelmesek. A szemetet összeszedtük. Ekkor vettük észre a lejárat melletti fába vandál emberek belevésték a monogramjaikat. Elszorult a gyomrom. Rosszat sejtettem. Lerohantam a barlang lezárásához, s a fedőlapot feltörve találtam.

A felfedezés időpontja: 1997. augusztus 10. reggel 9 óra

Alaposabban körülnéztünk. Ekkor vettük észre, hogy a betörők nemcsak kint, hanem lent a barlangban is szemeteltek. Több helyen megtaláltuk a maguk után húzott műszálas madzagot. A lezárás alatt a Váróteremben több szendvics megrágott maradványát találtuk.

Találtunk még a Satu teremben kb. 50 m bűdös, összegöngyölt madzagot. Az Elosztóban volt 2 db sörös doboz és ételmaradék.

A Rövidítő - átjáróban helyrehozhatatlan rongálást tapasztaltunk. A betörők 2 db 20 x 20 -as cseppközszlót törtek le és elvitték magukkal.

A túratársaimmal gyorsan végigjártuk a barlang közeli, könnyen és nehezen járható részeit, hogy hátha valaki illetéktelen még a barlangban tartózkodik. Sajnos nem találtuk meg a tetteseket, és a barlang más részein sem akadtunk a nyomukra.

1997. augusztus 11-én (hétfő) reggel bejelentést tettem az önkormányzatnál a feltörés tényezőéről, értesítettem a területi tájvédelmi körzet vezetőjét a betörésről, s vele közösen feljelentést tettünk a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, melynek jegyzőkönyvét mellékelve közöljük:

J e g y z ő k ö n y v

Készült: Balatonedericsen a Körjegyzőség hivatalos helyiségében
1997. augusztus 11-én.

Tárgy: Barlang rongálás.

Jelen vannak: Németh József polgármester
Kránitz Ferenc tájvédelmi körz.vez.
John Szilárd barlangkutató csop.vez.

John Szilárd: Augusztus 10-én vasárnap a déli órákban ellenőriztem a Csodabogyós barlangot és észleltem, hogy a barlang lezárt rácsát felfeszítették és a barlangba illegálisan behatoltak.

A barlang átvizsgálásakor megállapítást nyert, hogy ott cseppkő képződményeket tördeltek le, a barlang első negyedében ételmaradékokat, cigaretta csikket és sörösdobozokat találtam.

Ezenkívül a lépcső aljához egy zsineget kötöttek, feltehetően abból a célból, hogy visszataláljanak a bejárathoz, amely szintén a helyszínen megtalálható.

A barlangot elzártuk az otthagytott holmikhoz nem nyultunk és haladéktalanul jelentettük a barlangkárosítás tényét a tájvédelmi körzetvezetőnek.

Németh József polgármester: A Polgármesteri Hivatal minden segítséget megad a barlang biztonságos lezárásához. Jelzi, hogy a helyi polgárőrség péntekről-szombatra virradó éjjel éjjél körül alkoholos befolyásoltság alatti fiatalokat igazoltattak, akik randalíroztak.

Kránitz Ferenc: tekintettel arra, hogy a fenti tények alapján alapos gyanu van arra, hogy természetkárosítás büntett történet a jegyzőkönyv továbbítása mellett javaslattal él a Természetvédelmi Igazgatóság felé, hogy az ügyben illetékes tapolcai Városi Rendőrkapitányságnál ismeretlen tettesek ellen a büntető feljelentést tegye meg.

K.m.f.

John Szilárd
John Szilárd

Németh József
Németh József

A tapolcai Rendőrkapitányság a jegyzőkönyvet megkapta.

A Közép - Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság a rendőrség intézkedéséig mindennemű leszállást megtiltott a barlangba.

Erről értesítést kapott:

- Németh József polgármester
- John Szilárd Styx Barlangkutató Csoport elnöke
- Kárpát József Acheron Barlangkutató Csoport

Mellékelve közöljük a fax másolatát!

Kárpát József vezette Acheron Barlangkutató Csoport a tilalom ellenére nyári tábor szervezett, és a tábor ideje alatt mindennap leszállt a barlangba. A rendőrség számára fontos nyomokat megsemmisítették, kihordták a barlangból.

Kránitz Ferenc (a keszthelyi Tájvédelmi Körzet vezetője) az esetet, mely szerint egy csoport ennyire figyelmen kívül hagyja a Közép - Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság előírásait, minősíteni sem lehet és el kell távolítani a területről.

(Megjegyzendő, hogy az Acheron szinte az összes kutatási területét elvesztette ilyen és hasonló okok miatt.)

A károkat a Közép - Dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság szakemberei - Baross Gábor, Oláh Ibolya - 200 ezer Ft-ban határozta meg.

A barlang lezárásában (rácsban) esett kárt a Styx Barlangkutató Csoport saját költségén hozatta helyre.

John Szilárd
SE elnök

FAX: 87/400-080

Kérem a FAXOT a címreket eljuttatni Szigetvárra!

NEMETH JÓZSEF

POLGÁRMESTER ÚRNAK

BALATONVEDERICS

Kedves Polgármester úr!

Kérem, - sziveskedjék Kárpáti úrrel étesíteni, hogy a
 Vörösp-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság igazgatójának
 Mátyás Técső úr a Balatonvedericsi erdőgazdálkodás
 megújítását, az ottani túrteroszt, a Tapolcai Rendőr-
 kapitányhoz helyezni személyileg, a feltér és megjelölés
 miatt — megköszönöm!

A kérelmet felnyitni és oda küldeni, azt a vizsgálatot
 követően lehet.

Üdvözetekkel: Lovász Técső
 T. úr

III. C/4.: KÖRNYEZETVÉDELMI TEVÉKENYSÉG

A STYX Barlangkutató Csoport rendszeresen ápolja, gondozza környezetét.

Ennek megnyilvánulásai:

1. Tavaszi nagytakarítás
2. Bőjt - barlang és környezetének ápolása
3. Csodabogyós - barlang környezetének tisztántartása
4. Szent György - hegyen a kispáti turistaháznál szeméthyűjtés
5. Nyári tábor Balatonederics Kőfejtő
6. Beszálltunk a helyi általános iskola által szervezett, szelektált veszélyes hulladékgyűjtésbe.
7. Őszi nagytakarítás

1.: **Tavaszi nagytakarítás**

Időpont: 1997. Március 8.

Helyszín: Balatonederics, "Meleg - oldal" az Afrikai Múzeum északi oldalától a Kőfejtőig húzódó út (a nyaralók és az erdőt elválasztó útról van szó) nyugati oldalát takarítottuk kb. 50 m mélységig behatolva az erdőbe.

Összegyűjtött szemét mennyisége 2,5 pótkocsi

Részvevők:

Styx tagok:

- John Szilárd
- Johnné Ángyán Julianna
- Kocsis Zsuzsanna
- Sikos Zoltán

Ifjúsági tagok:

- Németh Réka
- Bicsérdi Judit
- Tar-Lukács Mariann
- Forgács Gyula
- Izer Gábor
- Töreky András

Helyi Önkormányzattól:

- Bicsérdi Géza

Az akcióhoz szemetes zsákokat, szállító járművet, gépjárművezetőt a balatonedericsi Önkormányzat biztosított.

2.: Böjt - barlang és környezetének tisztántartása

A barlang kutatása során, a barlangból kitermelt agyag és kő számára egy tárolót építettünk a domboldalban, meggátolva ezzel az agyag szétszóródását. Lépcsőt építettünk a kitermelt kövekből, hogy a meredek domboldalban könnyebb legyen a barlang megközelítése.

Nagy szabású akciókat az itteni szemétyűjtésre nem szerveztünk, de minden egyes kutatási nap végén, melyet a Böjt - barlangnál töltöttünk, több szatyornyi szemetet gyűjtöttünk össze és vittük le a faluba.

Volt itt egy emlékezetes és tanulságos történet is:

Történt egyszer, hogy már végére jártunk a kutatásnak, az "öregebbek" elkezdtek a pakolást, az ifjúságiak pedig elmentek szemetet szedni. Mondván "üres kézzel" már csak ne menjünk haza. Vigyük el azt ami másnak már nem kell, ezért kidobták. Kidobták rossz helyre az erdőbe! - Futnak vissza a fiatalok, és mondják, hogy illetékes Úr épp most szabadul meg a feleslegtől. Ők nem mertek neki szólni. Mentünk mindannyian futólépésben. Megkérdeztük az "urat" (mint utólag kiderült jó pozícióban álló egyénről volt szó - Igazgató - úgy is viselkedett.)

- Mit csinál jó ember?

- Semmi közötök hozzá! - volt a felelet.

Nem vitatkoztunk. Visszavonultunk. Mi bepakoltunk cuccainkat a hátizsákba, az úr kipakolta az erdőbe ami már nem kellett neki. Ő hazaindult. Indultunk volna mi is, de valami nem stimmelt, valami motoszka bennünk. Talán az igazság érzet? - talán egy belső hang? Nem tudtuk csak azt éreztük, hogy ez így nem jól van. Mi a szabadidőnk, energiánkat áldozzuk azért, hogy tiszta legyen a környezetünk, mások akiknek pénzük van, s azt hiszik övék a világ, s talán mindent megtehetnek? Szemetelhetnek büntetlenül? A kérdést nem válaszoltuk meg, de úgy döntöttünk, akár az úré a világ, akár nem, a szemet mindenképpen az övé. - S ha az övé, tartsa a saját területén!

Minden szemetét visszaszórtuk a kerítésen belülré. Legközelebb mikor mentünk a szemet újra az erdőben volt, csak a mennyisége még nőtt is. Az úr nem volt ott, mi pedig mielőtt hazamentünk volna lelkesen visszaraktuk tulajdonát képező szemetet a magánterületére az erdőből. Ez az ügy hosszú időn keresztül húzódott. A szemet meg csak vándorolt ide-oda. Már attól féltünk, hogy valaki minket jelent fel magánterület sértésért. Szinte mindig fényképezővel jártunk, hogy el tudjuk csípni a szemetelés pillanatát, s meg tudjuk tenni az illető ellen a feljelentést. Ez sajnos nem sikerült. Az első alkalmat kivéve soha nem találkoztunk többet.

Egyszer azonban a várva várt pillanat bekövetkezett. A szemet eltűnt. Nem tudjuk hova, de eltűnt. Következtetésként pedig azt vontuk le: Értelmes emberek egymás közt, mindig szót értenek.

3.: Csodabogyós - barlang környezetének tisztántartása

A barlang környékén, és a hozzávezető kijelölt turistautakon rendszeresen, minden Csodabogyós - barlangi akció után összeszedjük az eldobált apróbb szemetet. (papír zsebkendő, csokis papír)

A barlangnál szervezett, két nagyobb szabású rendezvényünk után (június 22-én és szeptember 13-án) több szemeteszáknai műanyag flakont, és konzerves dobozt szedtünk össze a kirándulók után, és szállítottuk le a faluba autóval.

4.: Szent György - hegyen a kispáti turistaháznál végzett szemégyűjtések:

Szent György - hegy a környék, és a messzebről jött turisták egyaránt kedvelt kiránduló centruma.

Első odalátogatásunk alkalmával meglepett bennünket, a kutatási területünk és a szomszédságában elhelyezkedő turistaház környékén található nagymennyiségű szemét.

Őszi táborunk alkalmával a területet összetakarítottuk, a szemetet szelektáltuk, az éghetőt elégettük, a többit szemeteszákba raktuk és saját autónkkal elszállítottuk.

5.: Nyári tábor

Helyszín: Balatonederics, Kőfejtő

Szemégyűjtés időpontja: 1997. augusztus 13. délután 13-16 óra között

A délelőtti órákban elég nagy hírverést csináltunk a szemétszedésnek. Elmondtuk, hogy az önkormányzat ad traktort, pótkocsit, embert.

A Styx megszervezte a tábor résztvevői mind dolgozni fognak. Ecseteltük, hogy a szép nyaralók mellett milyen csúnya a természetet szennyező, csúfító szemét. Megemlítettük azt is, hogy a szemét nem a saját lábán gyalogolt ki az erdőbe. Aki pedig segít neki a kijutásba, az büntetéssel sújtható.

Talán ennek hatására, talán teljesen önszántukból, de ez volt az első alkalom, hogy a nyaralótulajdonosok segítettek.

Munka közben olyan jó barátság alakult ki köztünk (nyaralók - Styx), hogy a nyaraló egy nagy közös vacsorára hívták meg az összes barlangászt. A menü Slambuc volt, alföldiesen.

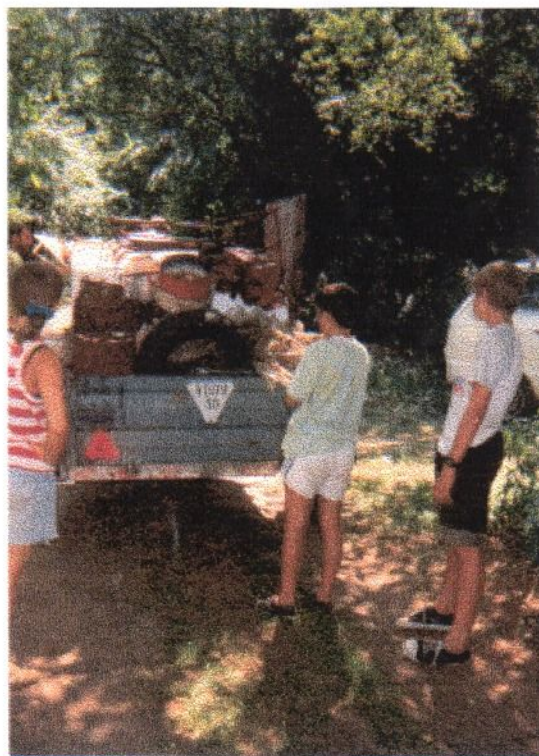
Szemétszedés résztvevői:

STYX:

- John Szilárd
- Johnné Ángyán Julianna
- John Júlia
- Németh Réka
- Bicsérdi Judit
- Kerekes Tibor
- Dombóvári Ildikó
- Forgács Gyula
- Izer Gábor
- Tar - Lukács Marianna

Nyaralótulajdonosok:

- Tóth Zoltánné
- Krizsán Lajos
- I szombathelyi család

Balatonedericsi Önkormányzat dolgozói:

- Bicsérdi Géza
- Varga Ferenc

6.: Dr. Nagy Endre Általános Iskola által szervezett szelektív veszélyes hulladék gyűjtése:

A Styx tagjai a barlangászás során vagy a háztartásban feleslegessé vált, használhatatlan elemeket összegyűjtötték, majd leadták.

7.: Őszi nagytakarítás

Időpont: 1997. október 8. Délután 14-16 óra között

Helyszín: Balatonederics Afrikai Múzeum Vadas parkjának északi oldalától a Köfejtőig terjedő erdősáv. (mint az első pontban)

Résztvevők:

STYX:

- John Szilárd
- Johnné Ángyán Julianna
- Kocsis Zsuzsanna
- Sikos Zoltán

- Virágh Annamária

Ifjúsági tagok:

- Németh Réka
- Bicsérdi Judit
- Tar - Lukács Marianna
- Izer Gábor
- Forgács Gyula

Balatonedericsi Önkormányzat:

- Bicsérdi Géza

Az akció lebonyolításához a traktort, a traktor vezetőjét, a szemetes zsákokat a balatonedericsi Önkormányzat biztosította.

Az összegyűjtött szemét mennyisége: 1 púpos pótkocsira fért fel.

Talán a rendszeres gyűjtés következtében, talán mert kifogyott a régi szemét, s csak rendszeresen termelődő friss volt, de eddig ez volt a legkevesebb, amit összetudtunk gyűjteni. Akciónkat 1998-ban is folytatni fogjuk, s talán sikerük környezetünkre olyan hatást kifejteni, mellyel csökkenteni tudjuk a természeti értékek ellen irányuló károkat.

Készítette: John Szilárd

IV. TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG

IV. A.: Klimamérés a Szent György - hegyi "Jég - barlangnál"

A méréseket 1997. augusztus 17-étől végezzük. (STYX)

A területen eddig méréseket Eszterhás István végzett. (Mérési eredményeit megkaptuk tőle, és mellékeljük) Ezen mérési eredmények nyomán indultunk el. A mérések szórt eredményei miatt messzemenő következtetéseket sajnos nem lehetett levonni, viszont pár lényegesnek látszó következtetést igen.

- ◆ Jegesedés: A területen legalább fél évig tartó, a felszínen is fellelhető az omladék tömbök között.
- ◆ Barlangi kőzetfelszín hőmérséklete: mindaddig 0°C (körül) míg a felszínen a jegesedés tart, nyáron is.
- ◆ A barlang léghőmérséklete:
  - Kihúzó légáram: Tél végén mikor a külszíni léghőmérséklet magasabb, mint a barlangi léghőmérséklet, általában 0°C felett, a barlang szájánál kihúzó légáram tapasztalható. A kinti hőmérséklet folyamatos emelkedésével (tavasz-nyár) lassan emelkedik a barlangi léghőmérséklet is. Gyorsabb emelkedés csak a kőzetfelszín hőmérsékletének emelkedése után tapasztalható.
Csúcs hőmérséklet a barlangban október közepén 6°C .
  - Behúzó légáram: Általában október végétől mikor a külszíni hőmérséklet tartósan alatta marad a barlangi hőmérsékletnek, megindul a behúzó légáram, vele a barlang lehűlése. Behúzó légáramnál a kinti és a barlangi hőmérséklet érthető okokból (barlang rövidsége miatt) megegyezik. A belső rendszerekben az omladék miatt bejutni még nem tudtunk, így ott méréseket sem tudtunk végezni.
- ◆ Légáramlás sebessége: A hőmérséklet különbség növekedésével nő a sebesség. Néha a kialakult egyenletes áramlás mellett, erős lökések tapasztalhatók.
- ◆ Légnyomás: Jelenleg a kevés mérési adat miatt még nem mutatható ki, hogy a légnyomás változás milyen hatással van a barlang klímájára.
- ◆ Füstölés: 1994. Február 19-én Eszterhás István 1000 m^3 füstöt bocsátott be a rendszerbe, mely a vizsgálati idő alatt nem jelent meg a Szent György - hegy területén.

Gyurkovics György 1737-ben röviden a Balaton - felvidéki Szent György-hegybazaltjában lévő barlangról, a Sárkány - barlangról. Lukáts (1943.) fordításában a következőket olvashatjuk:

"Szent György - hegy nevét a mesebeli sárkányölő vitéztől vette, és a köznép - nem tudni, mely szerző kitalálása után - ma is úgy képzei, hogy itt játszódott le a közismert küzdelem. Szerintem ez a mese avval a barlanggal van összeköttetésbe, mely a hegy nyugat és észak közti oldalán elég széles nyílással tátong és lehúzódik számos kivájt üregegen át, majd felfelé, majd ismét lefelé öblösödő sötét és ismeretlen mélységekbe."

Az írásban mely több mint 250 éve kelt, egyetlen szó sem esik a jegesedésről. Viszont szó van egy olyan barlang bejáratról mely jól látszik, és a barlang számos kivájt ürege húzódik lefelé öblösödő sötét és ismeretlen mélységekbe. Amennyiben a barlang létét tényként fogadjuk el, még ha valamikori barlangból most nem is látszik semmi, olyan egyedülálló jelenségekkel állunk szembe ezen a területen, melyekre szeretnénk ésszerű elfogadható magyarázatot adni. Pl.: jegesedés.

A barlang létre a bontás, a jegesedésre pedig a klimatológiai megfigyelésektől várunk választ.

A STYX Barlangkutató Csoport megfigyelései 1997. augusztus 17 - december 31. között.

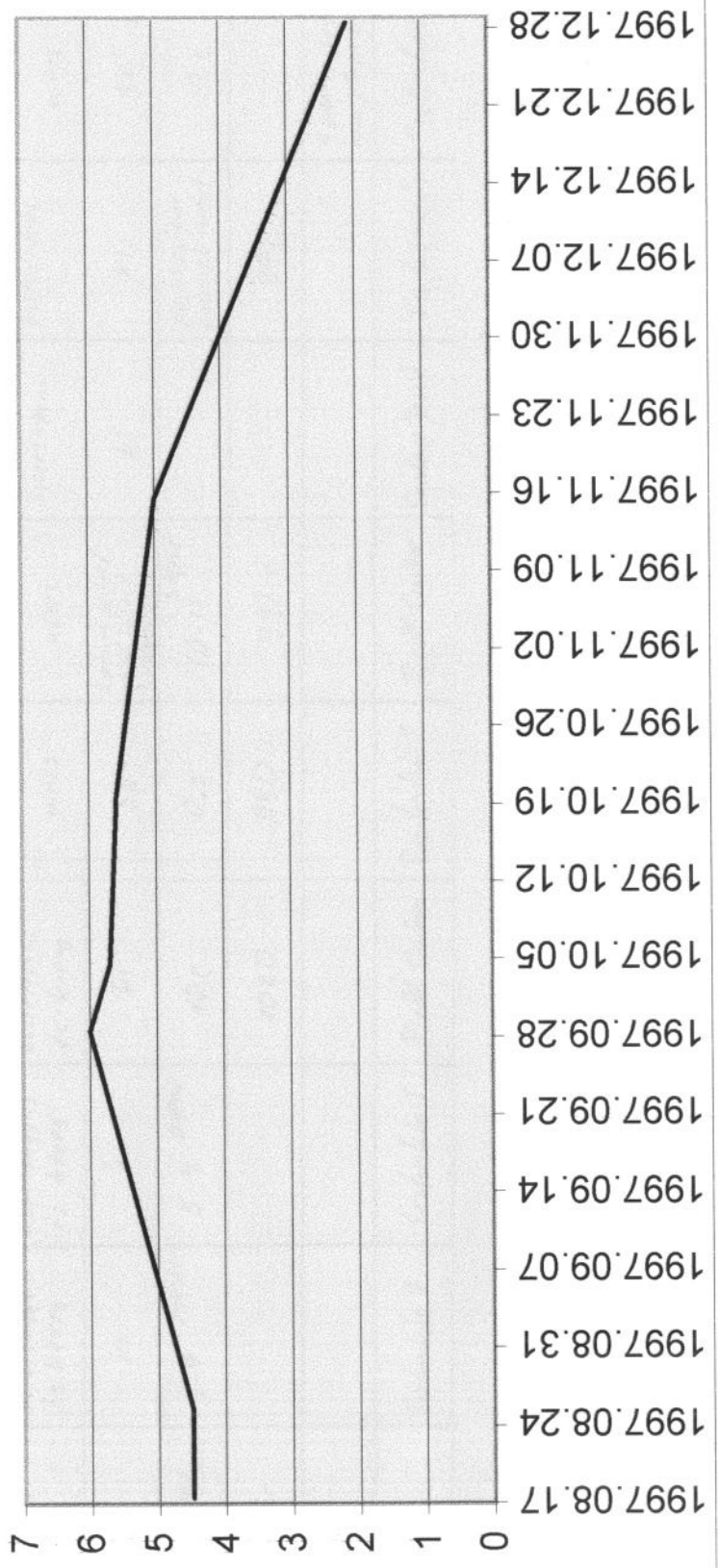
Dátum 1997.	Léghőmérséklet		Huzatirány	Huzat ereje
	kint	bent		
Augusztus 17.	32°C	4,5°C	Ki	Nagyon erős
Augusztus 25.	12°C	4,5°C	Ki	Erős
Szeptember 28.	15°C	6°C	Ki	Mérsékelten erős
Október 4.	13°C	5,7°C	Ki	Gyenge
Október 18.	8,3°C	5,6°C	Változó	Gyenge
Október 19.	6°C	5,6°C	Be	Gyenge
Október 19.	10,1°C	5,6°C	Ki	Gyenge
November 15.	9°C	5°C	Ki	Gyenge
December 28.	5,1°C	2,1°C	Változó	Gyenge

SÁRKANY-BARLANG KLIMAMÉRÉSEI (TAPOLCA, SZÉCHÉNYI HÓV)

1997. 08. 17 - 1997. 12. 28

Barlangi hőmérséklet

— Hőmérséklet °C

SÁRKÁNY-BARLANG KLIMAMÉRÉSEI (TAPOLCA, Szentgyörgy-hegy)

lfm 270 m (k6.)

dátum	1968. IV. 27.	1968. V. 2.	1986. VI. 4.	1986. X. 25.	1988. II. 12.	1989. VI. 24. a barlangot mértek.	1991. VI. 1.	1993. II. 27.	1994. II. 12.
hinti hőmérséklet °C	+ 21	+ 20	+ 20	+ 8,4	+ 6,5	+ 7	+ 23,4	- 0,5	- 2,7
barlangi léghőmérs. °C	+ 1	+ 2,5	+ 2,5	+ 5,5	± 0	+ 5	+ 4	- 0,5	- 2,7
bg-l közetfelszín hőm. °C	± 0	± 0	± 0	+ 5,5	± 0				
jég	összefagyás és kéreg	összefagyás és kéreg	összefagyás és kéreg	nincs	nincs	összefagyás	összefagyás	nincs	nincs
legáramlás iránya	ki	ki	ki	be	1 percig befelé, majd kifelé - váltakozik -	ki	ki	be	be
legáramlás sebessége m/sec.	4-7 putról	5-7 putról	10,5	0,3	kifelé 10-15		papírszikot fodorzó hurok	0,2	erősen húz befelé
legnyomás mbár			1020	990	992,5		992		
füstölés									13 percig be, nem jelent meg
mérte, észlelte:	Erdős László J.	Erdős László J.	Piedl Endre	Erdős László J.	Piedl Endre	Szalay József	Erdős László J.	Erdős László	Erdős László

IV.B.: Denevér megfigyelés a Csodabogyós - barlangban

A barlangban októbertől - áprilisig figyeltük meg a denevéreket, a nyári melegebb hónapokban egyet sem láttunk, vagy olyan helyre húzódtak, ahol nem láthattuk őket.

A barlangban három különböző denevérfajt sikerült meghatározni:

- Kis patkóorrú denevér (*Rhinolophus hipposideros*)
Ez a faj fordul elő leggyakrabban
- Közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- Hosszúfülű denevér (*Plecotus auritus*)

Előfordulásuk:

- ❖ Bejárati rács: alkalmanként 1-1 kis patkóorrú denevér
Október 18-án 1 db hosszúfülű denevért figyelhettünk meg, rendkívül közléről. Ez a példány még nem vonult téli pihenőre.
- ❖ Fejenállós terem: alkalmanként 1-2 kis patkóorrú denevér.
November 22-én 7 db kis patkóorrú denevér. (még nem vonultak telelőre)
- ❖ Szív terem: alkalmanként 1-1 kis patkóorrú denevér.
- ❖ Lián terem: alkalmanként 1-2 kis patkóorrú denevér.
- ❖ Sípálya: alkalmanként 1-3 kis patkóorrú denevér
Január 22-én 2 db közönséges denevér.
- ❖ Ikarusz terem: alkalmanként 1-2 kis patkóorrú denevér
- ❖ Bál terem: február 12-én 2 db kis patkóorrú denevér
- ❖ Éktelen - hasadék: december 27. 8 db kispatkós denevér

Ezek a denevérek a legforgalmasabb túraútvonalakon fordulnak elő. Mivel a barlangászok jelenléte valószínűleg zavarja őket, így folyamatosan változtatják a helyüket. Ebből kifolyólag nem tudunk pontos adatot nyújtani a barlangban található denevérek számáról.

Csoportunk 3 éve járja ezt a barlangot, ez idő alatt azt tapasztaltuk, hogy mind kevesebb denevért figyelhetünk meg ezeken a forgalmas túraútvonalakon.

Készítette: Sikos Zoltán

IV.C.: HÍRHÁLÓZAT KIÉPÍTÉSE

1996. decemberében egy sajnálatos baleset történt a Csodabogyós-barlangban. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy egyik társunknál volt mobiltelefon, amellyel azonnal értesíteni tudtuk a mentőszolgálatot. Valószínűleg ez az eset sürgette, hogy egy biztonságos hírláncot építsünk ki.

Ezt két lépcsőben kívántuk megvalósítani.

1.: A barlangon belüli hírlánc kiépítése:

Alkalmazott módszer alapján erre legalkalmasabb a katonaságnál használt TBK telefon. A bejáratától kezdve a barlang két fő irányában telefonzsinórt telepítenénk, helyenként csatlakozási lehetőséggel, ahova a TBK telefonnal kapcsolódni lehet.

2.: A barlang és a csoport székhelye közötti hírlánc:

Erre a célra legalkalmasabb egy rádiótelefon lenne, de megvásárlására és fenntartására nincs anyagi fedezetünk. Így a legjobb megoldásnak a CB rádió bizonyult. Székhelyünkön egy fő ügyeletet tart és innét már telefonon tud intézkedni, ha bárminemű probléma történik a csoport barlangba tartózkodó tagjaival.

Terveinkből eddig a következőket sikerült megvalósítani:

- Honvédségi leselejtezésemből kaptunk két darab TBK telefont, amelyeket sikerült felújítani, üzemképes állapotba hozni.
- Ehhez a telefonhoz kaptunk kb. 400 m TBK vezetékot, ami a barlang jelenlegi hosszához képest elenyésző. (kb.:3500 m)
- Felajánlások útján hozzájutottunk 3 db CB rádióhoz. Mindhárom rádió működőképes, csupán az összehangolásukra van szükség.

A következő év egyik legfontosabb feladatának tartjuk ennek a hírláncnak az üzembe helyezését.

Készítette: Sikos Zoltán

V. A. FÜGGŐKERTI TÚRA A Csodabogyós - barlangban

A barlangba való túrázás feltételeit Kárpát József az Acheron Barlangkutató Sz. vezetője 1996. Július 27-én keltezett rendeletében szabályozta. Ez alapján a barlangban két nehézségi fokra osztjuk a túrákat:

I. KÖNNYŰ TÚRA: Két egymástól különálló túravonal létezik.

I/1.: Egyes számú út vagy Függőkerti túra. A barlang legkönnyebb, legtátogatottabb, legszebb részére vezet. Előreláthatólag 1998. Májusától ez a rész a nagyközönség számára is látogatható lesz. (lásd 35. oldal)

I/2.: Kettes számú könnyű túra. A barlang kissé nehezebb, vizesebb, több gyakorlatot kívánó pontjára vezet. A könnyű túrán egyszerre maximum 6 fő vehet részt (5 fő + 1 vezető) a biztonsági intézkedések figyelembe vételével.

II.: NEHÉZ TÚRA: A nehéz túrák a könnyű túravonalról ágaznak le. Ebbe a zónába történő leszállás tervét Kárpát Józseffel előzetesen egyeztetni kell. Leszálló létszám maximum 5 fő lehet akik közt laikus vagy egy évnél kevesebb gyakorlattal rendelkező nem vehet részt a túrán. A vezetőnek teljes biztonsággal kell ismernie a barlangot.

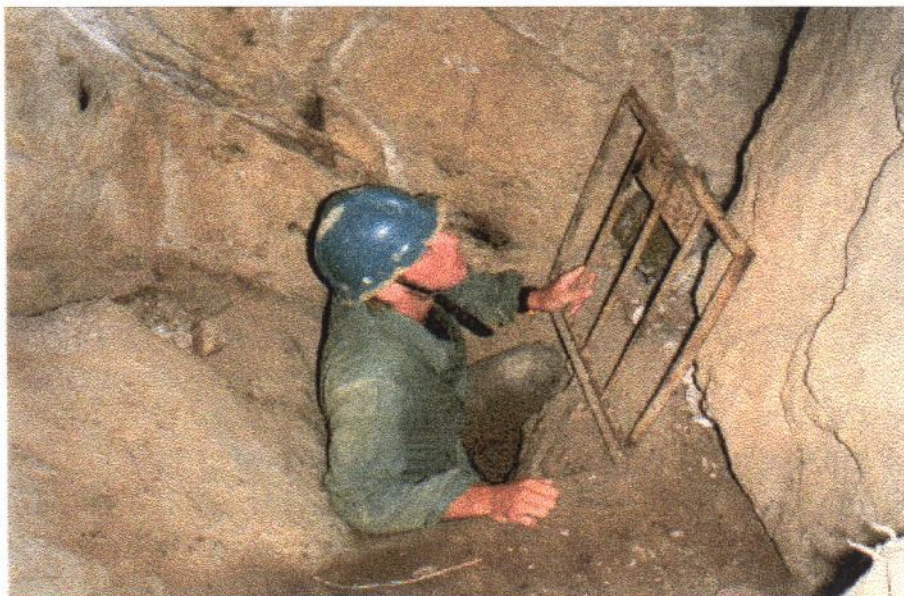
I/1.: **Függőkerti túra:**

Útvonala: Bejárat, Elosztó, Óriás - terem, Lián - terem, Függőkert.

- ❖ Bejárat: Védett, örökzöld növény veszi körül. A neve Szúrós Csodabogyó. A bejárat rész 2,5 m. mélységű, az oldalak omladékonyak, le illetve kiszálláskor vigyázni kell nehogy a meglazult apróbb kövek az alattunk elhelyezkedő társainkra hulljanak, és rajtuk sérülést okozzanak. A STYX Barlangkutató Csoport tervezi a lejárati falazattal való megerősítését, s így a balesetveszély elhárítását.

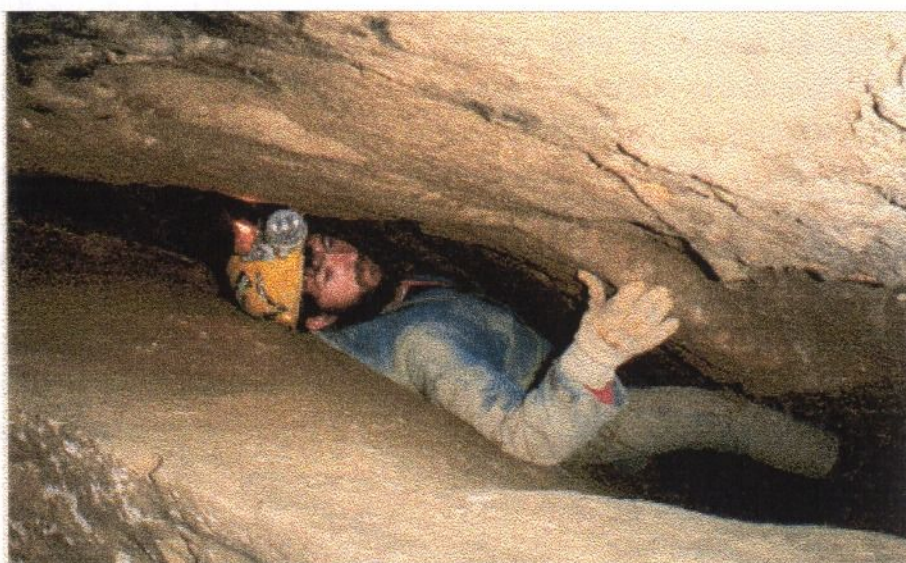
- ❖ Poroltó - Rács: Kb. 4 méter hosszú 30° talpdőlésű, ülő magasságú, oldalfalán pókok találhatóak, csapadékos időben, hóolvadás után az agyagos talp nagyon csúszik.
- ❖ Rács: A barlang lezárása itt található. Nagysága 50X50 cm. Az 1996. Augusztusi feltöréseket követően fedlapját megerősítettük.

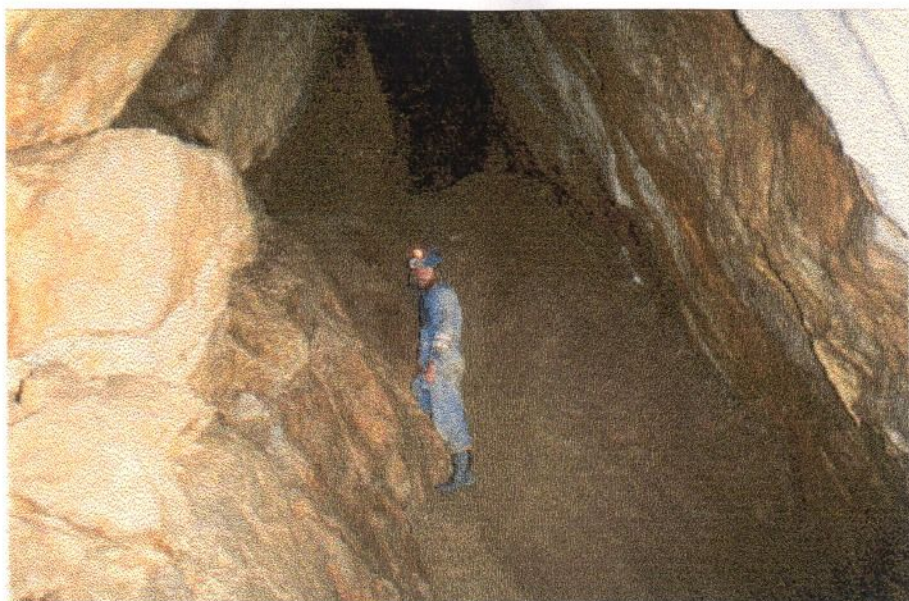
- ❖ Váróterem: A ráctól két rövid létrán jutunk le a két méterrel lejjebb elhelyezkedő talpra. A talp erősen lejt a következő terem, a Fejenállós terem felé. A talpba járás könnyítésére fokokat vágunk. A terem oldalában balra nyílik a Satu szűk járata.
- ❖ Satu: A barlang 1990. Szeptember 29-ig eddig a pontig volt ismert. Itt sikerült az áttörés Zsanda Géza kutatótársamnak több óriási megfeszített bontás után. Más kutatók addig ezt a pontot reménytelennek tartották. A nagyon szűk kúszójáratban két derékszögűtörés is van.
- ❖ Fejenállós terem: (Satu-terem) Jelenlegi bejáratát a rendszerbe való belyukadás után bontotta meg az Acheron B.SZ. Ez azonban nagyon szűk volt, ezért az 1996. Évi nyári táborban az edericsi tagtársak (John- Szabó) gép segítségével kitágították kényelmesre. Innét 5 m hosszú támasztott vaslétrán jutunk le a terembe. A létra túloldalán agyaglejtőn jutunk tovább. A járás könnyítésére itt is lépéseket vágunk a talpba. A szelvény magassága folyamatosan csökken. A folyosóban már csak ülve férünk el.
- ❖ Elosztó: Itt egy hármas kereszteződés található:
  - Hátunk mögött a Satu-terem, a felszínre vezető út
  - Egyenesen előre a Sípálya iránya
  - Balra le a Rövidítő átjáró, a függőkert felé

- ❖ Rövidítő átjáró: A felső része enyhén, kb. 30⁰-os szögben lejt. Ülve járható. Alsó része: közel függőleges, 3 m hosszú vaslétra van beépítve. Egy kis szűkület is található itt, mely bővítésre vár. A létra nem ér le egészen a talpra, ezért az utolsó fok után csúszós köveken lépdelünk lefelé (kb. 60 cm) miközben kezünkkel a létrába kapaszkodunk. Kibújva a szűkületből egy kis termet látunk, melynek a falait cseppkőzászlók, cseppkő kéreg, függő cseppkövek, montmilch díszíti.
- ❖ Óriás- terem fele vezető lejárát: Térdelve járható. Balról agyagos omladékletjtő, jobbról a Feneketlen-hasadék látható.
- ❖ Feneketlen-hasadék: Nem tartozik az alaptúrába, sőt nehéztúrának is nagyon nehéz, extrém. Mivel az alaptúra mellette visz el ezért ejtek róla néhány szót: közel 60 m mély, iszonyúan szűk, tektonikus hasadék. Nehézségi fokára talán jellemző, hogy eddig csak 6 barlangkutató járt lent az alján (köztük a szerző is). A fentről lehulló omladékból helyenként álfenekek képződtek.
A lent tartózkodó barlangászra veszélyt jelent:

- pszichésen szűk hely
- a biztosító kötélmozgatása az álfenekekből köveket lazít ki, melyek a lent tartózkodóra hullhatnak. A mentés innen szinte lehetetlen

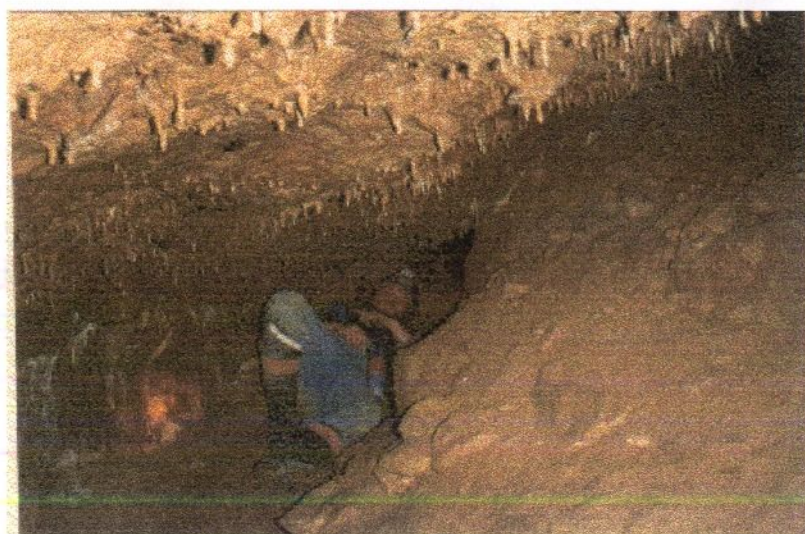

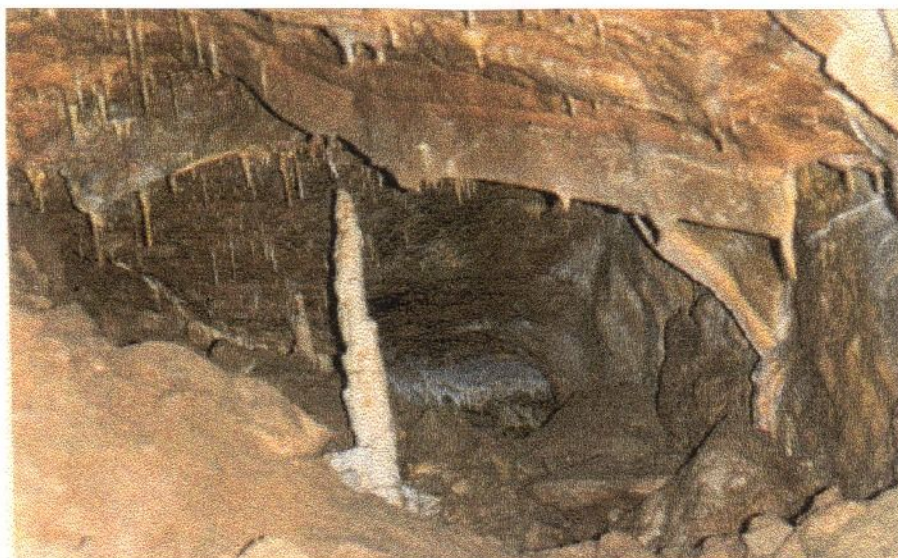
- ❖ Cseppkő-alagút: A bejárata a túravonaltól jobbra helyezkedik el, kör alakú, 60 cm átmérőjű, csípőmagasságban nyílik. Hossza 6 m. agyagos talpa dőlésben felfele tart. Az alagutat helyenként gyönyörű cseppkő-képződmények díszítik. Nem túrarész, nem látogatjuk, hogy ne károsodjon.
- ❖ Óriás-terem: A hossza 30 m, szélessége 4-5 m, magassága 10-15 m. a terem közepénél leszakadt hatalmas kötömbök találhatóak, s nehezítik a járást, míg a bejáratnál leegyengettük a közlekedő részt, a terem túlsó végén a meredek agyagos lejtőbe lépcsőfokokat építettünk. A terem bejáratánál egy kötélmög a földémből, egy régebbi akcióra emlékeztetve. A salgótarjáni barátaink

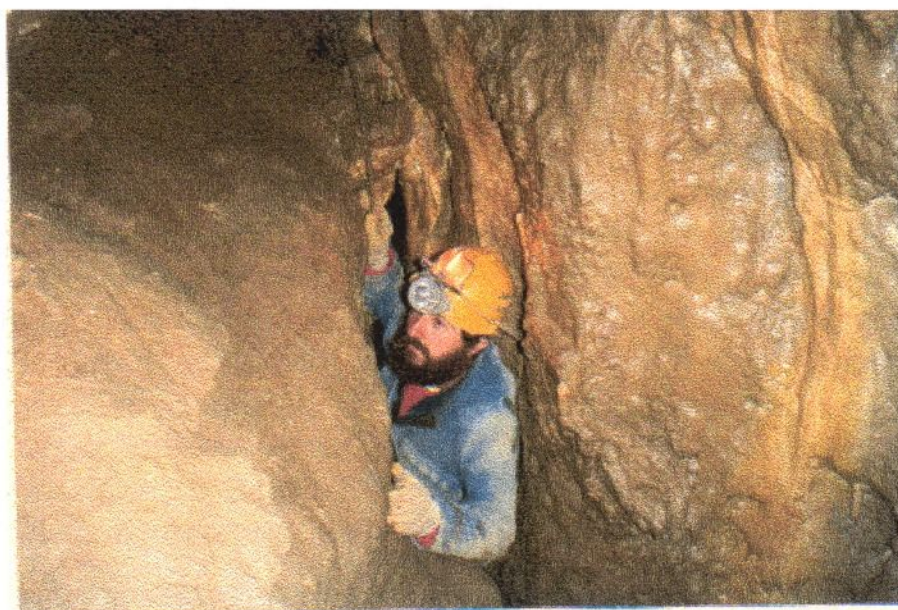
végeztek itt repedésmászást, hátha a földémben vagy oldalra tovább tudnak jutni. Sajnos nem így történt, de a kötél ott maradt emléknek, lehet rajt gyakorolni. A terem közepén egy hófehér cseppkölefolyás díszíti a falat. A teremből két irányba haladhatunk tovább. A cseppkölefolyás mellett le a Meseországba, az agyagos lépcsőfokokon pedig fel a Szív-terembe jutunk. Hála az 1996. októberi eredményes bontásnak már nem kell kétszer járni ugyanazt az utat, mert létrejött a körjárat, s bármerre indulunk el az Óriás-terembe érünk vissza.

- ❖ Meseország: A könnyű túra első, igazán szép cseppköves terme. A teremben található három csodaszép cseppkőzászló, egy 3m-nél magasabb állócseppkő, a földémből sok szalmacseppkő, csapretek-cseppkő, és kisebb cseppkőzászló csüng alá. A falakat cseppkőréteg díszíti. A régi bejáratot, mely a kuszoda volt, megbővítettük. Jelenleg négykézláb lehet bejutni, majd 2 m után állva folytathatjuk utunkat. A járórész a balkéz felől emelkedő omladékhegytől, egy rakott kőfallal választottuk el. A járórészről letérni szigorúan tilos!

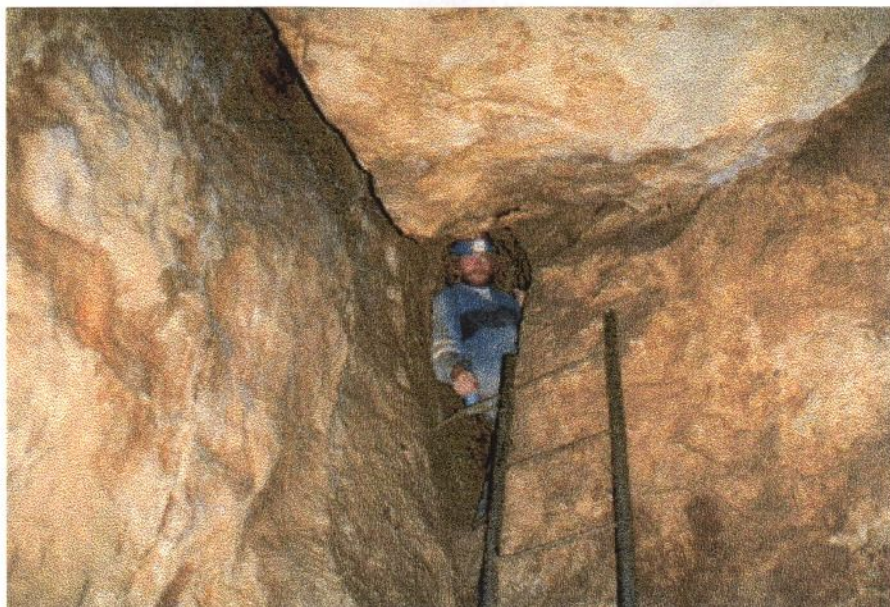

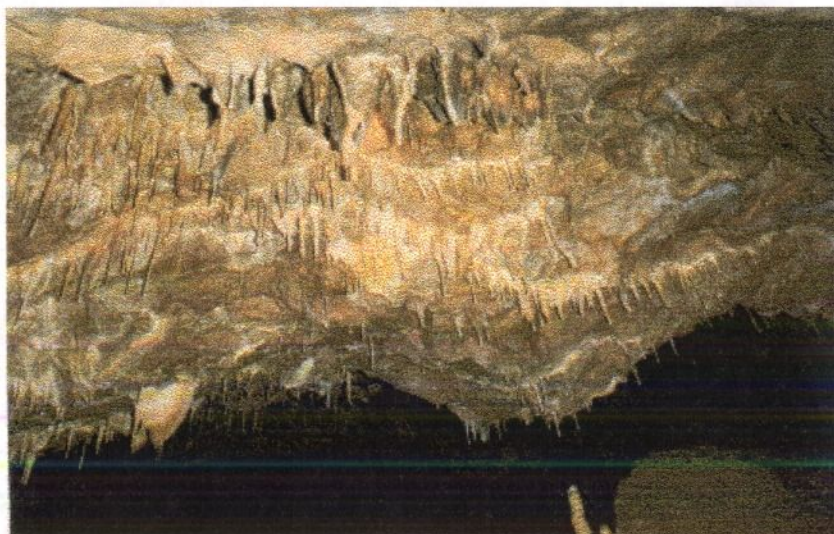
- ❖ Ötöstermi-átjáró: Szilvamag alakú nyílás. 70 kg felett kissé szűk. Sokkal felette nagyon szűk. A barlang megnyitása esetén kis mértékű bővítése indokolt.

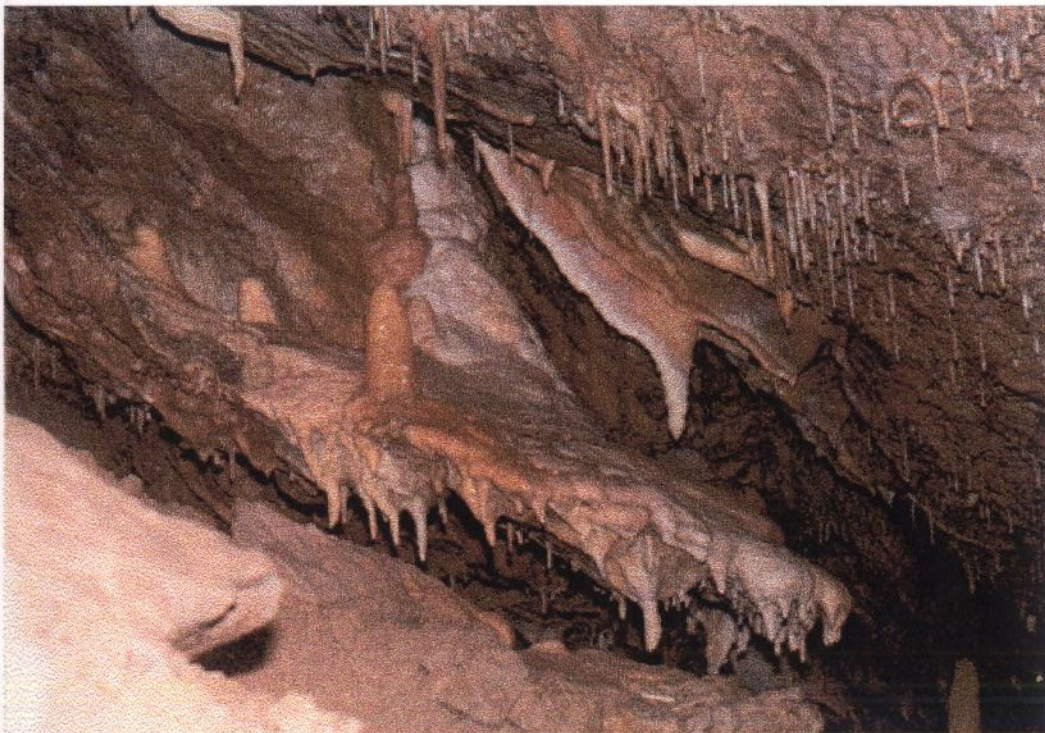
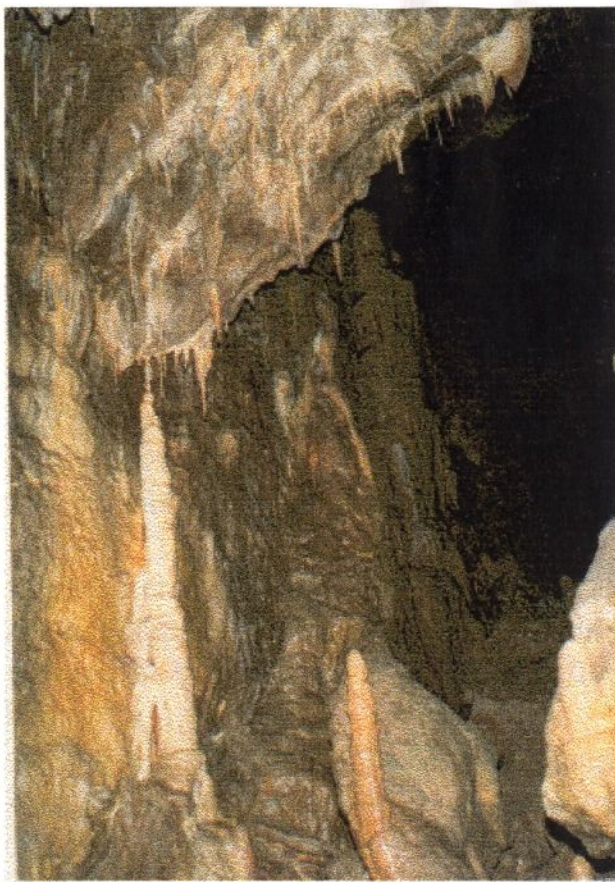

- ❖ Ötös-terem: a terembe 5 m-es támasztott vaslétrán juthatunk le. Mentés szempontjából fontos hely. A függőkertben sérültet erre kell kihozni "lábon", az alsóbb részeken sérültet (L-akna, Rubik-akna, Patak-meder) pedig a terem túlsó oldalán elhelyezkedő 25-ös aknába kiépített kötélpálya segítségével kell idejuttatni. Nittek az Ötös-teremben és a 25-ös aknában is találhatóak.

- ❖ Függekert: A könnyű-túra célja. A barlang eddig ismert legcseppkövesebb, legszebb terme. A legtöbbet látogatott hely. Az Ötös-teremből egy 2 m hosszú meredek kövön csúszunk le. Balkézről egy csomózott rövid kötél segíti a biztonságos kapaszkodást. Vigyáznunk kell azonban, nehogy a jobbról lévő 25-ös aknában landoljunk. Biztonságos talajérés után balra, majd jobbra haladunk tovább a helyszínen talált, kőtömbökből épített lépcsőfokokon lefelé. Mikor a lépcsők elfogynak, csomózott kötél segíti a kapaszkodást a meredek lejtőn való haladásunk közben. A kötél végén közel vízszintes terepre érünk. Itt helyezkedik el az L-akna lejárata is, mely a nehéz-túrák közé tartozik. A Függekert hátra lévő része nehézséget nem tartalmaz, közel vízszintes terepen haladhatunk állva, gyönyörködve a páratlanul szép cseppkőképződményekben. Láthatunk kb. 45 db álló cseppkövet, több cseppkőoszlopot, több ezer szalma-cseppkövet, cseppkőzászlókat, a Baldahin és a Vasfüggöny nevű képződményeket. A túraútról letérni szigorúan tilos!

- ❖ Bosszantó: Mint a neve is mutatja bosszantóan szűk. Közel függőleges, sok szép cseppkő található benne. Itt található a barlang egyik legszebb cseppkőzászlója.
- ❖ Homok-terem: A nevét onnan kapta, hogy a talpon elhelyezkedő anyag nem a megszokott mértékben agyagos, hanem inkább homokra hasonlít. A talp

egyenetlen. A terem közepénél helyezkedik el az 52-es csapdájának a lejárata. A terem falait szép oldásformák, cseppkövek, heliktitek díszítik. A terem félkör alakú, tovább haladva a talp mind meredekebbé, csúszosabbá válik. Így érünk be a Lián - terembe.

- ❖ Lián - terem: Nevét a födémről liánszerűen belógó, s a talpba újra begyökeresedő főgyökérről kapta. Talpa meredeken lejt a Homok - terem felé. A terem falait, födémjét csodaszép cseppkőképződmények díszítik.
- ❖ Kutya - ág: A Lián - terem egyetlen oldalága. Hossza kb. 20 m, főleg kuszoda. Végpontja bontási hely. Kopogtatás, pijjegés áthallik az 52-es csapdájába.
- ❖ Békázó: Neve három keresztnév kezdőbetűjéből adódik.(Béla, Károly, Zoltán) Hármójuk eredményes bontásának köszönhetően, létrejött az alaptúra, körtúra útvonala. A "BÉKÁZÓ" 2 m hosszú függőleges szűk akna. Anyaga pergésre hajlamos.
- ❖ Szív-terem. A falait hófehér montmilch, helyenként cseppkőcsapok díszítik. 5 m hosszú, meggörnyedve, helyenként állva járható. A terem végén egy 2 m-es kürtőn felkúszva az Óriás terem K-i végéből induló agyagos lépcső felső részéhez érünk. Az Óriás-terem, Feneketlen-hasadék, Rövidítő-átjáró, satu-terem, Rács, Bejárat útvonalon keresztül pedig kb.15 perc múlva a felszínre érhetünk. A túra várható időtartalma kb. 1 óra. Ez az időtartam túrázásra értendő, ugyanis kissé sietve 30 perc alatt is megtehető.

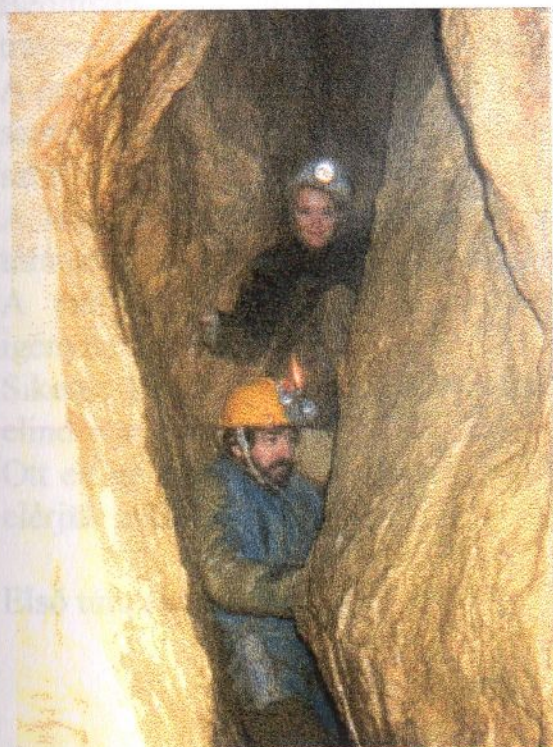
Készítette: John Szilárd

V.B.: CSODABOGYÓS - BARLANGI TÚRA I.

Az 1997. utolsó túrája december 29-én volt. Az utat az erdő aljáig autóval tettük meg. Innen következett a dolog nehezebb része, mivel egy negyven fokos dőlésszögű emelkedőt kellett legyőznünk. Ez persze nem jelentett különösebb akadályt, mert számtalanszor megtettük már ezt az utat. Összeszokott, edzett csapat lévén 15 perc alatt feljutottunk a csúcsra, azaz a barlang bejáratához. Átöltözés, bekarbidolás, valamint némi pihenés után 9 órakor megkezdtük a leszállást.

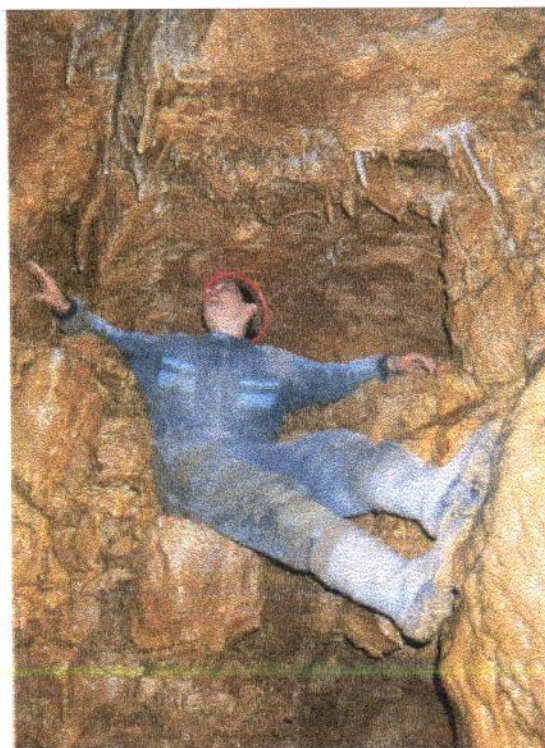
Cél: Világító kérdőjel Mauzóleumába való leereszkedés.

Útvonalunk a következő volt: Elosztó, Sípálya, Eiffel - torony, Acheron folyosó.

Ezt az akadályt leküzdve értünk meg a Bársony - fülke nevezetű helyre. Bársonyos neve talán csodálatos cseppkőképződményekkel tarkított falai láttán születhetett.

Az Acheron folyosóról csak talán annyit említenék, hogy egymástól kb. 60 cm-re lévő függőleges fal közt kell az embernek átvonszolnia magát. Ez csupán azért volt most nehezkesebb, mert felszereléseinket is magunkkal kellett vinnünk.

Egy szűkületen átjutva értünk el következő állomásunkat a Vetődéses - termet. A barlang itt már elég nedves, a Vetődéses terem pedig komoly meredekséggel bír, ami még jobban megnehezítette a csomagokkal való mozgást. Miután ezen is sikeresen túljutottunk, megérkeztünk az Ikarusz - terembe. Itt felvettük teljes felszerelésünket, mely következőkből állt:

- beülő
- mellgép (hivatalos nevén croll)
- mellheveder
- karabínerek, maillon (ez utóbbi kerül a beülőbe)
- ereszkedő nyolcas
- mászógép (hivatalos nevén poignée)
- lépőszár, kantár

Beöltözés után megkezdjük a leereszkedést a Marianna - árokba. E feladatot traverzálással, illetve pruszik biztosítással oldottuk meg.

A pruszik - módszer lényege az, hogy főkötéltre egy vékonyabb kötélből pruszik szorítócsomó van felkötve, illetve hozzá van rögzítve a beülőhöz. Ez a szorítócsomó sokszor az ember életét mentheti meg.

A leereszkedés után érkeztünk meg végcélunkhoz a Mauzóleumhoz. Ez első túránk utolsó aknája, mely 18-20 m mély.

A mélység legyőzéséhez ereszkedőnyolcast és pruszik biztosítást vettünk igénybe.

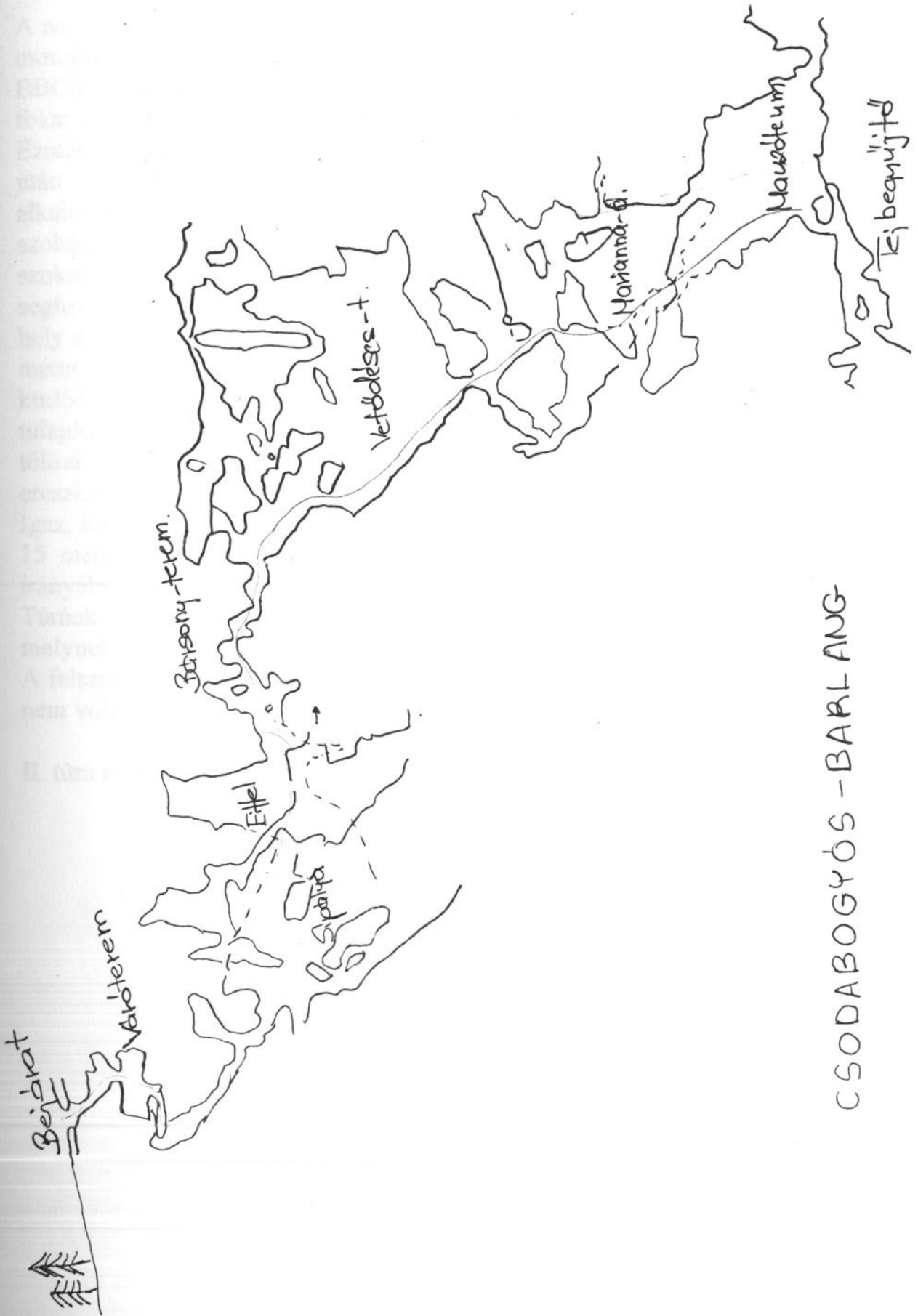
Sikeres lejutás, valamint némi pihenés után megkezdjük a visszamászást, és elindultunk a felszín felé.

Ott elfogyasztottuk ebédünket, majd egy óra körül ismét útnak indultunk, hogy elérjük második célunkat is.

Első túra résztvevői:

- John Szilárd
- Sikos Zoltán
- Virágh Annamária
- Kocsis Zsuzsanna
- Mezősi Balázs
- Sikos Szilvia

I. tétel

CSODABOGYÓS - BÁRLÁNG

VI. B. TÚRA II.

Útvonalunk itt a következő volt: Váróterem, Fejenállós terem, Elosztó, Feneketlen hasadék, Óriás terem, Szív terem, Lián terem, Homok terem.

A nehéz bag-ek itt is szintén hűséges társaink voltak. Egy nem éppen rövidnek mondható kúszodán áthaladva érkeztünk el egy létrához, mely levitt bennünket a BBGY - aknába. A létra Trabant Károly (Szabó Károly) becses műve, melynek fokai egy trabant személygépkocsi sebességváltójából készültek.

Ezután immár másodszor magunkra öltöttük teljes felszerelésünket. A beöltözés után teljesen ugyanazokat az eszközöket vettük igénybe, mint első túránk alkalmával. Ahhoz, hogy eljuthassunk következő állomásunkra a Hófehérke szobájáig, véghez kellett vinnünk egy köteles ereszkedést. Ezt a 8-10 métert a szokásos módon tettük meg ereszkedő nyolcas illetve pruszik biztosítás segítségével. Ezt követte az a hely, amely a nap fénypontjává nőtte ki magát a hely neve Kolbászlapító. Nevének eredetéről talán ne beszéljünk! Ez az egy-két méter szűkület olyan keskeny, hogy én a 42 kg-os súlyommal 10 perces kínlódás, és némi segítség igénybevételével tudtam átjutni. Innen tulajdonképpen sima volt az út a Villám - akna aljáig, mely 15 méterre volt tőlünk. Az ereszkedés szintén oly módon történt, mint már annyiszor, ereszkedőnyolcas és pruszik biztosítás.

Igaz, hogy ekkor már fáradtak és éhesek voltunk, de hősiezen leküzdöttük ezt a 15 métert felfelé is. A felszerelések levételét követően elindultunk a kijárat irányába.

Túránk célja egyértelműen az ereszkedések és a pruszik technika gyakorlása, melynek maximálisan eleget tettünk.

A felszínre jutást követően vezetőnk John Szilárd mindenkinek gratulált, hiszen nem volt kis teljesítmény, amit véghez vittünk.

II. túra résztvevői:

- John Szilárd
- Sikos Zoltán
- Mezősi Balázs
- Sikos Szilvia

Készítette: Sikos Szilvia

VI. A. PUBLIKÁCIÓK

A STYX Barlangkutató Csoportról megjelent írásos anyagok a sajtóban:

- Dobszó (Balatonederics helyi lapja):
  - ◆ Megalakult községünk legújabb sportegyesülete. (1997. Március)
  - ◆ Barlangtúrára hívtak a barlangászok. (1997. Július)
  - ◆ STYX Barlangkutató Csoport (1997. December)

Megalakult községünk legújabb sportegyesülete

A barlangászok barlangkutató csoportja február 5-én „STYX” néven megalakult.

Működési területei: a környezetünkben elhelyezkedő karszt-objektumok és barlangok kutatása, környezetvédelem és túraszervezés.

Alapító tagok létszáma 16 fő, plusz 7 fő ifjúsági tag.

Pártoló tagjaink szervezés alatt állnak. Az önkormányzat támogatásáról biztosította a csoportot.

John Szilárd -egyesület elnöke/

Barlangtúrára hívtak a barlangászok

Június 22-én John Szilárd a STYX barlangkutató csoport elnöke egy barlangásztúrára meghívta a barlangászokat, a pártoló tagokat és azok hozzátartozóit.

Az indulás 9.20-kor volt. Az elnök köszöntötte a túra résztvevőit, mindenkit felkért a fegyelmezett viselkedésre és a szabályok betartására. A felszerelés és a csomagok szállítására 3 személykocsi indult a hegy tetejére.

A résztvevők száma kb. 50 fő volt az 5 évestől az 58 éves korig bezárólag. A csodabogyós barlanghoz felvezető út néhány túrázó számára meredeknek bizonyult, de ők is hősiessé feljutottak a tetőre.

Sokan családostól mentünk, ami igen nagy dolog a mai rohanó világban, hogy egy egész napot együtt tudjuk tölteni szeretteinkkel, jó barátainkkal. 10.30-kor értünk fel. Néhány perc pihenés után mindenki hozzátartott a munkához. Az első csoport beöltözött a barlangászruhába, a felszerelést magára öltve, nagy izgalommal várta a lejutás pillanatát. Akik valamilyen oknál fogva nem tudtak lemenni a mélybe, a lejárathoz kiérték a csoportot és ki Jó Szerencsét felszóval, ki közfogással, ki puszival küldte le hozzátartozóját, barátját a barlang mélyébe. Az indulás pillanata előtt az elnök a főbb intelmeket elmondta, ami mindenki számára megszívlelendő volt. Mi akik fennmaradtunk azonnal hozzáláttunk a rőzsegyűjtéshez, hogy minél előbb forrasson a finom gulyás a kondérba. Közben szalonnát sütöttünk és finom bort iszogattunk.

Az első csoport kb. 12.00-kor jött fel a barlangból akiket még 4 csoport követett.

A résztvevőket a barlang látványa elbűvölte. Minden helyiség külön nevet kapott, pl. Oriásterem, Feneketlen hasadék, Függekert, Bosszantó.

Ezen a gyönyörű verőfényes vasárnapon nagyon nagy élményben volt részük, melyet köszönünk a STYX elnökének, hogy lehetővé tette számunkra a barlang megtekintését. Jó egészséget, kitartást kívánunk, hogy tovább tudja folytatni kis csapatával a feltárást. Reméljük Balatonederics nevezetességei közül a közeljövőben a barlang nagy szerepet fog betölteni.

/Körmendi Gyulane

STYX BARLANGKUTATÓ CSOPORT

1997. február 5-én alakult 23 fő alapító taggal. Elnöke John Szilárd, helyettese Sikos Zoltán. Jelenlegi taglétszámunk 42 fő.

Az egyesület célja: a tagok rendszeres sportolása, az ezirányú igények felkeltése, túrák szervezése, barlangi feltárási kutatások végzése, barlangok állagmegóvási munkái, környezetünk védelme és a Barlangi Mentőszolgálat munkájának segítése.

Az egyesület tagja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak, mely összefogja és irányítja az országban működő barlangkutató csoportokat.

Hetente kétszer klubfoglalkozást tartunk. Szerdánként elméleti oktatással, szombatonként barlangkutatókkal, túrázókkal foglalkozunk.

A csoport több helyi- és országos rendezvényen vett részt:

- A Bakonyi Barlangi Mentőszolgálat gyakorlatain Tapolcán, Csőszpusztán és Tatabányán;

- az ACHERON Barlangkutató Szakosztály Csodabogyós-barlangi kutatótáborán,

- szakmai továbbképzésen, Veszprémben,

- a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat romániai "Czórán Gyula" emléktúráján.

- Segítettünk a Csodabogyós-barlang újonnan feltárt részeinek térképezési munkáiban.

- Egész napos kötéltechnikai bemutatót tartottunk a strandi szezonnyitón és a Dr. Nagy Endre Emléknapon.

- 5 napos nyári tábort szerveztünk augusztusban, melynek keretében a Bőjt-barlang kutatásával, kötéltechnikai oktatással, szemétyűjtéssel foglalkoztunk. Ezen részt vett az edercsi csoporton kívül az ország más helyeiről még 5 barlangászcsoporthoz.

- 3 napos őszi tábort tartottunk a Szent György-hegyen, ahol megkezdtük a "Jégbarlang" kutatását.

- Barlangtúrát szerveztünk a helyi polgároknek, az általános iskolásokkal a barlang melletti fennsíkra túráztunk.

- Diavetítéses előadást és "Barlangi Piknik"-et szerveztünk a csoport tagjainak és hozzátartozóinak.

- Társadalmi munkát végeztünk az épülő tornateremnél.

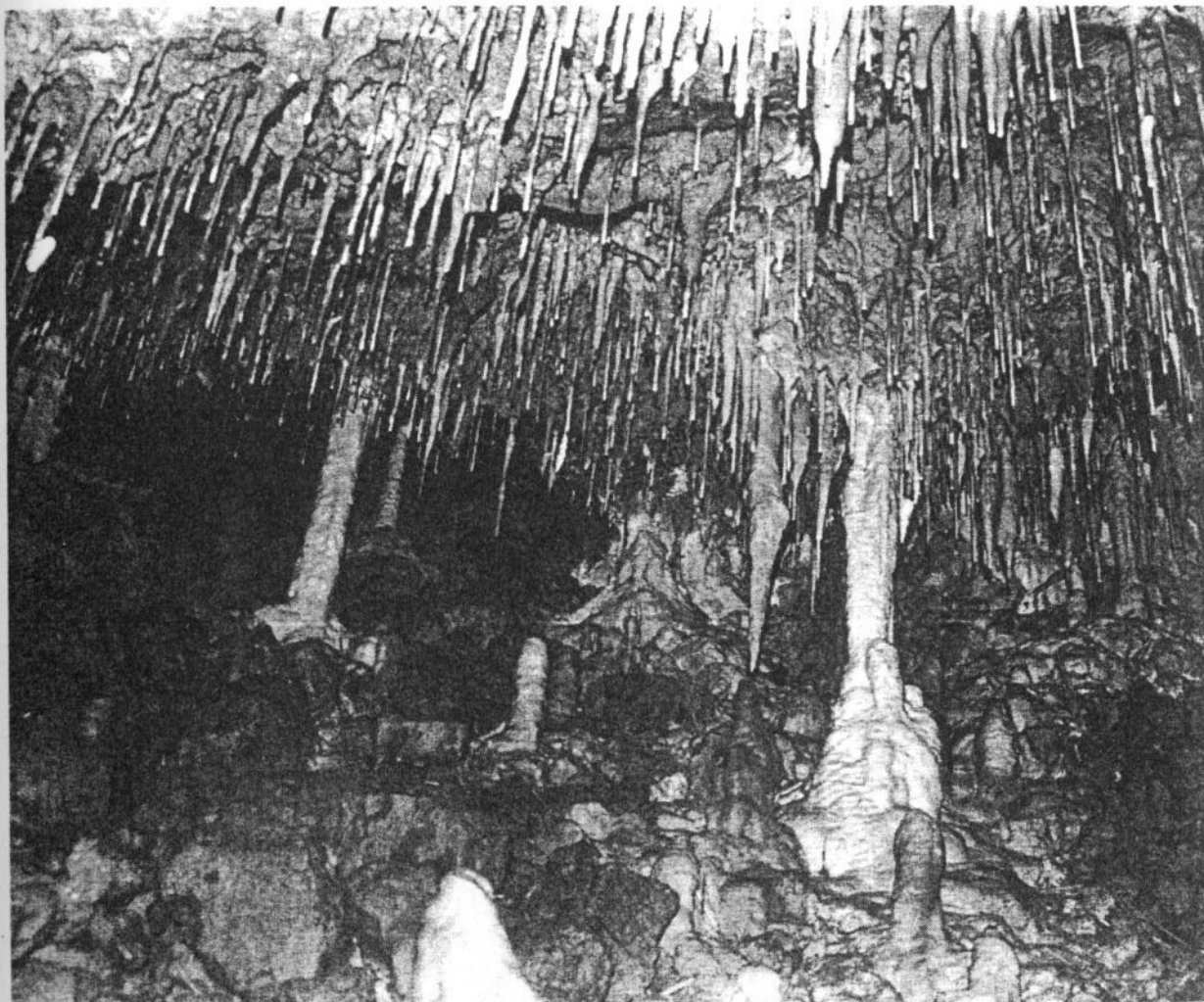
- Bált szerveztünk húsvét- és Luca-napján.

A csoport 30.000 Ft támogatást kapott az önkormányzattól, melyből a biztonságos működéshez szükséges eszközöket vásároltunk: köteleket, karabinert, csigát, mászógépet.

/John Szilárd sk. elnök

*****

- PIKOLÓ (megjelenik Tapolcán, hetente egyszer)
  - ◆ A csoda a lábunk előtt hever (1997. Május 9.)

ELŐKE

A téma a lábunk alatt haver! Kirándulás a barlangban!

fordíts!

Csodabogyós barlang,

Balatonederics

A csoda a lábunk előtt haver!

A barlangot 1990-ben fedezték fel, bár különböző szobeszedékek szerint már régebben is használták praktikus célokra, például '56 után fegyverek rejtetésére. A csereszeg-tomaji *Labyrinth* barlangász klubtól ment a jelzés a budapesti *Acheron* barlangkutatócsoport felé, hogy az edercsi fennsíkban barlangindikációt találtak, de szálkőszükület miatt nem tudtak lejutni. Az Acheron csoport lelkes tagjai vették az adást, és rövidesen megkezdtek a barlangászat kevésbé látványos, de elkerülhetetlen részét, a kőzet vésését. A szorgalmas munka közben a csapat egyik vezetője, *Zsada Géza* több órás férfiasan kemény munkát követően a jól végzett munka jutalmaként átjutott egy szükületbe, ami a Fejenállás nevet kapta a keresztségben, örökre emlékeztetve arra a félóra, amíg a sportoló fejfelé lógva, a szükületem tetején található nyílásban próbálta újra és újra meggyújtani az ilyenkor "természetesen" kialakult fejlámpáját.

A karbidlámpa fényénél kibontakozó teremről megnyílt az út a szakemberek számára az ismeretlen

felé, megkezdődhetett a tektonikus barlangrendszer feltárása, ami sok-sok leszállás, kemény munka, okos tervezés, kitartás és bátorság, na és némi szerencse segítségével a mai napig, és remélhetően még sokáig fog tartani, egyre nagyobb részét megismertette a szakemberekkel a természet eme csodálatos alkotásának. A barlangot a földkéreg mozgása hozta létre, tehát kevésbé hasonlít az átlagember által /különösen, ha tapolcai az illető/ megszokott formájú barlangra. Mégis, aki eljut az üregek megfelelő mélységébe és elég sovány ahhoz, hogy olyan szük nyíláson is át tudja préselni magát, mint az, amelyik a formája alapján a női nemiszerv körkeletű nevét bírja, annak az a jutalma, hogy cseppkövel borított terembe jut, ami joggal kapta a mesecsörgő nevet. A szokásjog kötelez: a barlangászok, a felfedezők joga elnevezni a lábuk által elsőnek érintett képződményt. A nevek, amik ezután már termek, folyosók, átjárók és egyéb természetű alakzatok örök tartozékai, mindennél jobban kifejezik a felfedezők lelkiállapotát és fantáziáját: A Fejenállás teremről az út

három felé ágazik, jobbra a Sipálya lejtője, balra a Feneketlen hasadék, ami mellett óvatosan eljuthatunk a cseppköfolyosó kövein az Óriás terembe. Található itt Liános, az előbb említett P...a nevű szükület, Bosszantó szükület, Függökert, stb, minden kifejező elnevezés, ami halatán az is képet kaphat a látványról és a körülményekről, aki soha sem volt még a talajszint alatt.

A barlangból eddig feltárt üregek, termek és folyosók összes hosszúsága közel négy kilométer, amely távolság leküzdését alig cseppnyit nehezíti a 250 méternyi szintkülönbség és a nyálkás sziklákön történő folyamatos hason- és alsó fertályon történő csúszás-mászás, amely fogalmak ebben az esetben inkább a kinlódás és szenvedés szinonimái lehetnének. A végtelen csodát mi sem jelezheti és igazolhatja jobban, mint az a tény, hogy az utóbbi hetekben felfedezett, az eddigi legnagyobb óriási terem, ami a Kolosszeum nevet kapta, akkora, hogy a magasságát nem tudták megállapítani!

A csoda a lábunk előtt haver!

➤ Reform (országos hetilap)

◆ Meseország a Csodabogyók alatt.

(megjelent: 1997. Április)

Meseország a csodabogyók alatt

Míg sokan azon sajnálkoznak, hogy nem jön vendég a Balatonra – ezért a tó pusztja léténél többet kellene felmutatnunk –, másutt igyekeznek az álmodat valósággá váltani...

Balatonedericsen a tóparttól kétszáz méternyire a fekete kontinens egy cseppje, az Afrika Múzeum, feljebb a vadaspark kínál látnivalót. Tavasszal „Becehegy csodája”, a domboldalt ellepő virágzó mandula vonzza ide az ideget. A turisták hamarosan többnapos aktív programot is találhatnak. A hegy gyomrában lévő „Csodabogyóst” – a Dunántúl legnagyobb cseppkőbarlangját, amelyet '89 szeptemberében *Zsanda Géza* fedezett fel – szeretnék megnyitni a közönség számára.

A hegytetőről Tapolcáig látunk, az „ipszilon” házáig, a medencén túl Szigligetig s a Badacsonyig. A másik irányban a Balaton déli partján állapodik meg a szemünk... de most más látnivaló várja a kis csoportot. Hív a rókaljuknyi rés az apró bokrok közt. A Balatonederics feletti hegy gyomrában különös látnivalók rejlenek azok számára, akik megküzdenek a barlangász-megpróbáltatásokkal. Többkilométernyi labirintusrendszer húzódik

a lábuk alatt. Tízezer és száz-ezer évig, ezredmilliméterenként épültek a tektonikus barlangrendszerben kialakult cseppkövek. Száz év alatt épül egy milliméternyit a cseppkő. Az üregek valószínűleg a Balatonfelvidéki tanúhegyek keletkezésekor alakultak ki és

vártak felfedezőkre. Furcsa kettősséget jelenít meg ez a barlangrendszer. A kettőhöz méternyi termeket és iszonyú mély tektonikai repedéseket karsztvíz mosta üregek váltják fel. A kutatók először olyan szűk résen jutottak be, hogy valószínűleg egy testesebb rókának is dicséretére vált volna... A Satulyukon át érkeztek a Fejenállótrembe. Az elnevezés pontosan illik a felfedezés körülményeire. Ma már olyan „kényelmes” a vésőgépekkel kiépített új bejárat, hogy kis nehézség árán még a fényképezőgéppel együtt is leereszkedhetünk a föld alatti útvesztőbe.

■ A Csodabogyós-barlang különlegességei a „zászlók”, a mennyezetről alá csüngő lemezszerű cseppkövek

■ Különleges felépítésű barlangrendszer a „Csodabogyós”. A többemeletnyi magas tektonikai repedéseket karsztvíz mosta üregek váltják. A képen Sikos Zoltán, a Békázó-átjáró egyik építője látható

Sikos Zoltán vezetőnk sisakján lobban a karbidlámpa – vakító fényére szűkség lesz a lenti sötétségben. „Hádész birodalmába” a Csodabogyós barlang száján lépünk be – a különös nevet a hegytetőn termő, a bejáratot szegélyező szűrő, örökzöld mediterrán cserjéről kapta. A föld alatti titkokba Sikos Zoltán és *Csizy Álmos*, a balatonedericsi Styx csoport barlangászai avatnak be. A helyi csoportot a budapesti Akheleon csoport tagjaiként alkították s – mivel az Akheleon az alvilág fő folyója a görög mitológiában s mellékfolyója a Styx – stilszerűen adódott az új csoport neve... Megfogytakozott létszámmal, de működik a cserszegtomaji Labirint csoport is – sőt, a tapolcai barlangászokat is csatítja a környék.

Számos ismert és gyaníthatóan még több ismeretlen barlang alakult ki a Keszthelyi-hegységben. A földtörténeti kőzetrepedések, a karsztvíz munkája a környéken összesen mintegy tízkilométernyi, eddig ismert és részben össze-

függő rendszert alkotó föld alatti birodalmat épített ki. A felszínen sok a víznyelő, az egyes labirintusok egymással összeköttetésben lehetnek. Sok fehér foltot rejt még a hegy gyomra. A közeli Széllik-barlang és a Csodabogyós összefügg egymással - bizonyították a füstpróbák -, de az omlások kibontása sziszifuszi munka lenne.

A Csodabogyós-labirintus járatai ötszázméteres körzetben kanyarognak három és fél kilométeren át, száztíz méter mélységig húzódnak, elágaznak, majd újra találkoznak. Némelyik zsákszerűen végződik, másutt ötvenméteres mélységben is omlás és légáramlat jelzi, hogy messze még az akna vége... Az omlások bontásatisztítása, a felfedezések öröme-kínja a barlangászoké. Előfordult már, hogy könnyörtelen munka végeztével jókora barlangban lyukadtak ki - egy már ismert boltozat alatt. Am ennél is kegyetlenebb csalódás az, amikor hetek munkája után kiderül, hogy nincs tovább. Nem kisebb meglepetés az

■ A Függőkert, az edercsi barlang egyik legszebb terme. Szalmaszál-szerű - belül üreges - cseppkövek, lemezszerű zászlók csüngnek a helyenként kocsonyás „montmilch” borította mennyezetről a letről építkező gyertyák fölé

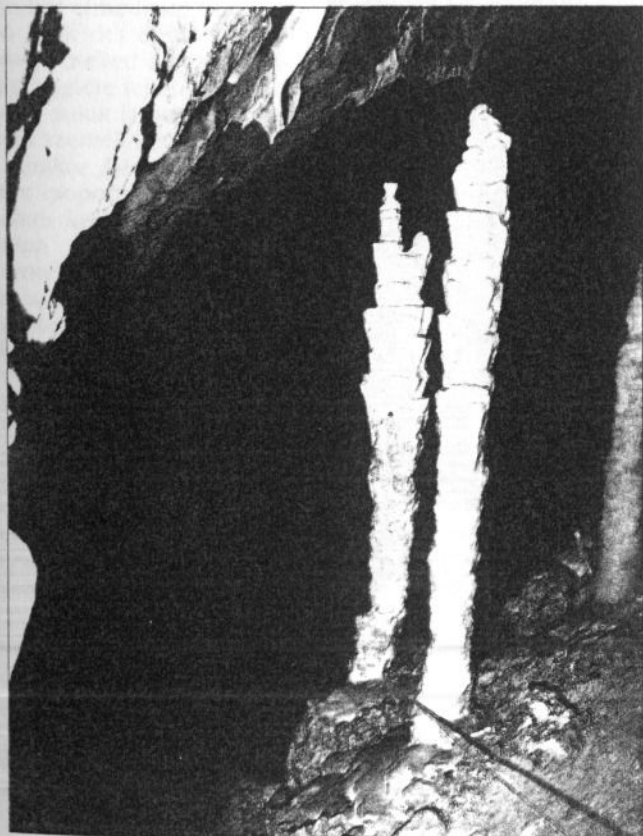
sem, amikor nem merészkedhet tovább a felfedező, mert elfogyott a kótél... Az eddig ismert legmélyebb járatot, a csaknem függőleges, hatvan méter mély Fe-

neketlen-hasadékot is így fedezték fel. A tektonikus repedésnek ebben a szűk mélységében - bár barlangász körökben szinte ismeretlen a klausztofóbiás pánikbetegség - a keményebb fickók is megrettennek egy pillantra. „Hatvan méter mélységben olyan szűk - mesélik -, hogy a fejed nem fordíthatod el!” Kihagyjuk ezt a mélységet - félelmetesen sokáig kopog a próbaként leejtett kő... Élmény, ahogy a szűk járatokon át végre néhány köbméteres üregekbe ereszkedünk. Szörnyűek azok a pillanatok, amikor már nincs mibe kapaszkodni, de még nincs hova lépni... Eszembe ötlök a visszaút esélye. Ahogy egy törött lábú zsnurnalisztát felszínre vonszolnának.

- Szívesen vennénk, ha valaki egy rádiótelefonnal segítene rajtunk. Egész évben folyik a munka, rend-

szívesen táborozunk s egy véletlen balesethez csak órák késéssel hívhatunk segítséget, mert mire az erdőn át leérünk... - említik kísérőim egy régi vágyukat. Költséges hobby a barlangászat. Sok minden szükséges: sisak, overall, barlangszlámpa, kötelek, mászógépek nélkül képtelenség a veszélyes üregeket feldehíteni.

- Nem veszélytelen a barlangászat, de hogy rossz híre is legyen, arról igyekszik tenni egyik-másik sajtóorgánium. Nem mindig szerencsés a sajtóval való találkozásunk! - panaszolják. - Ténleg egy vizsgára készülő lányt ért baleset, amit alaposan felfűjt a bulvársajtó. Igaz, hogy száz méter mélyen történt az eset s az út része három húszméteres, csaknem függőleges akna is, de nem ilyen magasról esett le a lány! Egy mászótechnika, a traverzálás gyakorlásakor két méterről eszszott le a Döbbenet hasadékába. Ahogy leért, aláfordult a lába... Szerencsétlen

■ Ezeket a közel kétméteres oszlopokat talán már száz-ezer év óta építi a karsztvíz

véletlen, bárkivel a járdaszegegyen előfordulhat. Csak a szűk járatból való kimentése volt komplikált. Ahol lehetett, saját lábán bicegett...

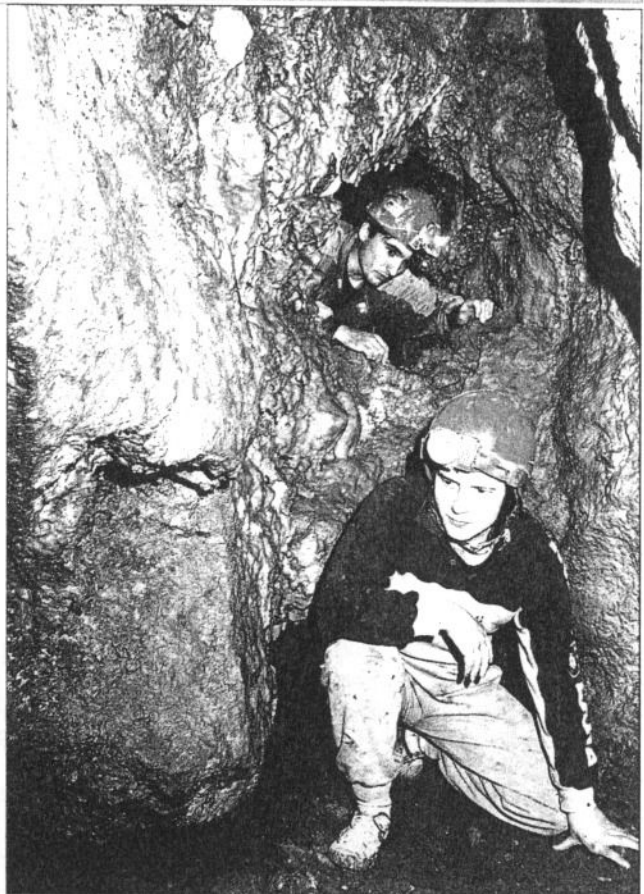
Ahogy mélyül a barlang, a falakon itt-ott megjelenik a hegyitej, a montmilch. Világviszonylatban is rendkívüli ritkaság a puha, kocsonyás állagú mészkőképződmény. Különös, akár a francia-német szóösszetétel... Szójátéknak nincsenek híján a barlangászok: A „Békázó-átjárót” – amelyet azért bontott ki Szabó Béla, Szabó Károly és Sikos Zoltán, hogy körút gyanánt vezethesse majd a látogatókat – mozaikszóként alkották saját nevükből... Furcsa nevek jelzik az egyes üregeket. Meseország, 52-es csapdája – ilyen mély, ugyanakkor olyan szűk, hogy bravúrral felérő teljesítmény onnan feljutni... – a hatalmas Katedrális, a találó nevű, „pszichésen szűk” függőleges repedés, a Gyóntató, a Piramis, a Feneketlen kút s a csodák birodalma, a Függekert. Itt érzi meg az ember, miért török magukat a barlangászok. Azokért a pillanatokért, amikor felfedezik ezeket a képződményeket, s amikor elmeditálnak a millió évek óta épülő cseppkövek mellett az ember tiszavirágléte felett. Ezt a helyet a sokat látott barlangászok szentélyként tisztelik.

Amikor John Szilárdot, a Styx csoport elnökét otthonában kerestük, éppen váratlan esetekre szolgáló mentési terveket készített. Ez is a munkához tartozik. Emellett a barlang közönség előtti megnyitásának tervét kovácsolgatja. Ismerve azt a történetet, amikor a szabadidejünkben idelátogató IFOR katonákat a vezetőjük nem engedte le a balesetveszély miatt, nem kis vállalkozásra adta a fejét. Ugyanakkor a Styxet hét általános iskolás gyerek is „erősíti”, tehát mégsem lehet olyan szörnyű a hegy gyomrába szállni.

– Folyamatosan végezzük az ismeretlen járatok feltárását, az állagmegóvást, emellett szeretnénk elérni a turisztikai hasznosítást is – említi a tervet az elnök, amikor felkerestük. – Fokozottan védett a Csodabogyós cseppkőbarlang, s a hegy is természetvédelmi terület, tehát alapos körütekintéssel valósulhat meg mindez. Az önkormányzattól nagyon sok segítséget kaptunk, az edercsi és környékbeli fiatalok lelkesek, a KTM-et képviselő Salamon Gábor úrtól is biztató ígéretek kaptunk... Talán hamarosan megnyithatjuk a közönség előtt is a Csodabogyós-barlangot. Overallos túrát szeretnénk szervezni, kobakkal, sisaklámpával.

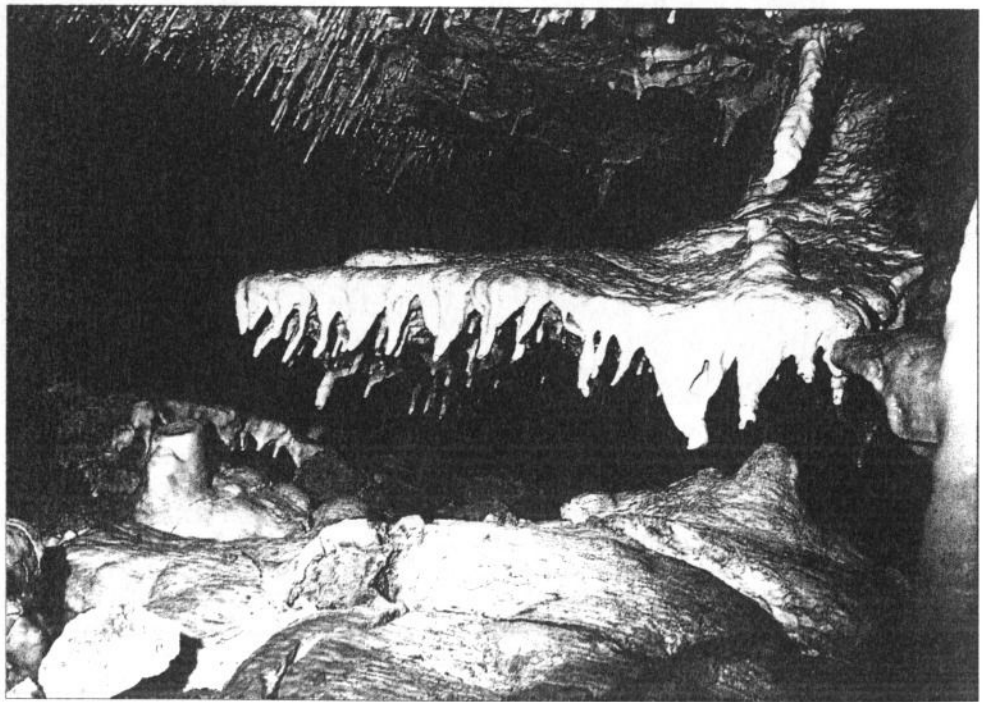
Ez a barlang nem adja ingyen a látnivalóit! A budapesti Acheron és a helyi Styx csoport jól halad a munkálatokkal. Talán sikerül a biztonsági berendezések megszerzéséhez szükséges anyagi fedezetet előteremteni s a jogi procedúra sem lesz a megnyitás akadálya.

KÉP ÉS SZÖVEG: FARSANG LAJOS

■ A labirintusban a képen láthatónál is szűkebb, rókalyuknyi járatok tágas termekbe torkollnak (Fent Sikos Zoltán, alul Csizy Almos)

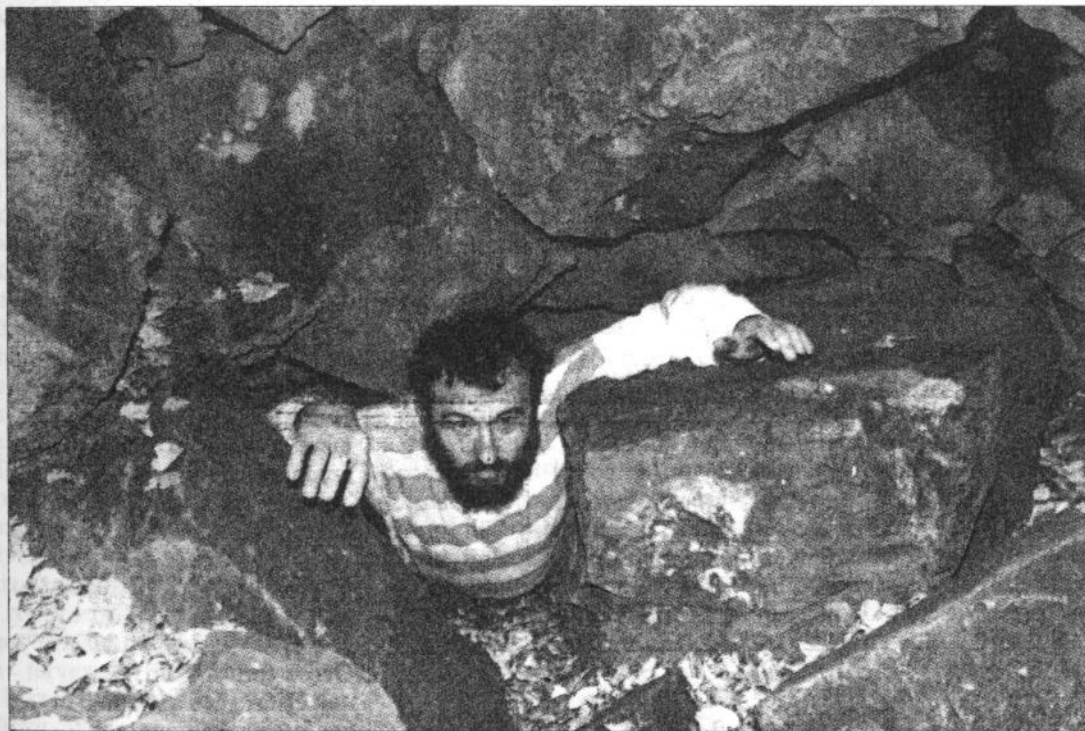
■ Az egyik legkülönlegesebb képződmény, a Baldachin-kő a holdbéli mintázat felett. De akár krokodilszájnak is hívhatnánk

➤ **Napló :** (Veszprém megye napilapja)

- ◆ Felszín alatti csodavilág (1997. Április 9.)
- ◆ Barlangi piknik Edericsen (1997. Június 26.)
- ◆ A Bazalthegy titkai (első oldalon jelent meg) (1997. Október 20.)
- ◆ Jégbarlangot keresnek (1997. Október 20.)
- ◆ Kutatás egy barlang után (1998. Január 14.)

A bazalthegy titka

A hétvégén barlangászok jelentek meg a Szent György-hegyen, nem kis meglepetést okozva azoknak, akik állítják: a bazaltban nincs barlang. Szakértők arra következtetnek az alulról jövő, állandóan hűvös légáramlatokból és a legnagyobb melegben is fellelhető jégmaradványokból, hogy itt mégiscsak lennie kell valamiféle föld alatti világnak, netalán egy jégbarlangnak.

John Szilárd, a balatonedericsi Styx barlangászegyesület vezetője a közelmúltban kapta meg a kutatáshoz szükséges engedélyeket. Az 1700-as évekből származó írásos emlékekre is támaszkodnak a kutatás során. Azt a lejáratot keresik, amit állítólag egy 200–250 évvel ezelőtti nagy földrengés temetett be. *(Folytatás a 3. oldalon, Jégbarlangot keresnek címmel.)*

Barlangi piknik Edericsen

(Tudósítónktól)

Népes és vidám csapat gyűlt össze vasárnap a balatonedericsi fennsíkon, ahova a helyi Styx Barlangkutató Egyesület szervezett kirándulást a tagok és érdeklődők számára.

Délelőtt már legalább ötvenen nyüzsögtek a Csodabogyós-barlang környékén. Egyszerre két helyen készült a finom gulyás, és előkerültek a hamisítatlan edericsei borok is. Persze a legtöbben nem egy juniális kedvéért kapaszkodtak fel a hegytetőre, hanem azért, hogy részt vegyenek az ígért barlangtúrán. *John Szilárd* – a barlangászcsoporthoz vezetője – és társai gondoskodtak arról, hogy senkinek se legyen hiányérzete. A több turnusban levezényelt barlangtúrán bárki részt vehetett, a megfelelő kíséret és szigorú létszámel-

lenőrzés mellett. Az „amatőrök” között volt, aki életében először ereszkedett a mélybe, és olyan is, aki ötödik alkalommal.

John Szilárd úgy vélte, hogy ez a vasárnap is nagyszerű alkalom volt arra, hogy még többen megismerjék, megszeressék Balatonederics csodálatos természeti kincsét, a Csodabogyós-barlangot. Hiszen elszomorító tény – mondotta –, hogy még a helyiek is alig-alig tudnak valamit a Dunántúl leghosszabb barlangjáról, pedig csupán karnyújtásnyira van tőlük. A túrázó társaságban Ederics polgármestere is jelen volt, és „négy szemközt” elárulta lapunknak, hogy rövidesen lép a Styx barlangászegyesületbe, és lehetőségei függvényében továbbra is támogatja a lelkes barlangászok fel-táró, kutató munkáját.

– szijártó –

Kutatás egy barlang után

A hétvégén ismét barlangászok jelentek meg a Szent György-hegyen, továbbra is keresve a feltételezett jégbarlang lejárát.

John Szilárd, a Styx Barlangkutató Csoport vezetője – s egyben a munkálatok irányítója – lapunk kérdésére a helyszínen elmondta, hogy a most végzett klimatológiai mérések, a télennyáron azonos hőmérsékletű, alulról jövő légáramlat is egyértelműen alátámasztják a föld alatti üregrendszer létezését. A kérdés csak az, hogy hol és mikor sikerül „belyukadni”.

Éppen ezért a barlangászok a már ismert hasadék vizsgálata mellett más lejárát után is kutattak, körbejárva szinte az egész bazalthegyét és a fennsíkot. A tüzetes szemrevételezés során aztán kettő, egymástól távol eső, ígéretes üregre bukkantak, melyeknél tapasztalható volt a már korábban említett huzatjelenség, a maga 1–2 fokos hideg levegőjével. John Szilárd nem tartotta kizártnak azt, hogy összefüggő rendszerről van szó, de végleges választ majd a hónap végére tervezett füstpróbától remél, hiszen ha a hegy „beszívja” a füstöt, akkor azt valahol ki is kell engednie.

SZ

Jégbarlangot keresnek

A hétvégén barlangászok jelentek meg a Szent György-hegyen, nem kis meglepetést okozva ezzel a helyieknek. Legalábbis azoknak, akik állítják: a bazaltban nincs barlang.

A Budapestről, Tapolcáról, Balatonedericsről és Salgótarjánból érkezett barlangászok szombaton reggel kezdték meg a turistaház közelében fekvő terület tüzetesebb vizsgálatát. A helyszínen járva *John Szilárdtól*, a balatonedericsi Styx barlangászegyesület vezetőjétől megtudtuk, hogy az előzetes te-repszemlék mellett régi, az

1700-as évekből származó írásos emlékekre is támaszkodnak a kutatás során. Azt a lejáratot keresik, amit állítólag egy 200–250 évvel ezelőtti nagy földmozgás temetett be. A probléma csak az, hogy semmiféle adat nem áll rendelkezésükre a lejárát körülbelüli helyére vonatkozóan. Éppen ezért saját tapasztalatokra hagyatkozva kezdték meg a „Hűvös-völgyben” az omladék eltávolítását, kitermelését. A kutatók bizakodóak és úgy vélik: csak idő kérdése, hogy mikor bukkannak rá a Szent György-hegy gyomrában rejlő jégbarlangra.

(szijártó)

Felszín alatti csodavilág

Az emberek többsége a barlang szó hallatán olyan föld alatti üreget, üregrendszer képzel maga elé, ahol lehet egy jól ki-rándulni, sétálgatni, esetleg csónakázni, szebnél szebb cseppkővel, vagy éppen óskori barlangrajzokkal körülvéve. Ez persze egyáltalán nem véletlen, ez a gyakorlat. Aki viszont csak egyszer is leereszkedett a balatonedericsi Csodabogyós-barlangba, valószínűleg más megvilágításba helyezi a fenti szóval kapcsolatos addigi elképzeléseit. A felejthetetlen, csodálatos felszín alatti világ mellett azért a verejtékes csúszás-mászás, a nyomasztoán, fojtóan szűk járatok és a ruha könyök-térd-ülő-részének erőteljes kopása is az örök emlékek tárába kerül.

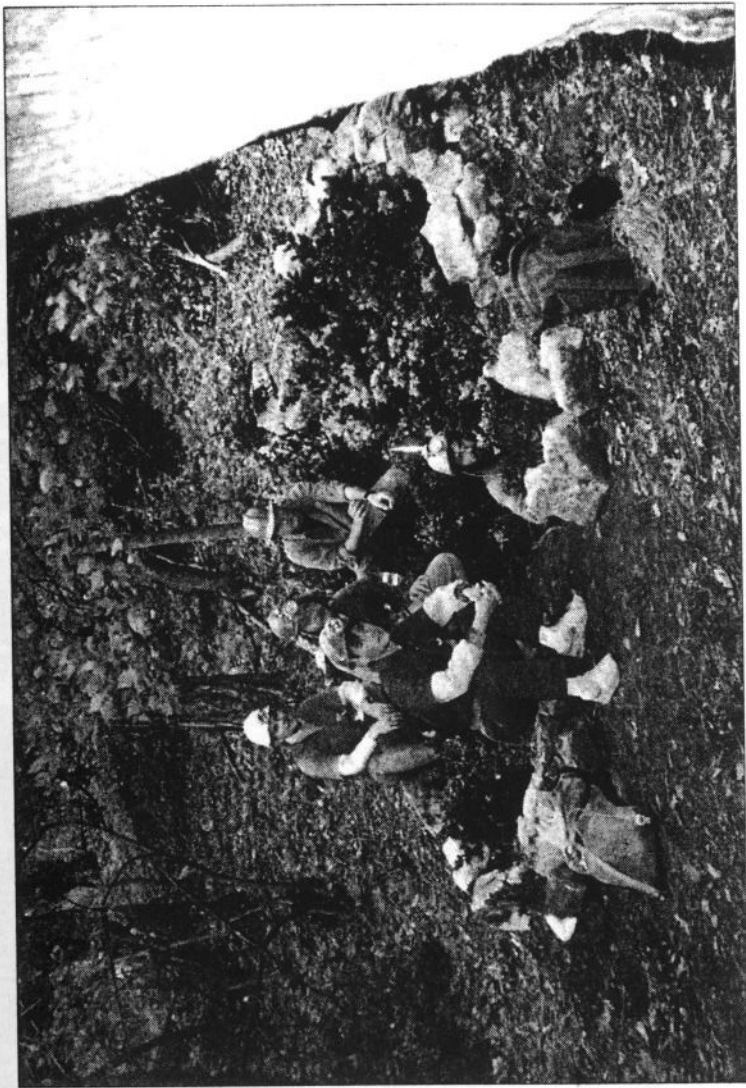
Elfeledkeztek róla

Bár edercisi fiatalok már a hatvanas években rábukkantak a „névadó” növényre, a csodabogyóval körülhatárolt lejáratra, a felfedezés évének mégis 1990-et tartják a barlangászok, hiszen ekkor kezdődött a kutatás, az újabb és újabb részek feltárása. Adódik a kérdés: miért kellett csaknem harminc évnél ezelőre ahhoz, hogy munka kezdődjön a fennsíkon és a földgyomrában? Úgy tűnik, a válasz egyszerűbb, mint gondolnánk. A barlangásokat nem különösebben vonzotta a túlnyomórészt dolomit alkotta térség. Ezt a kőzetet a víz csak kismértékben oldja, itt nem számíthatnak kimosott, kivájt járatokra, üregre. A szakemberek érthető módon szívesebben érdeklődnek a hévizes barlangok iránt.

Azán 1990-ben a budapesti Acheron csoport tagjai úgy gondolták, hogy tüzetesebben körülnéznék itt, és lejárata után kutatva végül szeptember 29-én siker koronázta fáradozásaikat. Zsanda Géza és társai bejutottak

hogy mi az a mellékág, ami a hátam mögött nyílik. Mindenki azt mondta: csak vakjárat. Engem azonban nem hagyott nyugodni a gondolat, és bekúsztam a nyílásba. Két-három óra elteltével kiabálni kezdtek utánam a többiek, hogy hol vagyok. Megnyugtattam őket, hogy nincs gond, de a sokadik bekiabálást követően *Bézsényi Zsolt* utánam jött. Ekkor már ketten haladtunk előre, húsz-huszonöt kilós köveket kiadogatva, olyan szűk hasadékon, ahol mi is alig férünk el. Ahogy elfogytak a kövek, láttam, hogy megnyílik az út a barlangba, és már csak sár, agyag akadályozza az átjárhatóságot. Előrefűrtam magamat, mint a vakond, és a következő pillanatban már derékig kint a lyukból, fejfelé légtam egy akna felett. A helyet szinte azonnal „Fejennálló teremnek” kereszteltük el.

Itt némi gondot okozott, hogy az áthatolás pillanatában kialudt a fejlámpám. Lógtam fejfelé lefelé a töksötétben. A nem éppen kényelmes pózban kellett vala-

A lejárata csodabogyóval és barlangászokkal körülvéve

sonyfülke”, „Párhuzamszortító” és még sok, a fantáziában nem éppen szegény barlangkutatók által elkeresztelt természeti képződmény. Igazából csak a térkép böngészése közben kezdett némi fogalmunk kialakulni magáról a rendszerről.

Lent, a barlangban

Négyen ereszkedtünk le a „Poroltón” keresztül a „Váróterembe”. A kis csapatot John Szilárd vezette, hátul a hetedik

osztályos *Bicsérdi Judit* zárta a sort. Ők jól ismerték a hely sajátosságait, mi pedig Kiss Károlyllyal igyekeztünk minél kevesebb gondot okozni nekik, és a biztonságos közlekedésre helyeztük a fő hangsúlyt. Szóval, nem voltak restek használni a hátsó felünket.

A „Váróteremtől” létra vezetett lejjebb, egy harmas elágazáshoz. Innen nyílik a már említett „Sípálya” is, de mi a „Feneketlen hasadék” felé vettük utunkat. Némi csúszás-mászás után már gyönyörködhettünk a

sem fért át a rombusz alakú, ferdelyukon. Pedig az alsóteste már odaát volt, de mellben kissé szorította az átjáró. Némi nehézségek után, de nekem sikerült a mozzanat, így volt alkalom megcsodálni a „Mescországot” és az ötvenöt méter mélyen fekvő „Függőkeret”. Talán nem túlzás, de itt annyi érdekes cseppkőképződmény látható, mint az idevezető úton összesen. Megkapóak a fentről lógó zászlószzerű formák, a lentről növekvő oszlopok, és élmény-számba megy a „Baldachin” lát-

ker koronázta fátadozásaitak. Zsanda Géza és társai bejutottak a barlangrendszerbe, és még aznap több mint háromszáz méternyi részt tártak fel.

A fatuból fél óra alatt lehet feljutni a tengerszint feletti 395 méter magasan nyíló lejárathoz, kissé fásztó gyaloglás után. Kisérőnk, John Szilárd gondoskodott róla, hogy közben ne unatkozzunk. Mesélt a barlangról, a föld alatti termek, hasadékok elnevezéseiről, a kúató-csoportokról. Megtudtuk, hogy a felsők a tapolcai Pleocenus csoport területe, de a budapesti Achéron, a balatonedericsi Stryx és a csereszegtomaji Labrint is folyvat itt munkálatoztak.

Szilárd azt is elmondta, hogy mintegy másfél hónapja nem ereszkedett le látórése miatt. Balesetét a mélyben, egy szikla omlásának „köszönhette”.

Ezt hallva társammal, Kiss Károlyval összenézünk, és már nem is voltunk annyira biztosak abban, hogy tényleg le akarunk menni a barlangba. De a felsőkon meglátva a sátrakat, a tábor-tűzet, majd a „Csodabogyós” lejárati, pilanamiyi elbizonytalanodásunkat azonnal maga alá gyűrte kíváncsiságunk.

1990-ben kerestek meg minket a Labrint csoport tagjai, hogy van itt egy barlangindikáció, de ők a szalkószükület miatt nem tudtak vele mit kezdeni. Miután felmértük a terepet, végsőpepel, aggrégátorral felszerelve idejöttünk és megkezdük a munkálatokat. Szerecsere a vésést a váltáral előbb abbahagyhattuk, mert egy mel-léjáraton keresztül, négyórás kemény bontást követően sikerült lejutnunk a barlangba – em-lékezett vissza Zsanda Géza, az Achéron szakosztályvezető-he-lyesze.

Géza! Úgy tudom, ön volt az első, akinek sikerült behatol-nia a Csodabogyós barlangren-dszerbe. Hogyan teltek a nagy pillanatok előtti órák?

Amikor vestük a szüküle-tel, többször megkérdeztem,

kényelmes pózban kellett vála-Szilárd vezetite, hátni a hetedik

Élményszámba megy a „Baldachin” látványa

milyen fogsát, lepest keresnem, hogy megjavíthatassam a lámpá-mat. Hát! Istennek, őt-hat per-cen belül ez sikerült.

Emmel a mondatnál John Szi-lárd megjegyezte, hogy ilyen szituációban egy normális em-ber „bepánikol” és üvölteni kezd. De nem a Zsanda Géza, aki különben is szinte „cseppfo-lyóssá” tudja magát tenni.

– Tehát megvolt a „Felnál-lós terem”. Mi következtet?

– Bejutottunk egy kis terem-be, ahonnan feltele egy kúróf in-dui, letele pedig a „Sipályá”, egy hatalmas, ferde folyosó ta-lálható. A nevetek általában a formák vagy a megtalálás mód-ja alapján adjuk. Itt a terep leg-inkább egy műlesikló pályához hasonlítható.

A „Sipályá” alján balra újabb akna következett, amit Body Building aknának keresztelünk el, mert puszta csak kartzom-segítségével lehet lejutni. Szó-val se lépsz, se támasz, kizáró-lag kartzom. A barlangász az-után felsorolta az összes hasa-dék, terem, lyuk, járat, nevet, megközelíthetőségük sorrend-jét, egymáshoz viszonyított el-helyezkedésüket. Van itt „Poli-p” nevű aknarendszer, „Tükör-terem”, „Feneketlen hasadék”, „M-7-es”, „Felüljáró”, „Bár-

utunkat. Némi csúszás-mászás után már gyönyörködtethünk a legkülönfélébb formákban pompázó fehér és vörös színű cseppkövekben.

Vége egy tágas hely! – Jele-gzhetünk fel a „Cseppkó-lyosó” után következő „Óriás teremben”, úgy negyven méter-rel a felszín alatt. A három-negy-méter széles, tizenöt méter ma-gas és körülbelül harminc méter hosszúságú terem oldalfalain cseppkőfolyást, az alján méteres kőtömböket figyelhetünk meg.

Nagyon szűk hasadékon kel-lt ápréselődni ahhoz, hogy folytathassuk utunkat a „Me-seországba”. Sajnos, Kiss Ká-rolly itt leszakadt tőlünk, mivel legnagyobb igyekezte ellenére

növekvő oszlopok, és élmény-számba megy a „Baldachin” lát-ványa. Valószínűleg a denevé-reknek is tetszik ez a hely, itt ugyanis sikerült néhányval ta-lálkozunk.

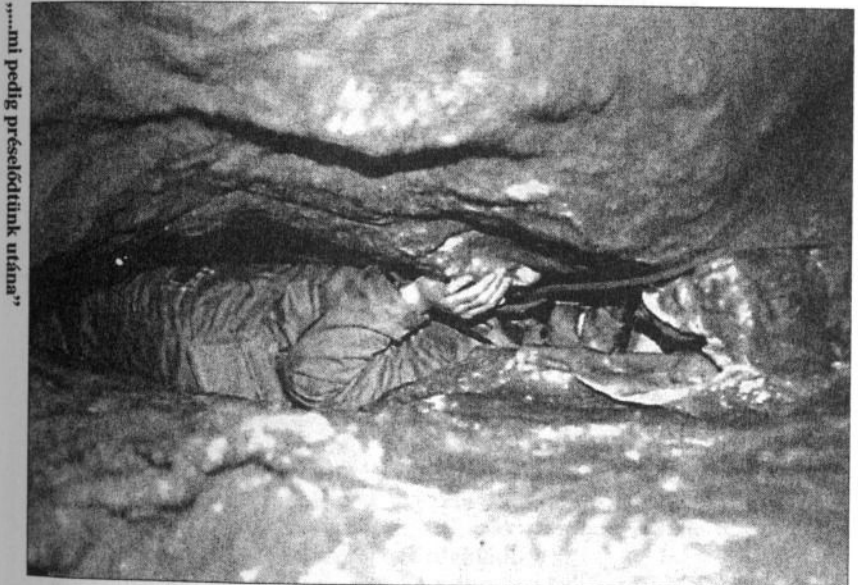
Kifele aztán gyorsan halad-tunk. Na nem pánikszerte, de eleggé feszített tempóban, és meg kell hogy valljam, a nap-fényt újra meglátni legalább akkora élményt jelentett, mint mondjuk az „Óriás terem” vagy a „Függőkert”. Mindenesre abban maradtunk, hogy rövid-sen újra leszálljunk, hiszen most csak a „turista”-utat mutattak meg nekünk.

A kutatás folytatódik

A minden jelentősebb fel-lrásban részt vevő Zsanda Géza elmondta, hogy a tektonikus ke-ltekezésű – azaz a földkéreg mozgása következtében kiala-kult – barlangrendszert a jelen-legi állás szerint egy háromszáz méter sugarú körben, mintegy száz-százharminc méter mélység-ben és hozzávetőlegesen három és fél kilométer járatihosszúság-ban térképezték fel.

A karszvizszinttel nagyjából háromszáz méterrel van lejjebb, mint a bejárati, így a szakemb-erek még jó eséllyel számíthat-nak további új részek felfedezé-sére. Meglepő módon erre előbb sor került, mint azt bárki gon-dolta volna. Allighogy hazatér-tünk, jött a hír: Géza és társai is-mét kitétek magukért! Ahogy az elmúlt években az már több-ször előfordult, megint egy szűk átjárton vezetett tovább az út. Még ezen a napon ötszáz méter-nyi, eddig járatlan szakaszi tár-tak fel. És ami a legszebb az egészben, itt bukkantak rá az „Óriás terem” többszörösen meghaladó nagyságú ürege, amit azon nyomban „Kolosz-szeumnak” neveztek el.

Arra, hogy az idegenfor-galom előtt valaha is megnyitják-e a barlangot, még korai lenne ke-rezni a választ.

.....mi pedig preselőkötünk utána”

➤ Nógrádi Krónika

◆ Emberi szem nem látta cseppkővilág (1997. Április)

6

NÓGRÁDI KRÓNIKA

BUDA LÁSZLÓ FELFEDEZÉSE BALATONEDERICSEN

Emberi szem nem látta cseppkővilág

A balatonedericsi Csodabogyós-barlang kutatásában rendszeresen részt vesznek a salgótarjáni barlangászok. Alig néhány napja, hogy Buda László, aki már jó ismerője, kutatója és fényképezőgéppel megörökítője hazánk harmadik legnagyobb barlangrendszerének, hazatért, és arról számolhatott be, hogy a véletlennek köszönhetően ő a felfedezője egy új, kétszáz méter hosszú járatnak, eddigi emberi szem nem látta cseppkővilágnak.

Buda László a felfedező (a kép bal oldalán), barlangásztársaival

- A táborban most egyedül én voltam salgótarjáni - meséli Buda László. - Budapestről az Acheron barlangkutató csapat tagjai voltak Edericsen Kárpát József vezetésével, és a helybeli, John Szilárd nevű barlangász. Meglehetősen nagy csapat jött össze a fennsík. Eredetileg a további kutatás, fotózás és a járatok egy részének turisták számára is járhatóvá tétele volt a célunk. Szűkületeket véstünk ki, talajjegyvetést csináltunk, a nagyon szűk helyek alját lejjebb süllyesztettük. Ezek mellett a legnagyobb eddig ismert cseppköves teremben - a Fügökökert nevűben - új utat alakítottunk ki. Sok munkával, de lehetővé tettük, hogy most már nem csak képzett barlangászok látogathassák a Csodabogyós-barlang egy részét.

- Volt is példa rá, vagy csak a jövőben...?

- A barlangkutatói tábor befejeztével úgynevezett nyílt falnapokat tartottak, amely

alkalmából sok helyi érdeklődőt vittek le a barlangászok, még hatvan éves embereket is. Természetesen ez az út nem aggteleki jellegű séta, ide azért fel kell öltözni, sisakot kell venni.

- Hová és kihez menjen az, aki csak úgy odavetődik és érdeklődik?

- Edericsen kell keresnie a már említett John Szilárdot, aki nagyon szívesen segít. A barlang bejárata egyébként le van zárva, a kulcs is nála található.

- Mi volt a legkülönlegesebb eseménye az idei táborozásnak?

- Új, kétszáz méter hosszú szakaszt tártunk fel. Ezzel 3 ezer 700 méterre nőtt a barlang teljes hossza, amelynek egy 500 méteres szakaszát - a Katedrális és a Gyóntatót nevet kapta ez a rész - korábban Manga Mihály salgótarjáni barátommal, a Különleges Mentőszolgálat vezetőjével találtuk meg. Itt korábban is komoly kutatásokat folytattunk. Zsanda Gézával, Szin Andrással és John Szilárdal

most lementünk, hogy megnézzük, mi van a Gyóntató alján. Hatalmas felkészülés után átréseltük magunkat egy iszonyatosan szűk helyen, kijutottunk egy folyosóra, és lábnyomokat(!) találtunk. Egy már általunk ismert folyosóra leltünk. Nevettünk is, meg nem is.

- Az újjannan feltárt szakasz...?

- Benkovics Barnával és feleségével, Györgyivel indultunk kutatóútra, amelynek a fotózás volt az egyik célja az Ötvenkettes csapdája nevezetű aknarendszerben. A nevet azért kapta, mert 52 méter mély, és sehová sem vezet. A Lián termi ág felől közelítettük meg, és hogy mindenki lásson mindent, részletekben ereszkedtünk le, ami annyit jelent, hogy az aknarendszer párkányait használtuk. Leereszkedtem egy ilyen párkányra, leakasztottam magam a kötélről, és felkiabáltam: jöhet a következő! Közben szétnéztem a párkányból nyíló kisebb kúszójáratban. Bejutottam egy nagy terembe, gyönyörű cseppkövek közé. Meg sem fordult a fejemben, hogy ez eddig ég ismeretlen rész. Barna és a felesége is bejött utánam, vizsgálgattunk egy

nagy lyukat, amely ebből a teremből nyílt. Fogtam egy követ, bedobtam, zengett, bongott a barlang, ahogyan zuhant lefelé, ki tudja hova. Abban a tudatban, hogy ezt a helyet mindenki ismeri, kimentünk. Az esti tábornál mellet kezdtem mesélni a többieknek az élményünket. Egy pillanatra elhalgatott mindenki, gyorsan előkerült a barlangrendszer térképe és kiderült, hogy teljesen új helvet és járatot fedeztünk fel.

- Tovább kutatták a helyet?

- Másnap már komolyan felkészülve, többen lementünk. Kisorsoltuk, ki menjen előre, Benkovics Barnát húztuk ki. Örömmujongás közepette ereszkedtünk utána, fel-tárva a barlang egy teljesen új, cseppköves szakaszát, hófehér kristályokkal kirakott fenekű kis tavat... Szóval, nagy volt az öröm. Óriási élmény volt. BBGY-aknának, azaz Buda-Barna-György-aknának neveztük el, és ráadásul még találtunk egy járatot, amely innen vezet át az Ötvenkettes csapdájába. Így fedeztük fel az új szakaszát az eddericsi Csodabogyós barlangnak.

A balatonedericsi Csodabogyós barlangrendszer bejáratánál

VI.A. PLUBIKÁCIÓK

2.: Televíziós felvételek:

➤ Június 1. Szezonnyitó

A felvétel készítője: Tapolca Televízió

A felvételen a Styx Barlangkutató Csoport tagjai kötéltechnikai gyakorlatokat mutatnak be.

- Kötélen való mozgás (ereszkedés, mászás)
- Társmentés (mélyből, magasból, kötélről)

A felvétel időtartama kb. 5 perc.

➤ Október 18. Őszi tábor a Szent György - hegyen

A felvétel készítője: Tapolca Televízió

Levetítésre került: Tapolca környékén

Szombathelyi Körzeti Stúdió adáskörzetében

A felvételen a Szent György - hegy, a felszíni bontási munkálatok elkezdése, a Styx Elnökének nyilatkozata látható.

A felvétel időtartama kb. 6 perc

VI.B. A STYX BARLANGKUTATÓ CSOPORT BENEDEK ENDRE PÁLYÁZATA

BENEDEK ENDRE BARLANGKUTATÓ ÉS TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

2519 DOROG, SZENT ERZSÉBET U. 12.

Elnök:

Lieber Tamás (Tel: 33/ 331-622)

Barlangkutató Szakosztály (Sátorkőpusztai-barlanglátogatás):

Gyarmati György (Tel: 20/ 558-211)

B E B T E

Titkár:

ifj. Mézes Nándor (Tel: 33/ 313-554)

Hegymászó és Természetjáró Szakosztály:

Laczkó Tibor (Tel: 33/ 442-625)

DR. NAGY ENDRE ÁLTALÁNOS ISKOLA Igazgatójának részére

8312 Balatonederics

Tisztelt Igazgató Úr/Asszony!

Ezúton tájékoztatom, hogy iskolájuk 3 nyolcadikos tanulója: Tar-Lukács Marianna, Bicsérdi Judit, Németh Réka, egyesületünk által tavaly kiírt - Egy barlangi élményem c. - pályázatán előkelő helyezést ért el.

Mariann I., Judit II., Réka pedig IV. lett a 30 résztvevő közül. Pályázni egy valós barlanglátogatás élményének leírásával lehetett. A dolgozatok elbírálásánál figyelembe vettük a gyerekek fogalmazó képességét, barlangi veszélyforrásokra vonatkozó óvintézkedések megemlítését, a barlang-kiépítésekkel kapcsolatos jó és rossz benyomásokat.

A gyerekek a múlt hétvégén egy aggteleki Baradla-barlangtúrán vettek részt, ahol jutalmaikat technikai problémák miatt nem sikerült átadnunk. Ezeket most Önöknek postázva kérem, hogy juttassák el a gyerekekhez.

Ui.:

Kérésére a Csodabogyós-barlangról szóló beszámoló másolatát szívesen elküldöm iskolájuknak.

Dorog, 1998. Január 18.

Üdvözlettel

Lieber Tamás
elnök

EGY BARLANGI ÉLMÉNYEM (Út az 52-es csapdjában)

Németh Rékának hívnak, 8. Osztályos tanuló vagyok a balatonedericsi Dr. Nagy Endre Általános Iskolában. Több, mint egy éve tagja vagyok a STYX Barlangkutató Csoportnak.

Ez az egész úgy kezdődött, hogy...

Tavaly októberben megjelent iskolánkban három barlangász, név szerint John Szilárd, Zsanda Géza, és Sikos Zoltán. Nagyon sok felszerelést és egy videokazettát hoztak magukkal. A videofilm a balatonedericsi Csodabogyós - barlangról szólt. Mindenki csodálkozó szemekkel bámult a képernyőre, alig akartuk elhinni, hogy ez a csodálatos barlang valóban létezik. A sok álló- és függőcseppkő, minden a maga természetes szépségében.

A vetítés után megmutatták a felszereléseket. Láthattunk karabinereket, maillont, mászógépet és crollt, ereszkedő nyolcast és szilofont. Ezek a kifejezések, nevek számunkra akkor még teljesen ismeretlenek voltak. Nem tudtuk akkor még azt sem, hogy miért biztonságosabb a maillon, mint a karabíner.

Ezután feltették a kérdést: "Kinek van kedve a barlangászathoz?"

Kb. 20-25 gyerek jelentkezett, közöttük én is. De ezt így önkényesen nem lehetett eldönteni, ehhez szülői engedélyre volt szükség. Volt akit elengedtek a szülei, volt akit nem. Érthető volt a szülők aggodalma, ez egy új dolog volt. Ezek után megbeszéltük Szilárddal, hogy mikor tesszük az első kirándulásunkat a barlangba.

Az első kirándulás gyülekezője Szilárdék otthona előtt volt, a mai napig is ott gyülekezünk. Mindenki hozott magával zseblámpát, kobakot pedig Szilárdtól kaptunk.

Felfele az út a barlanghoz igen csak meredek volt.

A Csodabogyós- barlang a körülötte nőtt, védett növényről a csodabogyóról kapta a nevét. A "Csodabogyós" szájánál rövid pihenőt tartottunk, majd Szilárd vezetésével egyenként ereszkedtünk alá a "mélybe".

A köveken lépkedve kicsit féltem, ám lassan ez a kis félelem is tovaszállt. A cseppköveket sokkal szebbnek találtam, mint a videót. Minden olyan varázslatosan szép volt! Sajnáltam amikor kifelé kellett menni. Az erdőből sötétben jöttünk le ezt mindenki élvezte, bár figyelni kellett nehogy félrelépünk és megcsúszunk.

Az első élményekben gazdag kirándulás után maradtunk páran, lelkes szakköri tagok, akik úgy éreztük, hogy ezzel a barlangász dologgal érdemes foglalkozni. Hogy miért, azt akkor még nem tudtuk megfogalmazni magunkban, talán az élménybeszámoló végén kiderül.

Azért tartottam fontosnak, ezeket a bevezető dolgokat leírni, hogy érzékeltessem, milyen nehéz a sok jó élmény közül kiragadni egyet, hiszen azóta is rendszeresen élvezem a barlangászat örömeit.

Közel egy éve történt...

Az útvonal a barlanghoz szintén a szokásos volt, ismét a meredek oldalon mentünk. Ez már maga egy kemény próbatétel.

A barlang szájánál felszerelés - ellenőrzést tartottunk, aztán irány a mély. (épp jókor, mert elkezdett esni az eső)

Lenn a mélyben a szokásos hőmérséklet fogadott minket, állandó 10 °C. Kis csapatunk 8 főből állt. Az útvonal az Óriás-teremig minden zavar, megállás nélkül ment. Kúsztunk, ahol kellett, négykézláb másztunk ahol a hely ezt kívánta. Az Óriás - terem, méreteiről kapta a nevét, még 25-30 ember is kényelmesen elférne benne. Innen egy új útvonalon mentünk tovább.

Az Óriás - teremből egy általunk a földbe vájt lépcsősoron érkeztünk a Szív - terembe, ahonnan a Békázón keresztül továbbmentünk a Lián - terembe. Ez utóbbinak az a jellegzetessége, hogy a mennyezet tetejéről egy inda lóg le. Ekkor kb. 15-20 m-re voltunk a felszíntől. Elhagyva a Lián termet az út egyre sárosabb lett. A csoportból akkor már csak nekem volt sportcipő a lábamon, és ez számomra elég sok problémát okozott. Sok helyen megcsúsztam, így nagyon kellett figyelnem az előttem levőkre is. Valamint minél lejjebb voltunk, annál lassabban haladtunk, ezért mindenki egyre jobban érezte, hogy csak 10 °C van odalent. Ruhán keresztül is "gőzölögtünk".

Lassan közeledtünk úti célunk felé. Egyszer csak egy nagy lyukat pillantottam meg Szilárd előtt.

"Ezen át kell menni?!" - kérdeztem halkán.

Ám senki sem hallotta meg.

Szilárd elmesélte, hogy ez a "BBGY - akna". Neve a három felfedező nevének kezdőbetűjét takarja. (Buda-Barna-Györgyi)

Szilárd és Zoli (ő volt a másik barlangász aki velünk jött) egy kötelet kötöttek ki két stabil sziklához. Mindenkin volt egy kötélgyűrű - beülő, amit egy karabínerrel csatoltunk a kifeszített kötélehez. Ez volt a biztosítás, így senki sem eshetett le. Nézttem, hogy másznak át a többiek a csúszós falon támaszkodva, lábuk majdnem spárgában.

S egyszerre belémvillant: - " Mi lesz ha én itt megcsúszom, vagy nem tudok átmenni?"

Félelmem egyre csak nőtt, minél többen haladtak át előttem. (Ma ezen már csak nevetek, hiszen egyáltalán nem volt veszélyes, de akkor számomra nagyon is félelmetes volt.)

Majd én kerültem sorra. Remegő kézzel rácsatoltam a karabinert a kötélgyűrű - beülőre és neki indultam. Lábam nagy terpeszben volt két biztonságos ponton, ami nem volt olyan nagyon csúszós, ám ekkor valami fájdalom nyillalt a lábamba, s hirtelen összerándultam. Ismét begörcsölt a lábam. Ez a kis mozdulat azonban elég volt ahhoz, hogy meg kelljen állnom. Ám félve, hogy lábam ismét

"csődöt" mond, inkább visszafordultam. Utánam az osztálytársam következett, aki szintén barlangász.

Látva azonban, hogy ő, aki egy fejjel alacsonyabb nálam, minden gond nélkül átmegy, úgy gondoltam, hogy talán mégis megpróbálom. Ha nem sikerül átmennem, akkor megvárom a többieket a "BBGY - aknánál", hisz visszafele is arra jönnek.

Ismét nekivágtam, kibiztosítottam magam, majd lépés lépést követett. A lábam most nem rándult össze, s egyszer csak azt vettem észre, hogy átértem a túloldalra.

Miután mindenki átért, folytattuk utunkat az "52-es csapdája" felé.

Egy csomókkal teli agyagos kötélén kellett lecsúszni. Ahogy leérkeztünk, Szilárd rámutatott a fal egy pontjára, s én egy lyukat láttam. Szilárd azt mondta, menjünk közelebb és nézünk bele. Egy gyönyörű szép, kristályos cseppkövekkel övezett tó volt a kis üregben. A tavacska kb. 20 cm átmérőjű lehetett, de ha az ember megnézte, azt hihette, hogy egy valódi nagy tavat lát. Egyszerűen nem lehet szavakkal elmondani, milyen gyönyörű volt, hisz azt látni kell.

Elszakadva a csodálatos látványtól elérkeztünk egy falhoz, ahol 1,5 - 2 m-t kellett traverzálni, ami nem volt nehéz. Mindenki a hátával és a kezével támaszkodott a falhoz. A travizós rész után elérkeztünk utunk végcéljához. Félelmetes volt!

52 m-es mélység, ami sehova sem vezet, még a neve is ezt mondja: "52-es csapdája". 10-15 percig szemléltük ezt a félelmetes szépséget, majd indultunk vissza. Ismét travizás, majd a csúszós kötél következett. Még egy utolsó pillantást vettem a kis tóra, s akkor már tudtam, hogy sosem fogom elfelejteni ezt a napot.

A "BBGY - akna" visszafele könnyebben ment valamivel, mint előszörre. (Ám a "BBGY" -t azóta is csak "Réka - hágónak" nevezzük, nagyokat nevetve a történeteken.)

Egyre közeleedtünk a kijáráshoz, majd egyszer csak megláttam a napfényt.

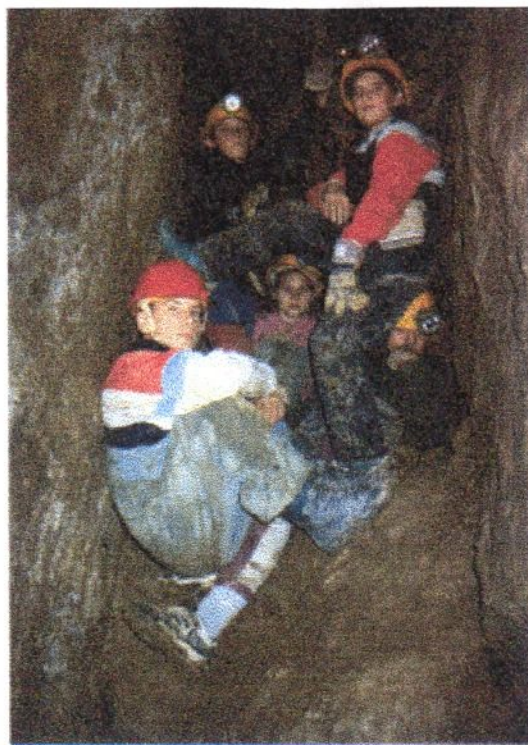
A hazafele úton megbeszéltük az élményeket és véleményeket, ám mindannyian egyet értettünk abban, hogy ez egy jó nap volt.

A barlangászat megtanított arra, hogy mi az valóban segíteni a másikon, hisz lenn a mélyben ez nem is lehet másképp.

Épp ezért jobban figyeltünk egymásra odalent, mint a felszínen, így kicsi a balesetek számának esélye. Megtanultam uralkodni magamon akkor is, ha a "pánik" szélén vagyok, és fizikailag is többre vagyok képes.

Vezetőnk, John Szilárd tudja, mire vagyunk képesek, és eddig még sosem csalódtunk benne. Szerencsére ő sem bennünk.

Remélem egyszer lehetőség lesz arra, hogy ne csak mi barlangászok, hanem mások is megtekinthessék hazánk nyolcadik legnagyobb, a Dunántúl legszebb cseppkőbarlangját.

Részlet a túráról

Készítette: Németh Réka
 8. osztályos tanuló,
 a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
 által kiírt pályázat negyedik helyezettje.

EGY BARLANGI ÉLMÉNYEM

Hogyan kezdődött . . .

A nevem Bicsérdi Judit, 8. Osztályos tanuló vagyok. Az elmúlt évben váratlan meglepetés ért. Október elején az iskolába három általam nem ismert ember jött. A szünetben iskolagyűlést hívtak össze. Itt jelentették be, hogy a Keszthely - hegység egyik, községünk felett található barlangjáról szeretne előadást tartani. A felszólalót John Szilárdnak hívták. Ő a balatonedericsi szervezett barlangkutató alapítója.

Az előadást először a hatodik, hetedik és nyolcadik osztályosok láthatták, és hallgathatták végig.

Az előadás témája a Csodabogyós - barlang, a barlangkutató, a barlangkutató, a kutatáshoz, túrázáshoz szükséges felszerelések.

A Csodabogyós - barlangról videofilmet és fényképeket tekinthettünk meg.

A videofilmből sok minden kiderült. Pl: honnan kapta a nevét, mikor lett feltárva, kik és mikor végeztek további kutatásokat.

A Csodabogyós - barlang nevét a barlang szájánál található, védett Szürös Csodabogyó nevű növényről kapta.

A barlangrendszerbe való bejutás 1990. Szeptember 29-én történt. Addig a barlang az un. Satuig volt ismert.

Az első bejutó neve: Zsanda Géza (a három megjelentből ő volt a második.)

A videó és fénykép felvételeken szebbnél szebb cseppkőképződmények voltak láthatók. Álló és függő cseppkövek, cseppkő lefolyások.

Eleinte a nagy csodálkozástól el sem hittük, hogy a falu feletti barlangrendszerben ilyen gyönyörű cseppkövek vannak.

Ezek után a barlangászok felszereléseiből tartottak bemutatót. Láthattunk kobakot, köteleket, karabinereket, ereszkedőgépeket, (szilofont és nyolcast), mászógépet, (crollt és poignéet).

Mi persze azt sem tudtuk miről van szó, hiszen számunkra ezek a kifejezések teljesen újak, ismeretlenek voltak.

Hosszas meditálás után megkérdeztem az egyik barlangászt mi az a maillon rapide. Ő elmagyarázta, hogy a Maillon is nagyon fontos kelléke a barlangásznak. A beülő heveder füleit fogjuk vele össze. Rendes biztosítására figyelni kell.

Ezek után felmerült a nagy kérdés: "Ki kapott kedvet a barlangászathoz?"

Elég sokan jelentkeztünk, kb 30-an. Közülük hat leány.

Mielőtt végleges választ adhattunk volna, a barlangászok kérték, hogy a szülők az engedélyt írják be az ellenőrző könyvbe.

Így tudják ellenőrizni, hogy kinek a szülei engedélyezik ezt, a számunkra még ismeretlen dolgot. Kicsöngetés után megbeszéltük a szünetbe, ki és miért szeretne barlangász lenni. Én személy szerint azért, mert kíváncsi vagyok milyen is ez, hogy működik valójában, milyen a barlangász élet. Tényleg ennyi

kincset rejt a föld mélye? Sokan mások is ezért jelentkeztek. Megkérdeztem szüleim véleményét, ők szerencsére egy hangú igennel válaszoltak. (Örülök, hogy szüleim láthatatlanban is megbíztak bennem és Szilárdban is.) A szülők félelmét is meg lehet érteni, mivel első hallásra nagyon veszélyesnek, sőt vakmerő dolognak tűnt. Lemenni a barlang mélyébe? - ez egy teljesen ismeretlen világ.

Az osztályunkból három lány és két fiú jelentkezett. Szilárd következő szerdás megbeszélésre hívta a jelentkezőket. A jelentkezők nagy száma miatt Szilárd csoportokra osztott bennünket. Én az első csoportban kaptam helyet. (Szilárd csak néhány hónap eltelte után árulta el, hogy mi alapján válogatott. Ez alapján az első csoportba azok kerültek, kiktől Szilárd úgy gondolta, hogy barlangász válhat belőlük. A 3-4. Csoportba kerültektől nem sokat várt. Jó megérzésről tanúskodik, hogy az első csoportba kerültek közül azóta is mindenki barlangászik, a többiek pedig 1-2 hónap alatt elmaradtak a csoporttól.)

Az első túra 1996. Október 11-én volt. John Szilárd otthona előtt gyülekeztünk reggel 8 órakor. Mindenki nagyon izgult, vajon milyen lesz az első túra. Iskola társaim közül mindenki hozott magával egyéni világítóeszközt (pl: zseblámpa) kobakot pedig Szilárdtól kaptunk.

Indulás előtt Szilárd egy papírra felírta a nevünket, felírta az indulás és a visszaérkezés időpontját is.

A barlanghoz vezető út felfele az erdőben nagyon hosszú, meredek és fárasztó volt. Szilárd nagyon sietett. Először mindnyájan megpróbáltuk tartani az iramot, de egy idő után már nem bírtuk. Szóltam Szilárdnak, hogy nagyon elfáradtunk, és álljunk meg pihenni. A meredeken megtett út minden 50 méter után pihentünk ezután pár percet. Pihenőkor végig néztem a tájon. A panoráma csodálatos volt: a Balaton, a Lesence - patak, a Szigligeti- vár, a bazalt tanúhegyek, a Tapolcai - medence.

A kiindulási ponttól a barlangig közel másfél órát vett igénybe az út. Szilárd és társai ezt kb. 25 perc alatt szokták megtenni. (Több mint egy év elteltével már mi is közelítjük ezt az időt.)

A barlang szájánál kifújuk magunkat. Kicsit pihentünk, némi folyadékot és kevéske kalóriát vettük magunkhoz. Szilárd kihasználva az időt a Csodabogyós - barlang jellemzőiről beszélt.

Elmondta, hogy a barlang hossza kb. 3000 m. Legnagyobb mélysége 110 m. Huzat összeköttetésben van egy másik barlanggal, melynek a neve Széllik - barlang. A két rendszer a föld alatt kb. 20 méterre közelíti meg egymást. Télen a Csodabogyós - barlangban kihúzó légáramlat van. (Exhalál) Ugyanakkor a Széllik - barlangban behúzó légáramlat van. (Inhalál)

Ezek után megkezdtük a felkészülést a barlangba történő leszállásra. Szilárd kijelölte a sorrendet, ellenőrizte mindenkinek a felszerelését, majd elindult a mélybe, és mi követtük őt. Minden helyiségről beszélt.

A túra útvonala:

- Bejárat
A bejáratot a védett, örökzöld Szűrös - Csodabogyó nevű növény veszi körül. Csak a Mecsekben és az Edericsi - fennsíkon tenyészik nagyobb mennyiségben, a barlang névadója. A barlangászok tervezik a lejárat falazattal való megerősítését.
- Poroltó
kb. 4 m hosszú, lejtős talpú, csapadékos időben sáros, száraz időben porzik.
- Rács
A barlang lezárását szolgálja élet és vagyonvédelmi okokból.
□ Nagysága 50 x 50 cm
- Váróterem
A ráctól 2 rövid vaslétrán jutunk le. Eddig volt ismert a barlang 1990. Szeptember 29-ig. Itt vártak a kutatók, hogy Zsanda Géza jut - e valami eredményre, a terem végpontján balra induló szűk hasadékbán.
- Satu - terem
Ide jutott Géza a szűk hasadékbán (Satun) át. Nekünk már nem ezen a szűkületen kellett átvergődnünk, hanem egy bontás és bővítés eredményeként egy kényelmes létrán jutottunk le a terembe. Ez volt az első új terme a rendszernek.
- Elosztó
Egy hármass kereszteződés. Hátunk mögött (ahonnan jöttünk) a Satu - terem, előttünk a Sípálya, balra a Rövidítő - átjáró. Mi erre folytattuk utunk.
- Rövidítő - átjáró
3 m-es vaslétra van beépítve. Miután a létra elfogy 1 m-t a csúszós köveken kell lefele lépkedni. Itt nagyon oda kell figyelni. Utunkat négykézláb folytattuk, nagy kötömbök közt.
- Feneketlen - hasadék
Közel 60 m mély, nagyon szűk , eddig csak hét barlangász járt bent, közülük Szilárd volt az ötödik.
- Cseppkőalagút
Túra útvonalunkba jobb kéz felől csatlakozik be. Hossza 6 m, mell magasságban helyezkedik el, nagysága 60 cm átmérőjű kör alakú.
- Óriás - terem
Hossza 30 m, szélessége 3-4 m, magassága 10-15 m. A terem bejáratánál egy kötél lóg le, egy régebbi akcióra emlékeztetve.
"Salgotarjáni barátom Gubecs mászta ki a kereszthasadékot, hátha ott valami újat talál a magasban. Sajnos nem így történt." - Emlékezik vissza Sziárd. A kötél azóta is ott lóg emlékeztetőnek.
A teremben szép cseppkő képződmények láthatóak.

Cseppkőkéreg: - az egyik a meszes, tiszta fehér.

8. a másik, melyet vasat is tartalmaz sárgás - barnás színű.

Láthatunk még sztalaktitot, heliktitet, sztalagmitot is.

A túrának itt lett volna vége, de Szilárd annyira meg volt velünk elégedve, hogy megmutatta nekünk a barlang nem messze lévő két legcseppkövesebb termét is.

- Meseország

A termet sok és változatos formájú cseppkő díszíti. Található itt 1 m magas álló cseppkő, 3 db gyönyörű szép és nagy cseppkőzászló, a födémről szalmacseppkövek függenek, retek alakú cseppkövek is találhatóak, a falakat cseppkő bekérgeződés díszíti.

- Ötös - termi átjáró

Bejárata egy szűk szilvamag alakú nyílás, 1 m hosszú. Kijárata az Ötös - termi létra felső beszállásánál található.

- Ötös - terem

Öt méter hosszú létrán jutunk le a terembe. Képződmény szegény a terem. Továbbjutás két felé lehetséges innen: 25 - ös akna felé kötél, csak profiknak, illetve a Függőkert felé.

- Függőkert

A barlang jelenleg ismert legcseppkövesebb része. Mese szép. Látható itt 45 db álló cseppkő, több cseppkő oszlop, gyönyörű cseppkőzászlók, több ezer szalmacseppkő, heliktitek.

Itt található a Baldachin és a Vasfüggöny nevű képződmény is. Láthatunk itt sárgarépát utánzó cseppkövet, s a farkánál fogva felakasztott egérre hasonlító alakzatot.

Miután "mindent" végignéztünk, kicsodálkoztuk magunkat, kiindultunk a barlangból. A vizsga után Szilárd mindenkire rákérdezett, ellenőrizve ki mennyire emlékezik vissza arra amit ő mondott. (Nekem a bejáratot kellett elmondanom) A túra során bejárt járatokat, termeket kúszva, négykézláb mászva, sőt hason és háton fekvé is jártuk. Szerencsére állva is. Mégis voltunk páran kiknek pont így tetszett. Igaz, hogy sárosak és fáradtak voltunk, igaz, hogy másnapra színes foltokkal voltunk tarkítva, mégis megérte!

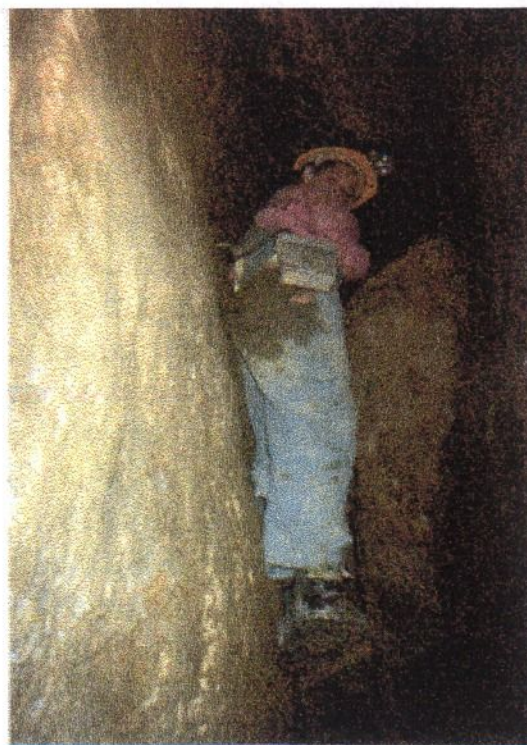
Miután kiértünk, Szilárd elvitt minket a hegytetőn lévő Acheron táborba. Itt sok barlangással megismerkedtem.

- Benkovics Barnabás, barlangkutatással, barlangi fotózással foglalkozik.
- Molnár Györgyi, Barna felesége.
- Lukács Attila (Gubecs), profi sziklamászó, kötéltechnika, barlangkutatás.
- Buda László, fotós, újságíró, hegyászó, barlangkutató.
- "Trabant" Károly, ő a trabanttal úgy közlekedik, mintha harckocsi volna.

- Zsanda Géza, ő volt az első aki bejutott a Csodabogyós rendszerbe.

Tőlük rengeteg történetet hallottunk. Este volt már mikor elköszöntünk újdonsült barátainktól.

Most már egy éve tagja vagyok a Styx Barlangkutató Csoportnak. Az első meghatározó élmény után sok új, izgalmas túrán vettem részt. Ezek során fokozatosan lettem edzettebb, kitartóbb. 1 év alatt megtanultam mi az a segítség. A barlang mélyén nagyon sokat segítünk egymásnak. Nem is lehetne ez másképp. Talán bátrabb is lettem, tudom, vagyok képes. Lent a mélyben a kitartás nagyon fontos. Nem lehet nyafogni, kényeskedni sem. Ha veszélyesnek is tűnik az amit csinálunk, én úgy érzem ez nagyon jó dolog.

Túrázás közben

Készítette: Bicsérdi Judit

8. osztályos tanuló,

a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
által kiírt pályázat második helyezettje.

EGY BARLANGI ÉLMÉNYEM

14 éves tanuló vagyok, a balatonedericsi Nagy Endre Általános Iskolában, jelenleg a Styx Barlangkutató Csoport egyik ifjúsági tagja. A Styx a nevét belépésem után vette fel, szakkörből alakult egyesület.

Ebbe a csoportba 1996. Október 10-én léptem be.

Ez az egész úgy kezdődött, hogy egyik nap az iskolában váratlanul összehívták a 6-7-8. osztályosokat a videoterembe. Először nem tudtunk semmit, de utána közölték velünk, hogy barlangászszakkör indul és lehet jelentkezni rá. Videofilmet vetítettek, fényképeket mutattak, hogy könnyebb legyen a választás. Nekem egyből megtetszett a dolog, mert nagyon szeretem a természetet, és ez olyan dolognak tűnt, amivel még nem találkoztam eddig; lemenni a föld mélyébe vajon milyen lehet? Így rögtön jelentkeztem rá. Legelső foglalkozásunk október 11-én volt. Ezen a foglalkozáson megismerkedtünk a csoportvezetővel, John Szilárddal és egy pár barlangással. Ezenkívül összeírtuk, hogy mit kell beszerezni, és mire kell a legjobban vigyázni. Ilyen például a lámpa, a kobak, az öv, a barlangászoverál, a bakancs és a gumicsizma. A legfontosabb egymásra figyelni a barlangban és egyben a felszínen is. Összesen 30 diák jelentkezett a csoportba, ezt két felé osztották. A szakkörökön általában megbeszéljük mit csinálunk a legközelebbi foglalkozáson, például csomózunk, fényképeket nézünk és beszélgetünk. Szakkör által megismertünk pár csomót, - ilyenek a lapos csomó, sima csomó, nyolcas, kilences, percc, flaschenzug, - mászógépeket, ereszkedőgépek közül a mylon, poignée, nyolcas, csiga, croll, karabíner. A legelső barlang amit láttam, október 12-én a Csodabogyós - barlang volt. A barlang a bejáratot körbeölelő örökzöld növényről, a Csodabogyóról kapta a nevét. Első látásra nagyon megtetszett a barlang, ahhoz képest, hogy elég csúszós és nedves volt lent, de ez sem változtatta meg a véleményemet. Az elmúlt egy év alatt más, közeli barlangokat is megismerhettem, pl. a Böjt - barlang és a Széllik - barlang. Nagyon tetszettek, de főleg a Böjt - barlang, de főleg a Böjt - barlang, mert függőlegesen lefele halad, lábbal és háttal támasztva ereszkedünk le biztosíték nélkül a mélybe. Ez a mélység 15 méter most, de folyamatosan mélyítjük és bontjuk. (ezt az ereszkedést travízásnak nevezzük) Így elmondva veszélyesebbnek és nehezebbeknek tűnik, mint a valóságban, de azért nagyon oda kell figyelni arra, hogy hova rakjuk a lábunkat és a kezünket, mert egy rossz mozdulat és máris baleset történhet. Véleményem szerint egy rossz mozdulat a felszínen (utcán, udvaron, bárhol) is megtörténhet.

Egy héten két barlangász szakkörünk van, ebből az egyik elméleti, a másik óra pedig gyakorlati, ilyen például a barlangjárás, felszíni túra. Általában a gyakorlati napokon hét órát foglalkozunk barlang- és erdőjárással. Talán két foglalkozáson nem voltam jelen az egy év alatt. Egyre jobban érdekelnek a barlang különböző, részemről fel nem fedezett részei, ahova én, mint gyerek

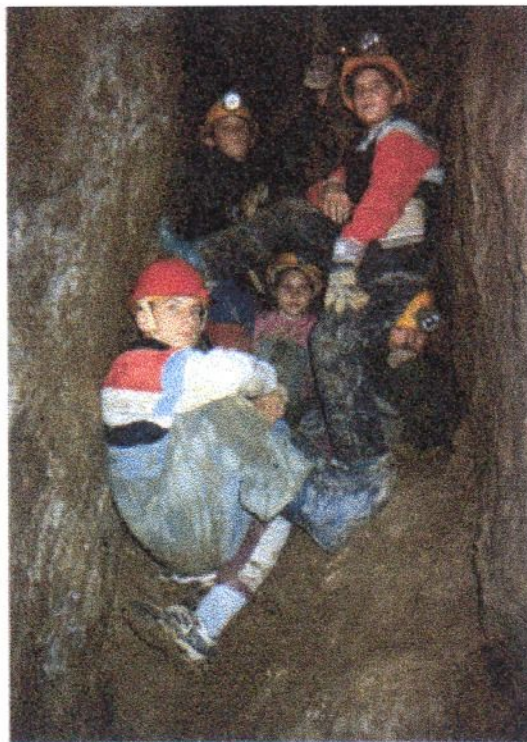
még eljuthatok felnőtt kísérettel. Azok a helyek, amiket eddig láttam, még mindig tartogatnak meglepetéseket. Ilyen például az Óriás - terem, ami rengeteg szépséget zár magába. A cseppkő lefolyások, a cseppkőzászlók, és még sok érdekes dolog. Az Óriás terem nagysága meghaladja a 30 méter szélességet és a 15 méter hosszúságot.

Most augusztusban a profi barlangászok megfelelőnek tartottak pár ifjúsági tagot arra, hogy a barlangban számunkra eddig csak hallomásból ismert részére vigyenek minket. Ez a nyári tábor ideje alatt történt, amikor több más barlangkutató csoport is táborozott a barlang melletti tisztáson. Erre a barlangtúrára összesen tizen indultunk el. A szokásos előkészületek - kobak , lámpa felvétele, ellenőrzése, a sorrend megbeszélése, (ki, ki után következik) után elkezdtük a leereszkedést. Lent a mélyben jöttek sorba az ismerős helyek: Váróterem, Fejenállós terem, Elosztó, Sípálya, Eiffel torony, Bársony terem, Vetődéses terem. Ezeket a helyeket négykézláb, kúszva, csúszva (és ritkán szerencsére állva) közelítettük meg. Végig egymásra figyelve (az előttünk és mögöttünk levőt különösen) tempósan, de óvatosan mentünk. Ezután jöttek a nehezebb részek! A barlang ezen része kevésbé cseppköves túrarészen van, minden "termet" máshogy közelítünk meg. Lehet, hogy ez másnak furcsán hangzik, de akkor ott csinálni és átélni jó és érdekes. Az ismerős termek után jöttek a nehezebbek. A következő rész a Marianna árok volt. Azért ezt a nevet kapta, mert olyan ritka és olyan érdekes ez a hely, mint a Marianna név. (Nem rólam kapta a nevet) Ez a rész nagyon veszélyes a többihez képest. Lefele haladva egy párkányon kellett lépkedni és háttal a falat támasztva ereszkedtünk le. Nagyon nehéz az a haladási forma, mert egy rossz mozdulat és megtörténhet a baj. Ez a hely elég sáros és vizes is volt. Ezen a helyen áthaladva elérkeztünk a Katedrálisba. Itt 15 méter mélyre kellett leereszkedni, travízva. Ez a terem a nevét katedrális alakjáról kapta. Különösen tetszett ez a hely, mert teljesen új mászási módokat ismertem meg, és nagyon jó érzés az, hogy én már voltam itt, és tudom ezeket a "gyakorlatokat". A katedrális után már csurom sárosak és vizesek voltunk, így nehezebb is volt mozogni. Mindezt félretéve folytattuk utunkat a Piramisba. A terem hosszú, piramis alakú. Ezt a helyet már pihenőnek is vehettük volna, mert itt nem kellett semmi nehezebbet csinálni, csak nézelődtünk, és közelebről megismerhettük ezt a teljesen ismeretlen helyet. Itt sem volt olyan sok cseppkő (szalmacseppkő, függőcseppkő) inkább cseppkő lefolyások, cseppkőzászlók találhatók. A sok nézelődés után kezdtünk befelé haladni. Visszafelé már sokkal könnyebb volt, mint lefelé menet, mert már tudtuk, hogyan, hol, mit kell használni ahhoz, hogy kijussunk. Kifele menet a Piramisból a Katedrálisba jutunk. A Katedrálisba a travízást nem lefele, hanem felfele kellett csinálni. Kifele haladva sorba jöttek a termek: Piramis, Katedrális, Marianna - árok, Vetődéses - terem, Bársony - terem, Eiffel - torony, Sípálya, Elosztó, Fejenállós - terem Váróterem, Poroltó, rács és végül a Felszín. Élményeinket a barlangból kiérve megbeszéltük. Abban egyet értett mindenki, hogy ez egy kemény túra volt, ezért eléggé büszkék voltunk magunkra.

Megtanultam a barlangászat során, hogy figyeljek ne csak magamra, hanem a másokra is, hogy mit jelent segíteni a másikon, s azt is, hogy az olyan természeti csodákat, mint a cseppkövek, nem szabad károsítani, rongálni.

Sajnos a Csodabogyós - barlangba is "látogatnak" néha hívatlan vendégek, akik letördelik a sok ezer év alatt keletkezett csodálatos képződményeket, pedig a barlang látogatók előtt le van zárva, mégis felfeszítik néhányan a rácsot. Érthetetlenül állunk mindig az ilyen cselekedetek előtt.

Remélem, hogy sok túrán vehetek még részt, és minél több embernek tudjuk megmutatni, falunk felett elhelyezkedő csodát.

Készítette: Tar - Lukács Marianna

8. osztályos tanuló,

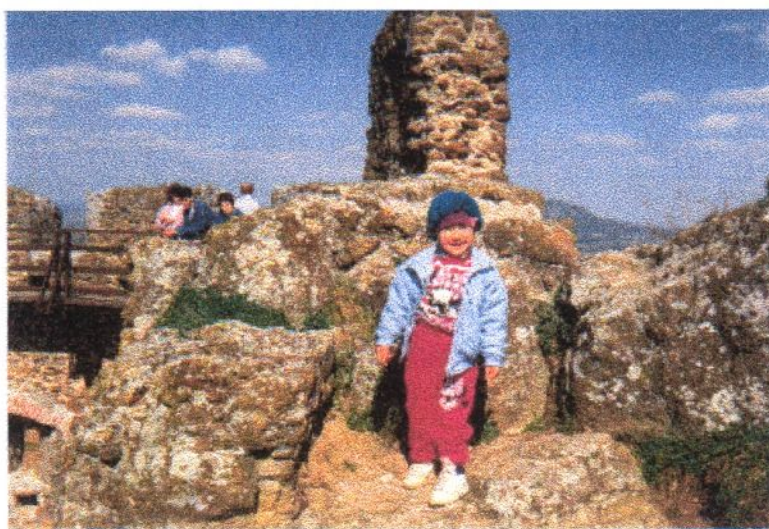
a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
által kiírt pályázat első helyezettje.

VI.C./1.: KIRÁNDULÁS A TAPOLCAI - MEDENCE VULKÁNI TANÚHEGYEIN

1997. őszén csoportunk sokat szerepelt újságokban, televízióban, rádióban. Ennek köszönhető, hogy felkeresett telefonon bennünket egy szigligeti idős úr, aki nagyon érdekes dologra hívta fel a figyelmünket. November 15-én látogatást tettünk Káli Ferenc, Szigliget, Szabadság u. 4. szám alatti lakosnál.

Feri bácsi egy hosszú alagútról mesélt, amelyik a Szigligeti Várból indul és valószínűleg a tőle több kilométerre lévő csonka toronyig húzódik, ugyanis itt sírásás közben találtak beomlott üregeket. (Ezek a homokos talaj miatt omlottak be.)

Beszámolója szerint 1932. tavaszán ő maga is látta az alagút bejáratát a vár alatt, egy sziklarepedés mögött korhadt faajtó volt látható, amire az idők folyamán kövek és föld omlott, elzárva ezzel a bejáratot.

Káli úr kérésére 1932-ben két szakképzett bányász megpróbálta kibontani az omladékot és bejutni az alagútba, de sajnos nem jártak szerencsével. Mivel az omlás tovább növekedett és a vár lakótornyának egyik pillére a jelzett terület felett van, a munkát így nem folytathatták tovább.

Mi is megvizsgáltuk a jelzett területet, de sajnos nem találtuk meg az alagút faajtójának lehetséges helyét. A későbbiekben megpróbáljuk kideríteni az alagút valós létét.

A hegy anyaga vulkáni tufa, amelyben a templom mögötti területen egy kb. 20 m. széles sávban bazalt található, egészen a vár aljáig. Eszterhás István - a Nemzetközi Vulkanoszpeleológiai Kollektíva Elnöke - egy érdekes jelenségre hívta fel a figyelmünket. A tufa és a bazalt határán található egy explóziós tölcsér, amely a lávából kiáramló gázok-gőzök hatására alakult ki. Vízszintes elhelyezkedésű, hossza kb. 1,5 m, ember szélességű. Valamikor hosszabb volt

ennél (erről néhány jellegzetes alakú kő tesz tanúbizonyságot), de a várépítők a magasabb köveket lekalapálták, hogy ne zavarják a szabad lelátást a várból.

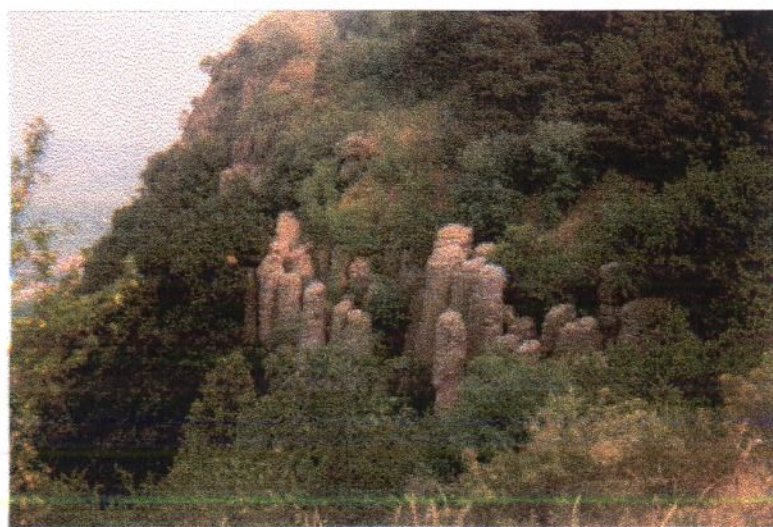
A vár öregtornyának darabjai mellől csodálatos a kilátás, már csak ezért is érdemes ide felkapaszkodni. A Balatontól kezdve a Keszthelyi-hegységen, a Tapolcai-medence bazalthegeyein át a Bakony déli vonulatáig terjed kilátásunk, a Kab-hegy érdekes letörése zárja a nagy távlatú képet.

Következő állomásunk a Szent György-hegy volt, ahol megvizsgáltuk a "Jég barlangnál" kimélyített kutatóárkokat, valamint klimatológiai megfigyelést végeztünk. (Ennek eredményei a "Klimatológiai megfigyelések" fejezetben olvashatóak.)

Szalonnasütés után kirándultunk a hegyen, megtekintettük a bazaltorgonákat. Általános iskolás tagtársaink vezették a túrát, térképek és turistajelzések segítségével. Hiszen nekik nem csak a barlangjárás alapjait kell elsajátítani, hanem a sátorverés, tábori életet, tájékozódást és hasonló dolgokat is. Csoportunk különös figyelmet fordít erre is.

A turistaház felett láthatók a bazaltorgonák. Az orgonák alatti területet a kispáti Önkormányzat dolgozói csodálatosan kitisztították (kiirtották a bozótot, összegyűjtötték a szemetet), a kitermelt fából pedig kényelmes lépcsőket alakítottak ki, illetve a meglévőket javították ki, amelyek az orgonák mellett vezetnek fel a tetőre, a kilátóhoz. Innét át lehet mászni az orgonák tetejére, ahonnan csodálatos kilátás nyílik.

A világhírű bazaltorgonák, népnyelven kőzsákok kialakulásának folyamata a következő: az 1330 °C körüli hőmérsékleten kiömlő bazaltláva nem egyformán hűl le, és ilyen esetekben a már előbb kikristályosodott ásványszemek központokká lesznek, ahonnan a kihülés a felület minden irányában egyenlő mértékben terjed tovább és kihülési közök keletkeznek. Ha a kihülés a felület alatt tovább folytatódik, akkor öt-, hat-, vagy sokszögletű oszlopok képződnek. A Szent György-hegy északkeleti oldalán 1-2 m. átmérőjű bazaltorgonák óriási pénzszlopok módjára sorakoznak.

Megrendítő az oszlopok látványa a turistaház felől is, de felülről a hegy tetejéről láthatjuk a gyeptakaróból kiemelkedő oszlopokat, lejjebb a már szabad oszlopokat, közeiket, a korongos elválásokat, amelyeket ilyen tökéletes formában sehol máshol hazánkban nem láthatunk.

A Tarányi-pince közelében oroszlán fejet ábrázoló oszlopból folyik a feljebb a Főkútban összegyűjtött és a bazalt alól fakadó forrás vize, amit Oroszlánfejű kútnak hívnak.

Túránk utolsó állomása a Csobánc-hegy volt.

A hegy oldalán kiválóan látható a felszínre törő bazaltláva áramlási iránya. A tetőn megnéztük az egykori Csobánc-várának maradványait.

Eötvös Károly Balatoni utazás című könyvében így ír Csobánc-váráról:

" Romvár, kőhalmaz, roskadó falak, büszke múltnak szomorú emlékei, annyi dicsőségnek temetője, annyi nemzeti bűnnek hirdetője! "

Készítette: Sikos Zoltán

VI.C/2.: FELSZÍNI TÚRÁK AZ EDERICSI - FENNSÍKON

Az elmúlt évben két túrát hajtottunk végre az Edericsi-fennsíkon. Az elsőre január 9-én került sor. A túra célja a fennsíkon ismertvíznyelők és barlangok huzatolásának, kigőzölésének vizsgálata volt. Az időjárás kissé párás volt, a levegő hőmérséklete -5°C volt, és a tájat 10 cm-es hó borította. Ez lehetővé tenné esetleges új barlangok, víznyelők kilétének felderítését, az általuk kibocsátott melegebb levegő hatására megolvadt hó.

Vizsgált objektumok:

- Széllik - barlang, erősen behúzó légáram.
- Csodabogyós - barlang, messziről látható kigőzölés, erősen kihúzó légáram
- Medvehagymás - barlang, gyenge kigőzölés
- 35-ös erdészeti kőnél levő nyelő: a vizsgált funkciók nem érzékelhetők.
- Vaddisznós - barlang: erősen kihúzó légáram, látható kigőzöléssel
- Nagy - nyelő: légmozgás, kigőzölés nem érzékelhető.
- November 7. - barlang: erősen kihúzó légáram, kigőzölés látható.

Túraútvonalunkon eddig ismeretlen barlangot, kigőzölést sajnos nem találtunk.

- John Szilárd
- Szabó Béla
- Sikos Zoltán

A második túrára a Styx Barlangkutató Csoport megalakulása után néhány nappal került sor, február 8-án. Ez szintén havas túra volt, a levegő hőmérséklete megegyezett az előző túrán mért hőmérséklettel.

Az Acheron Barlangkutató Szakosztályból kivált tagok és az új általános iskolás tagok vettek részt a túrán.

A résztvevők megismerkedhettek a fennsíkon található karsztjelenségekkel, valamint a barlangok és víznyelők elhelyezkedésével. A megvizsgált objektumok ugyanazokat a jelenségeket mutatták, mint az előző túra alkalmával. Megvizsgáltuk a Csodabogyós - barlang lezárását, mivel az elmúlt időszakban több alkalommal idegenek hatoltak be a barlangba, erőszakkal. Rendellenességet nem tapasztaltunk.

Szemléltettük az exhalálás-inhalálás jelenségét a Csodabogyós-, Széllik-barlangok rendszerén. Ezt a jelenséget a külső hőmérséklet változása szabályozza. A barlang levegőjének hőmérséklete egész évben állandó, $9,5^{\circ}\text{C}$. Ha a környezet levegőjének hőmérséklete ez alá esik a barlangból a levegő

kifelé áramlik, a Széllik - barlang pedig befelé húz. (Minél hidegebb van, annál erősebb ez a folyamat.) Ha a levegő melegebb a barlangi levegőnél, akkor a légáramlás megfordul. Ez is bizonyítja, hogy a két barlang között levegő összeköttetés van. Másrészt füstpróbával is sikerült bizonyítani az összeköttetést.

A vizsgált időpontban a Csodabogyós - barlang kifelé húzott, messziről látható kigőzöléssel, a Széllik - barlang pedig befelé.

Az erős behúzó légáram hatására vastag jégkéreg alakult ki a barlang szájánál.

Készítette: Sikos Zoltán

VI. D. CZÁRÁN GYULA EMLÉKTÚRA

Erdély kapujában . . .

(Kirándulás a Bihar - hegységben)

Régi, nagy álom vált valóra 1997. őszén, amikor az MKBT szervezésében kijutottam Romániába. Erdélyt sajnos nem sikerült bejárni, de a Bihar - hegység egy kis részét megtekintettük, ami lenyűgöző látványt nyújtott, és örök emlék marad számomra. A Bihar - hegységet nevezik egyébként "Erdély kapujának". Csoportunkból összesen hat fő vett részt a túrán, és hasonló élményekkel és tapasztalatokkal tértek haza, mint én.

Október 23-án reggel az MTESZ Székháza előtt volt a gyülekező, innét indult a buszunk. Ártádon rövid pihenő és várakozás után átjutottunk a határon. Nagyváradon felvettük a túravezetőnket Huszár Istvánt. Beceneve Gid volt, ami románul annyit jelent, hogy túravezető.

Tenken megálltunk Szuhai Alexandrunál, aki egyébként hivatásos fotós. Beszámolót tartott barlangi élményeiről, közben az általa készített csodálatos barlangi fotókban gyönyörködhattünk.

Délután 3 óra körül érkeztünk Menyházára, ahol rövid megemlékezés keretében megkoszorúztuk Seprősi Czárán Gyula sírját. (Születésének 150. évfordulója alkalmából szervezték ezt a túrát.)

Czárán Gyula - apja halála után - nekilátott nagy álma megvalósításának, a Bihar - hegység turisztikai feltárásának és kiépítésének. 15 év alatt több, mint 1000 km turistautat épített ki és látott el jelzésekkel. Ő volt Biharfüred névadója, nevéhez fűződik az első bihari turistakalauz, amely a hegység első teljes túrakalauza volt. Barlangfeltáró és leíró munkái is jelentősek. (Mézedi - barlang, Zichy - barlang)

Másnap átutaztunk Petroszba. Az időjárás nagyon kellemes volt, még talán jobb, mint itthon. Pedig mi ennél sokkal rosszabbra számítottunk. Tapasztaltabb emberek elmondása szerint ilyenkor itt nagyon hideg van, sőt még a hó is eshet. Túraleírások pedig arról számolnak be, hogy az év 365 napjából itt 360 nap esik az eső. Szerencsénkre a 4 napos túránk pont abba az időszakba esett, amikor egyetlen csepp csapadék sem hullott.

Petroszból egy szűk hegyi úton, a Köves - Kőrös patak mellett haladva, egyórányi buszozás után megérkeztünk Boga-telepre, a szálláshelyünkre. 6 fő csapatunk Irenke néni Mézeskalács házában kapott szállást. (A ház falára hatalmas piros szív volt festve)

Busszal indultunk fel a Pádis - fennsíkra. Az út, ami kb. 12 km hosszú, 1,5 órát vett igénybe, olyan szerpentin, ahol a busz épphogy el tudott fordulni. Az volt a szerencse, hogy a sofőr nem tudott megfordulni különben vissza vitt volna bennünket. Ragyogó napsütésben érkeztünk fel a fennsíkra, csodálatos környezet fogadott bennünket.

Pádis - fennsík

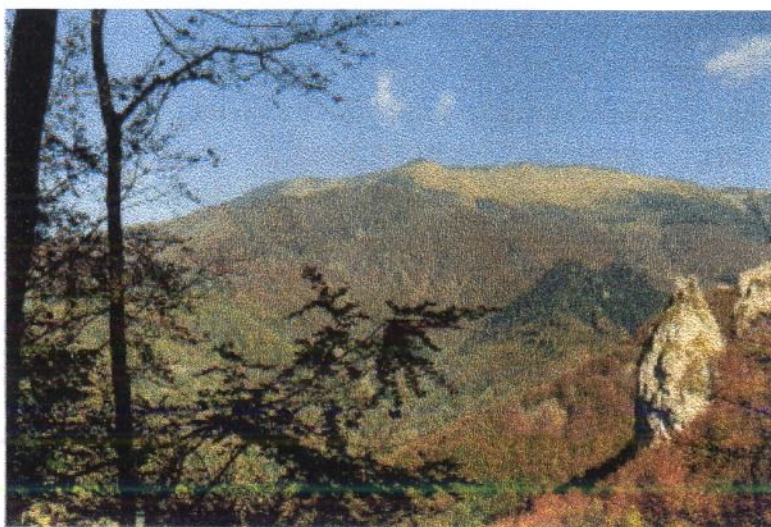
Innét gyalogosan jutottunk fel a Boga - kőhöz 1400 m magasságba, ahol isteni kilátás fogadott volna, ha időközben nem ereszkedik le egy hatalmas felhő.

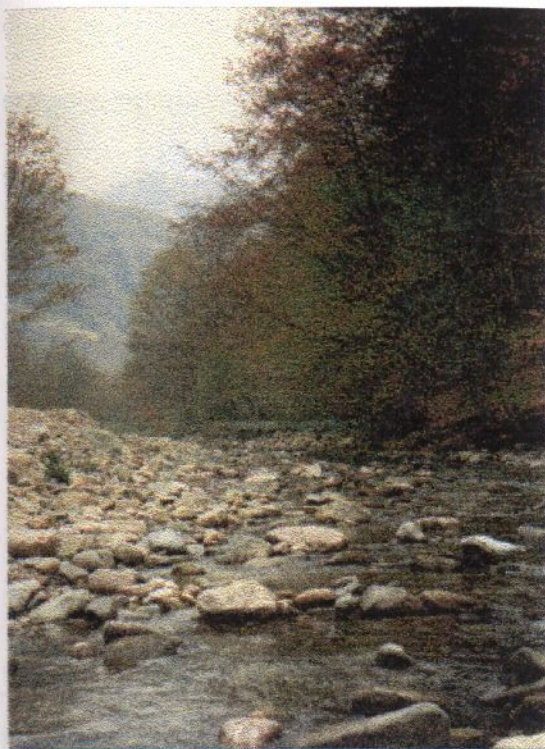
Rövid gyalogtúra után a Szamos - bazárt tekinthettük meg, monumentális csarnoktermeivel, majd a barlangon keresztül folyó patak mentén kialakult vízesésben gyönyörködhettünk.

Október 25-én szombaton az előző napi megpróbáltatások miatt a busz vezetője nem vállalta, hogy felvisz minket a fennsíkra. A csapat egyik fele felvitette magát bérelt busszal. A többiek gyalog mentek fel a fennsíkra, ahol a Csodavárat és a Flóra - rétet tekintették meg.

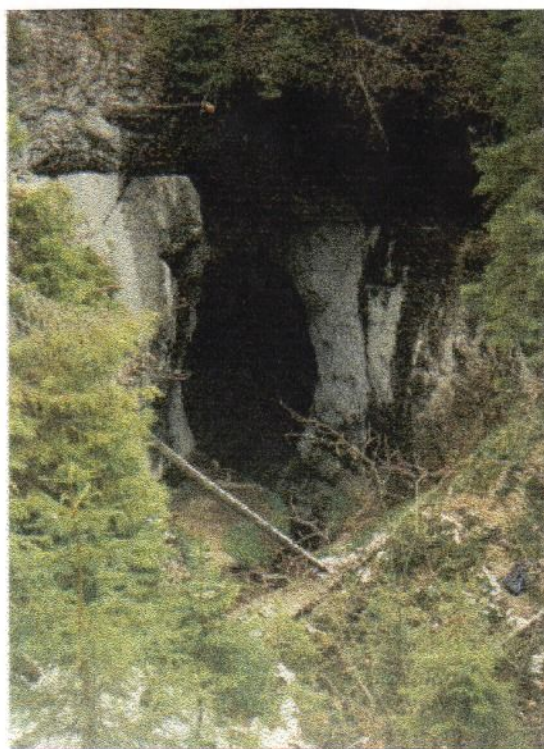
Néhányan Irenke néni vezetésével megnéztük a Schmidl - vízesést. (Vezetőnk egyébként képzett bihari túravezető.) Majd a Három Királyok vízesést látogattuk meg, ahova a vízesés felől csörgedező patak kövei között ugrálva jutottunk fel. A víz két hatalmas sziklaszirt között zúg le kb. 15 m magasból. Erről a sziklaszirtról lenyűgöző panoráma nyílik a Boga - völgy, valamint a szemben fekvő magasabb hegyek felé.

Az 1400 m magas hegy előterében a Bulz - kő látható.

Köves - Körös patak

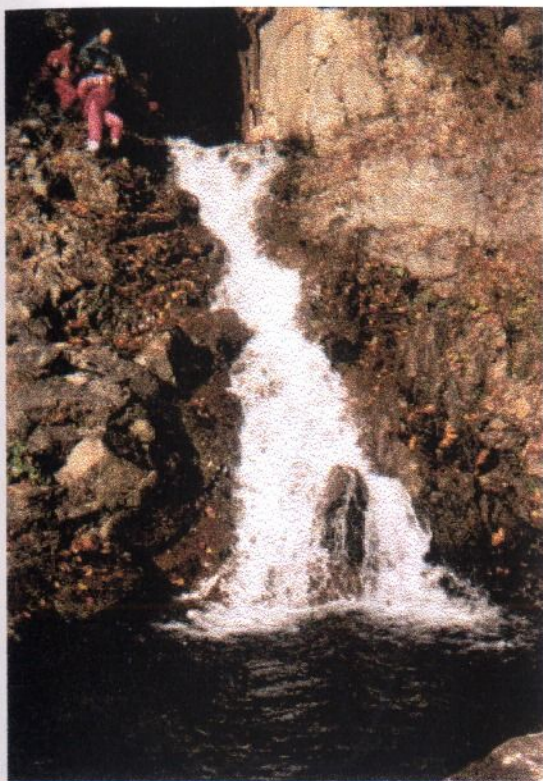

A Szamos- bazar monumentális
barlangjának bejárata

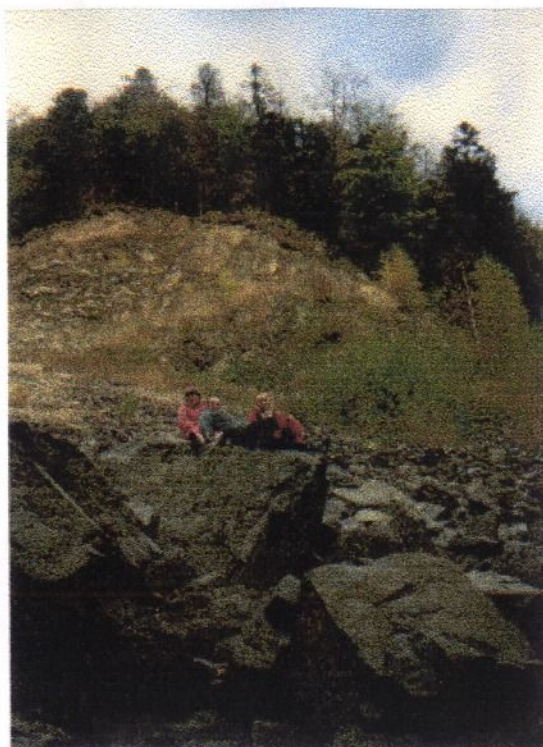
A harmadik vízesés amit megtekintettünk a Bulbuc - vízesés volt, amely egy elhagyott uránbánya falából, egy "boltíves ajtón" át jut a külszínre. A bányaudvarban óriási méretű gránit tömbökből álló kőtenger látható.

Vasárnap reggel indultunk haza. Útközben megálltunk Kiskohnál, a Medve - barlangnál. A barlangot 1975-ben, márványbányászat közben fedezték fel. A felső szint 850 m hosszú, a látogatók számára ez a rész nyitott, az alsó szint tudományos rezervátum, az itt található barlangi medve csontok miatt. A barlangban 15000 évvel ezelőtt 142 barlangi medve élt, egy természeti katasztrófa miatt bent rekedtek és elpusztultak. A barlang végében látható egy teljes barlangi medve csontváz. Mindemellett számos ritka cseppkőképződményben gyönyörködhettünk még.

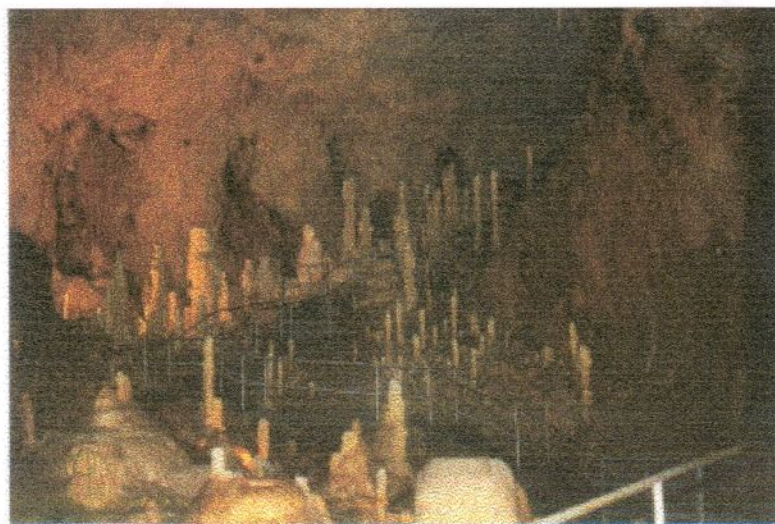
Túránk utolsó állomása a Mézedi - barlang volt. A barlang méreteit a Szamos - bazaréhoz lehet hasonlítani, azonban ez látnivalókban rendkívül gazdag. A hófehér cseppkőképződmények mellett érdemes megemlíteni azt az impozáns természetes hidat, ahol az alsó és a felső szint keresztezi egymást.

Bulbuc - vízesés

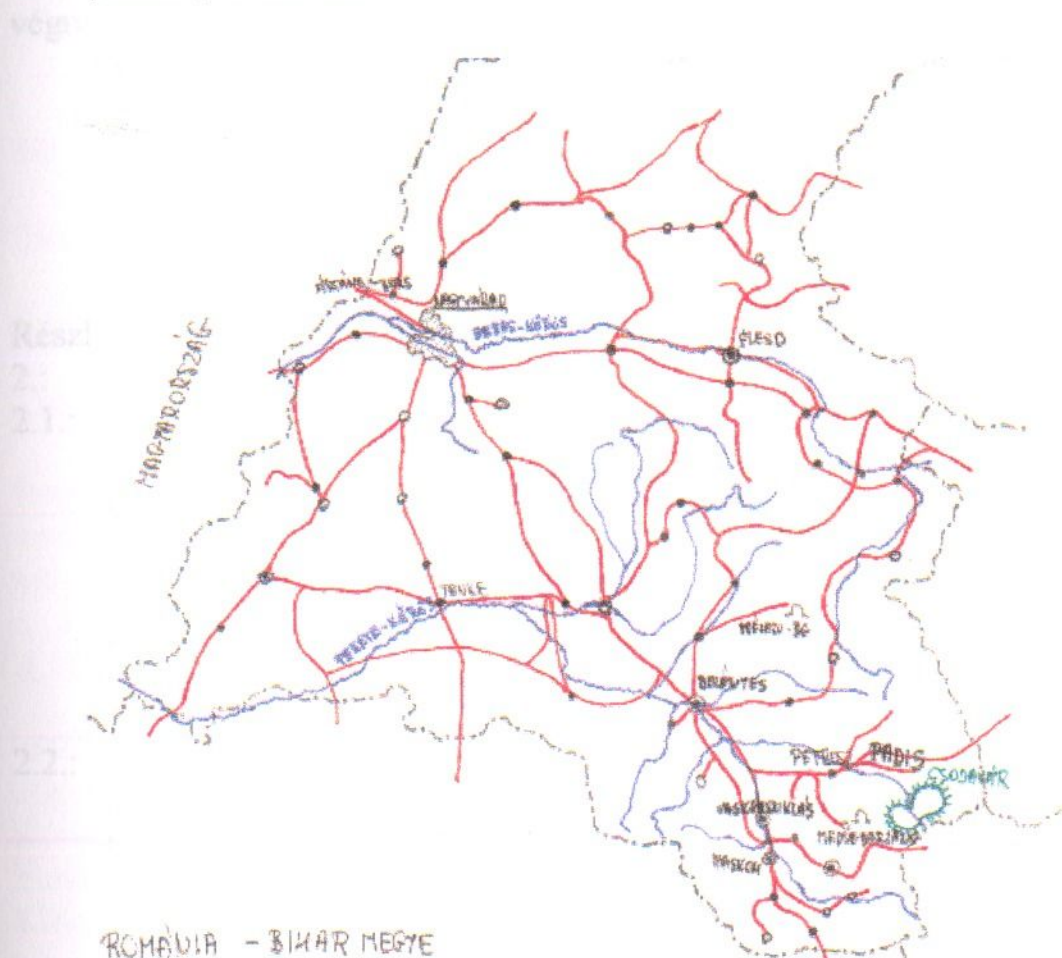
Kőtenger az uránbányában

Medve - barlang

Sajnos az idő rövidsége miatt kevés érdekes látnivalót sikerült megtekinteni. Tervezzük egy hosszabb időtartamú túra lebonyolítását, tapasztalatszerzés szempontjából is, hiszen ezen a karsztvidéken szinte az összes létező karsztjelenség előfordul.

Készítette: Sikos Zoltán

VI.E. BAKONYI BARLANGI MENTŐSZOLGÁLAT

A Bakonyi Barlangi Mentőszolgálat (BBMSz) kezdetben az Alba Regia Barlangkutató Csoportra épült. 1997. februárjában a BBMSz tagbővítést hajtott végre. A tagbővítés után a következő csoportok alkotják a BBMSz-t:

- ◆ Alba Regia (Csőszpuszta)
- ◆ Gerecse Barlangkutató Csoport (Tatabánya)
- ◆ Plecotus Barlangkutató Csoport (Tapolca)
- ◆ STYX Barlangkutató Csoport (Balatonederics)
- ◆ Veszprémi Egyetemi Barlangkutató Csoport (Veszprém)

Részlet a BBMSz működési szabályzatából:

2.: A mentőszolgálat célja:

2.1.: Az MSz önállóan a következő feladatokat vállalja:

- a: Működési területén lévő barlangokból társmentés elvégzését.
- b: Egyéb barlangi balesetknél a sérült elsősegélyben részesítését, orvosi engedélyre felszínre szállítását.
- c: Nagy valószínűséggel barlangokban eltűnt személyek felkutatását.
- d: Szikláról, szakadékról való mentést.
- e: Kútból való mentést.

2.2.: Az MSz segítséget tud felajánlani a következő eseteknél:

- a: Romos épületekből, pincékből való mentésnél.
- b: Összedőlt épület romjai alól való mentésnél.
- c: Erdőben eltévedt személyek felkutatásánál.

2.3.: Felkérésre együttműködik a többi barlangi mentőszervezetekkel, valamint hivatalos szervekkel: mentők, tűzoltók, rendőrség, polgári védelem.

2.5.: Nem lehet az MSz célja, hogy más társszervezetekkel rivalizáljon. Tevékenységünket alapvetően a működési területünkön bajbajutott személyek megsegítésére, támogatására hoztuk létre.

2.6.: Nem kívánunk profi módon, hivatásszerűen működni. Az egyesület önkéntes alapon működik. Mindenki saját felelőségére vesz benne részt.

A Styx Barlangkutató Csoportból a következő személyek tagjai a BBMSz-nek:

Név	Styx B. Cs.-bani funkciója	BBMSz-beni funkciója
John Szilárd	Elnök	Riasztás vezető a balatonedericsi területen
Sikos Zoltán	Elnökhelyettes	Tag
Sikos Szilvia	SZB tag	Riasztás vezető helyettes
Bogdán Tamás	Tag	Próbaidős tag
Kocsis Zsuzsa	Szakosztályvezető	Próbaidős tag

Bogdán Tamás tagtársunk 1997. év szeptemberétől Rendőrtiszti Főiskolára jár tanulni, ezért szabadidejével nemcsak maga rendelkezik, így a BBMSz-ben nem tud teljes értékű munkát végezni.

A BBMSz 1997-ben tartott gyakorlatai:

1997. március 22-23.

Helyszín: Tapolca, Kórház - barlang, Kincses - gödör

Kórház - barlang: Mentés a Tavas - ágból. Mentést nehezítették a szűk, kuszodaszerű járatok.

Kincses - gödör: Flaschenzug építés, aknából történő mentés gyakorlása.

1997. június 28-29.

Helyszín: Csöszpuszta

Alba - Regia barlang Bertalan - ágából való mentés.

Mentést nehezítő tényezők: CO₂, szűkület, sár, aknák,

A fent jelzett időpontokban megrendezésére került gyakorlatokban a STYX tagjai ott voltak, a gyakorlatok eredményesen zárultak.

1997. november 15-16.

Helyszín: Tatabánya, Keselőhegy

A gyakorlaton a STYX sajnos nem tudott részt venni.

Egyéb:

- Túrát vezetünk az MSz tagjainak a Csodabogyós - barlangban.
- John Szilárd elkészítette a Csodabogyós - barlang mentési tervezetét.
- Kívülállóknak mentési bemutatók tartása.
- 1997 november 7-9. Között barlangkutatók szakmai találkozásán a Mentőforumon John Szilárd tartott előadást a BBMSz munkájáról.

VI. F. SZEZONNYITÓ

Balatonedericsen már hagyománynak számít a strandi szezonnyitó lebonyolítása, amikor sportrendezvényekkel, zenés-táncos bemutatókkal, ünnepélyes keretek között nyitják meg a nyári szezont. Így történt ez 1997. június 1-én is, itt csoportunk is részt vett a programok lebonyolításában, egész napos bemutatót tartottunk.

Rendezvényünk három helyszínen folyt párhuzamosan, délelőtt 10 órától egészen délután 5 óráig.

Első helyszínen mentési bemutatókat tartottunk. Csoportunkból 3 fő tagja a Bakonyi Barlangi Mentőszolgálatnak.

Az egyik mentési gyakorlatnál a sérültet "Flaschenzug" segítségével két ember húzta ki egy képzeletbeli aknából. A második egyszemélyes mentés volt, a sérültet kötélről kellett lehozni. Sok laikus ember iszonyodik a barlangoktól, azt mondják, hogy beszorulnak, félelemérzetük van. Mások pedig azért nem mernek lemenni, mert iskolás korukban sem tudtak felmászni a kötélen, nemhogy most.

A második helyszínen pedig tartottunk kötéletechnikai bemutatót. Az érdeklődők kipróbálhatták az általunk használt "frog" technikát. Akik már biztonságosan feljutottak a kötélen egy kifeszített kötélpályán csiga segítségével lecsúszhattak a földre. (A kötélen kb. 5 méter magasan egy faághoz volt kikötve.) Ez a bemutató vonzotta a legtöbb érdeklődőt.

A harmadik helyszínen egy vízszintes kötélpályán kellett átjutni a vállalkozó szelleműeknek, természetesen biztosítással.

Készítette:

Sikos Zoltán

VI. F. DR. NAGY ENDRE EMLÉKNAP

Mint köztudott Dr. Nagy Endre híres Afrika kutató és vadász volt.

Néhány évvel ezelőtt Balatonedericsen hozta létre az Afrika Múzeumot. Sajnálatos halála után minden évben megemlékeznek róla, kétnapos rendezvény keretében. Az elmúlt évben az Acheron Barlangkutató Csoport és kis helyi csoportunk barlangi nyílt napokat rendezett, óriási sikerrel. Két nap leforgása alatt közel 60 ember tett látogatást a Csodabogyós - barlangban.

1997. június 1-én a balatonedericsi strandnyitón tartottunk egész napos kötéltechnikai- és mentési bemutatót. (A Styx Barlangkutató Csoportból 3 fő tagja a nemrégiben megalakult Bakonyi Barlangi Mentőszolgálatnak) Az érdeklődők kipróbálhatták az általunk használt "frog" technikát és mentési gyakorlatokat mutattak be.

A sikeren felbuzdulva, polgármesterünk felkérésére kötéltechnikai bemutatót tartottunk a Nagy Endre Emléknapok rendezvényeinek egyik programjaként, július 13-án.

Elsőként egy barlangi aknából való mentést imitáltunk. A mélységet egy erős faágra kötött kötel segítségével értük el. A sérült a földön (akna alján) feküdt. Két mentést végző ember kiépített egy "flaschenzug"-ot, majd óvatosan felhúzták (az akna tetejében) miközben harmadik társuk egy kötélén kísérte a sérültet.

A második bemutatonál a barlangászt a kötélén érte a baleset. A segítségnyújtó felmászott a sérült kötélén, a bajbajutott fölé. A mentő óvatosan önmagához "kötötte" a sérültet, "kiszerezte" a kötélből, majd a sérülttel együtt leereszkedett, ahol társai várták és biztonságba helyezték.

A visszajelzésekből ítélve ezek a bemutatók rendkívül látványosak és a mentőszolgálat tagjainak is nagyon fontosak.

Készítette:

Sikos Zoltán

VI.F. BARLANGI NYÍLTNAP

Időpont: 1997. Június 22.

Helyszín: Csodabogyós - barlang, és mellette lévő fennsík

Rendezvény célja: Azon tagok, pártoló tagok számára, akik rendszeres kutatómunkában nem vesznek részt, a kutatási eredmények bemutatása, rövid barlangtúra keretében.

Részvevők száma: 60 fő

A nap eseményei röviden:

- Reggel 9 órakor gyülekező John Szilárd házánál. Rövid eligazítás, majd ezt követően három autó a felszerelésekkel elindul a cél felé. A többiek gyalog, könnyített felszereléssel az általunk ritkán járt, enyhén meredek úton vágnak neki a hegynek.
- 10 órakor már mindenki a fennsíkon van. Az első leszállócsapat elkezd a felkészülést a leszálláshoz. A többieket, hogy ne lábatlankodjanak, tüzelőért küldtem (John), illetve konyhai kisegítő munkára.
- 10 óra 30 perckor elkezdjük a leszállást a barlangba. Akik még nem voltak barlangban (első áldozók) nehéz szívvel búcsúztatják a hozzátartozók.

- 12 óra első túra kiszáll a barlangból. (élménybeszámolók, örömkönnnyek, nyakba borulás)
- 12 óra 30 perc a második csapat is leszáll a barlangba.
- 14 óra második csapat kiszáll a barlangból, hasonló jelenségek közepette mint az elsők. Ebéd.
- 14 óra 30 perc a harmadik csapat is elkezd a leszállást.
- 16 óra a harmadik csapat kiszáll a barlangból.
- 16 óra 30 a negyedik csapat leszáll a barlangba.
- 18 óra az utolsó ember is elhagyja a barlangot.

A túrák vezetője John Szilárd. A túrák összetétele: minden 3. vendégre 1 barlangkutató vigyázott és segített.

A nap eseményeinek rövid értékelése:

- A barlangi túrák rendben, fegyelmezetten zajlottak.
  - A felszínen maradtak nagy mennyiségű száraz fadarabokat hordtak össze, tüzelni.
  - A tűzrakás egy helyen katlanban történt. Itt főtt a résztvevőknek a finom bográcsgulyás.
  - Ihász Imre ácsmester, a tűzrakóhely köré ülőket gyártott. Ígéretet tett a fa kisház tetőszerkezetének renoválására is.
  - Kb. 30 fő (a hozzátartozók) nagyon elfáradtak. Ifjúsági tagjaink is bebizonyították, hogy jobban bírják az effajta terhelést, mint szüleik.
- Ezen a napon barlangász és vendég, egyaránt nagyon jól érezte magát.
Csoportunk megbecsülése környezetünkben tovább nőtt.

Készítette:
John Szilárd

VI.F. TÚRAVEZETÉS A HELYI POLGÁRŐRSÉGNEK

Időpont: 1997. Szeptember 13.

Helyszín: Csodabogyós - barlang, és a mellette lévő fennsík.

Túra célja: Az 1997. Augusztus 10-én észlelt barlangi betörés után, a helyi polgárőrség fokozottabban figyelte az ilyen cselekmények elkövetésével gyanúsítható személyeket.

Munkájukat, fáradozásukat megköszönve nyújtottuk számukra a barlangi túrát. Így már ők is láthatták, hogy mire is vigyáznak.

Részvevők létszáma: 30 fő, ebből 24 polgárőr és családtag, 6 fő barlangkutató.

A nap eseményei röviden:

- 9 órakor gyülekező John Szilárdék házánál. Rövid eligazítás, majd ezt követően Szőke Tamás egy Uaz-zal és a felszereléssel elindul a cél felé. A többiek gyalog vágnak neki a hegynek. A meredeken emelkedő utat választják, melyet mi is használunk a barlang megközelítéséhez. Az indokuk pedig: "Ők is vannak olyan kemény srácok, mint a barlangászok". Ezt az állításukat - úgy vettük észre - már a lejtő (domb) közepén visszavonták volna. Akkor már mentek volna a lankás úton is, de hát a betyár becsület is kötözzé őket. A lankás út pedig a hegy másik oldalán található. Ennyi pluszt még ők sem vállalnak.
- 10 óra: megérkezés a fennsíkra.
Tűzrakás, első csapat készülődik a leszálláshoz.
- 10 óra 30 perc:
Első csapat leszáll a barlangba. A felszínen elkezdődik az ételek készítése.
Túravezető: John Szilárd
- 12 órakor: Az első túra kiszáll a barlangból. Ugyanakkor Sikos Szilvia vezetésével elindul a második túra.

- 13 óra 30 perc: A második túra is kiszáll a barlangból. Kezdetét veheti az ebéd. A menü: Bográcsgulyás sertéshússal, Szarvaspörkölt, burgonyával. A vadhúst Barcza Jenő vadász ajánlotta fel, a többi ételt és italt a polgárőrség, és tagjai.

Túraútvonal: Bejárat, Óriás - terem, Meseország, Függőkert a karzatig.

- 14 órakor kezdetét veszi a hármasszámú túra.

Túra útvonala: Bejárat, Óriás - terem, Szív - terem, Lián - terem, Homok - terem, Bosszantó, Függőkert, Ötös terem, Meseország, Óriás - terem, Bejárat. Itt megváltunk két elfáradt vendégünkötől, majd visszafordultunk a következő útvonalon: Bejárat, Sí pálya, Eiffel torony, Acheron - folyosó, Bársony fülke, Vetődéses terem az Elefánt ormányig. Itt pár fotó készítése a "hős" polgárőrökről, majd "irány utánam indulj" vezényszó kiadása után elkezdjük a visszautat.

- 18 órakor a teljes csapat épen, egészségesen kiszállt a barlangból. A megfáradt polgárőrök a felszínen aztán elkezdtek lenyüni magukról sáros, szakadt ruházatukat. Közben ilyen nyilatkozatok hangzottak el:

Szabó Tamás (32 éves) - "Ma reggel vettem fel ezt a vadonatúj gyakorlót, mostpedig úgy néz ki, hogy a tulajdon anyám nem ismerné meg sem a ruhát, sem engem."

Csóka Károly (31 éves) polgárőr és a helyi futballcsapat oszlopos tagja.

- "Én minden nap mozgok, rendszeresen járok edzésre. Úgy érzem, hogy a futballistáknak hasznára lenne, ha ezután a csapatnak John Szilárd tartaná az edzést." Ő egyébként a túra után napokig tartó erős izomlázra panaszkodott. Viszont aki nem panaszkodott, annak is elég darabos volt a mozgása, testtartása pedig a telt nadrágú kisgyerekére hasonlított.

Molnár István: (44 éves), polgárőr parancsnok helyettes. Építési vállalkozó.

"Úgy érzem, hogy egy kicsit meglettünk .....(hm mozgatva.) Meglátod John Szilárd, betont fogsz nálam talicskázni ezért!"

Ezek után mindenki összeszedte maradék kis motyóját, összeszedtük a (mások által is itt hagyott) szemetet. Mindent felraktunk az UAZ-ra, és jó hangulatban vágtunk neki a hazafelé vezető lejtőnek: Útközben Szabó Tamás társunk is magához tért letargiás állapotából, és hangot adott azon meggyőződésének, miszerint nagyon sértve érezné magát, ha a csapat nem térne be hozzá egy kis borkóstolóra, és megtekinteni újonnan elkészült borospincéjét, és a hozzá tartozó egységeket. Az ötlettel mindenki egyhangúan egyetértett, különösen Molnár István, hiszen az ő keze munkáját dicséri a mű.

A pince valóban nagyon gyönyörű. A bent tárolt borok ízletesek, finomak. A tárolt mennyiség 200 Hl. Nagyon sok.

Poharazgatás közben újra értékeltük a napot, mely az idő múltával egyre szebb színben tűnt fel.

Megállapodtunk abban is, hogy ez a nap is jól példázza a két egyesület közti együttműködést, és jó viszonyt.

A polgárőrök (Barcza Győző a balatonedericsi Polgárőrség parancsnoka) felajánlották további segítségüket, mind az őrzés, mind pedig a barlangban végzett fizikai munkák esetére.

A csapatból több polgárőr is jelezte belépési szándékát a STYX-be. Egy szép, élményekkel teli nap után gyönyörű holdfényes éjszaka vágunk neki a hazafelé vezető útnak.

Készítette: John Szilárd

VI. F. DIÁKÖNKORMÁNYZATI NAP, BARLANGLÁTOGATÁSSAL

Szervező: Dr. Nagy Endre Általános Iskola Diákönkormányzata

Résztvevők: az iskola tanulói, pedagógusai, barlangászok, szülők

Időpont: 1997. Szeptember 29.

Helyszín: a Balatonedericsi - fennsík

Felelős: Virágh Annamária, a diákönkormányzat vezetője

Az idén is a pákozdi csata emléknapján volt az edericsei általános iskola diákönkormányzatának napja. A gyerekekkel, pedagógusokkal pár szülő kíséretében ezen az őszi délelőttön egy túrát szerveztünk a falu fölött elterülő erdős fennsíkra. Délutánba nyúló programot állítottunk össze a diákoknak. A több mint egyórás gyalogtúra után a kicsiknek játékos szellemi akadályverseny, a nagyoknak számháború volt a fő programjuk. Közben a felsősök finom paprikás krumplit is készítettek minden résztvevőnek.

Mint amatőr barlangász, és a STYX Barlangkutató Csoport tagja úgy gondoltam, hogy ez a nap jó alkalom arra is, hogy vállalkozó kedvű kollégákkal megismertessük falunk egyik büszkeségét, a Csodabogyós - barlangot. Mint pedagógus pedig úgy véltem, hogy a barlangtúra közben a kollégák is láthatják azoknak a gyerekeknek a felkészültségét, fegyelmeztségét, akik ezzel a nem mindennapinak tartott hobbival "megfertőződtek". A csoport vezetője. John Szilárd most is segítségemre volt, mint eddig is bármikor, ha iskolásoknak szerveztem kirándulást, túrát.

A négy bátor jelentkező - két kolléga, egy hozzátartozó és a művelődési ház vezetője - valamint Szilárd, két ifjúsági tag (Forgács Gyula , Izer Gábor) és jómagam a rövidebb, meredekebb úton közelítettük meg a barlangot, így mire az iskola tanulói, tanárai fölérték a lankás, vadaskert melletti részen a barlang melletti kisházhoz, mi már leszálláshoz készülődtünk. A barlangtúra útvonala: Óriás - terem, Lián - terem, Bosszantó, Fügőkert, majd a Meseországban át vissza az Óriás - terembe. A túra során probléma nem adódott, ezt a technikailag viszonylag egyszerűbb útvonal is indokolta. A kellő számú kísérő segítségével és Szilárd alapos tájékoztatásával kollégáim számára kellemes emlék lett látogatásuk a barlangban. A látvány pedig, amit főleg a végcél, a Fügőkert nyújtott, megérte az erőfeszítést. Közel másfél órát tartózkodtunk a barlangban, majd csatlakoztunk a nagyobb számú csoporthoz már a szabad levegőn.

A nap további részében elfogyasztottuk a közben elkészült ebédet, kiállítás volt az akadályversenyen készült munkákból (természetvédelmi plakát, növények az erdőből) majd környezetrendezés után túra vissza a faluba. Szép őszi időnk volt, ez nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a diákönkormányzati nap jól sikerüljön. Köszönöm a barlangász csoport, legfőként Szilárd segítségét az erdei és barlangtúra lebonyolításában.

Készítette: Virágh Annamária